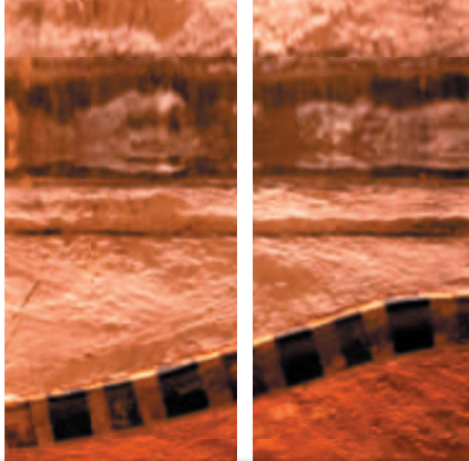

EXODUS

3/2025

Průvodce studiem Bible

V tomto čtvrtletí otevíráme témata
sobotní školy s teologem

JIŘÍM BENEŠEM

POŘAD **BIBLE PRO
DNEŠEK** SLEDUJTE
VŽDY OD SOBOTNÍHO
POLEDNE NA
WWW.HOPETV.CZ

Najdete nás také na:
fb.com/HopeTV

Web sobotní školy:
sobotniskola.casd.cz

EXODUS

3/2025

Průvodce studiem Bible

Obsah

1. Narození Mojžíše
2. Hořící keř
3. Těžký začátek
4. Egyptské rány
5. První Velikonoce
6. Přejít přes Rudé moře
7. Chléb a voda života
8. Smlouva na Sínaji
9. Život podle zákona
10. Smlouva a plán
11. Selhání a Mojžíšova přímluva
12. „Ukaž mi svou slávu!“
13. Svatostánek

Exodus

Průvodce studiem Bible

3. čtvrtletí 2025

Autor: Jiří Moskala

Šéfredaktor: Clifford R. Goldstein

Foto: iStock

Grafická úprava a sazba Grafické
studio

Vydala Církev adventistů sedmého dne

Vytiskla tiskárna ARTRON, s.r.o., Boskovice

Vydání první, Praha 2025

ISBN 978-80-88026-61-7

ISSN 0409-3208

Úvod

Exodus: Cesta do zaslíbené země

Bůh zjevený v druhé knize Mojžíšově – Exodus – je milující Hospodin, který v určeném čase – a mocnými činy – zachránil a vysvobodil svůj lid (Gn 15,12–16). Vyjití z Egypta a přechod Rudého moře byly zásadní a jedinečné události. Byly to velkolepé a úžasné Boží činy a zázraky. Před událostmi na kříži se v dějinách starověkého Izraele neodehrála žádná větší nebo slavnější událost. Knihu Exodus lze také nazvat evangeliem podle Mojžíše.

Bůh zázračně a opakovaně zasahoval, aby Izraelitům prokázal svou péči a ochranu, a to i navzdory jejich neustálým pádům a hříchům. Jeho milosrdenství předčilo všechny jejich představy. Svou „vztaženou paží“ vedl Hospodin svůj lid ke svobodě a to, co pro ně dělal, nemělo obdoby. Tato nečekaná série Božích zásahů se stala začátkem obnovené cesty s Bohem, cesty z Egypta až do Kanaánu.

Přestože Mojžíš hraje v knize Exodus důležitou roli, tato kniha není o něm. Hlavním hrdinou knihy je Hospodin – Bůh lásky, pravdy, spravedlnosti, svobody a odpuštění. Je to Bůh, který místo nás šel nakonec na kříž. Studium knihy Exodus získáme jedinečný pohled na to, jaký je ve skutečnosti náš Bůh.

A jaký tedy je? Je to Bůh, který byl věrný svému lidu navzdory nevěrnosti lidí. Neustále stál při nich a byl jim nablízku, i když oni se opakovaně stavěli proti němu. Znovu a znovu jim prokazoval své milosrdenství a přinášel jim povzbuzení, nápravu a božské poučení. Vedl je tou nejlepší možnou cestou a toužil po tom, aby ho uctívali a poslouchali ne ze strachu, ale z lásky k němu a jeho charakteru. A to vše pro jejich vlastní dobro.

Mojžíšův Bůh je Bohem vztahů. To nejdůležitější nespočívalo v naplnění nějaké agendy nebo uskutečnění konkrétního plánu. Nejdůležitějším Božím cílem bylo navázat smysluplný vztah se svým vyvoleným lidem – Izraelem. Vedl je na Sínaj, aby s nimi vytvořil dokonalé společenství.

Apoštol Pavel ukazuje, že to, co prožil Boží lid v minulosti, je pro nás názornou lekcí. Máme se poučit z jejich chyb a věrně následovat Hospodina: „To, co se jim stalo, je výstražný obraz a bylo to napsáno k napomenutí nám, které zastihl přelom věků“ (1K 10,11). Tyto minulé události by pro nás měly být varováním a zdrojem důležitého poučení. Měli bychom o těchto událostech číst, studovat a učit se z nich, protože bez ohledu na to, že žijeme v odlišné době, duchovní principy, které představují, zůstávají stejné.

Náš plán studia knihy Exodus během tohoto čtvrtletí je rozdělen do třinácti lekcí, ve kterých se budeme věnovat biblickému textu různé délky. Pro přehlednost jsme naše studium rozdělili tematicky: (1) Otroctví v Egyptě, narození Mojžíše a prvních čtyřicet let jeho života (Ex 1–2). (2) Povolání Mojžíše (Ex 3–4). (3) Komplikace: když se situace zhorší (Ex 5–6). (4) Prvních devět ran (Ex 7–10). (5) Desátá rána a slavení Paschy (Ex 11–12). (6) Vyjití z Egypta a zkušenost u Rudého moře (Ex 13–15). (7) Cesta na horu Sínaj (Ex 16–18). (8) Dar Boží smlouvy a Desatera (Ex 19–20). (9) Aplikace Božího zákona (Ex 21–23). (10) Potvrzení smlouvy a plán svatyně (Ex 24–31). (11) Odpadlictví, modloslužba a Mojžíšova promluva (Ex 32). (12) Boží sebezjevení a Mojžíšova zářící tvář (Ex 33–34). (13) Postavení a zasvěcení svatyně (Ex 35–40). Každý týden se zaměříme na klíčové pasáže a události z uvedených kapitol.

Ať nám náš milostivý Hospodin požehná při studiu této klíčové knihy, která nám připomíná, jak chce Bůh vést svůj lid z otroctví ke svobodě, ze smrti do života a z pouště do nebeského Jeruzaléma (Žd 12,22).

Jiří Moskala, ThD, PhD, je profesorem výkladu a teologie Starého zákona a děkanem teologického semináře Církve adventistů sedmého dne na Andrews University.

Narození Mojžíše

Texty na tento týden

Ex 1,1–22; Gn 37,26–28; Gn 39,2.21; Sk 7,6; Ga 3,16.17; Ex 2,1–25

Základní verš

„Po mnoha letech egyptský král zemřel, ale Izraelci vzdychali a úpěli v otročině dál. Jejich volání o pomoc vystupovalo z té otročiny k Bohu. Bůh vyslyšel jejich sténání, Bůh se rozpomněl na svou smlouvu s Abrahamem, Izákem a Jákobem, Bůh na syny Izraele pohleděl, Bůh se k nim přiznal.“ (Ex 2,23–25)

Kniha Exodus se věnuje příběhům utiskovaných, přehlížených, pronásledovaných, vykořisťovaných a ponižovaných. Lidé, kteří se dnes cítí opuštěni, zapomenuti a zotročeni, v ní mohou nacházet naději, protože tentýž Bůh, který zachránil Izraelce, může zachránit i je.

V knize Exodus jsou popisovány životních zápasy a také nespravedlnost a zkoušky, které jsou součástí tohoto života. Příběhy o Božích zásazích ve prospěch jeho trpícího lidu mohou být povzbuzením pro každého z nás. Bůh slyší zoufalý křik utlačovaných, vidí jejich zápasy, všímá si jejich slz a v jejich agónii jim přichází na pomoc.

Bůh přebírá iniciativu, aby vysvobodil ty, kteří mu důvěřují. Na nás je, abychom vírou přijali jeho nabídku. Studium knihy Exodus nám pomůže lépe pochopit, co Ježíš udělal pro nás všechny. Je to kniha o vykoupení, vysvobození a konečném spasení. To vše pro nás Kristus připravil a my to můžeme vírou přijmout.

Pokud jsou naše oči upřeny na Boha, můžeme i uprostřed neklidu a temnoty rozpoznat jeho přítomnost, péči a pomoc. Bůh nás touží přivést do věčné „zaslíbené země“.

Osnova lekce

Při našem studiu knihy Exodus se v první lekci zaměříme na úvodní situaci izraelského národa v egyptském otroctví, včetně narůstajícího útlaku a faraónových opatření, a také na Boží reakci na jejich utrpení, která se projevuje v narození a prvních letech života Mojžíše.

- Ex 1,1–11: Zdánlivě beznadějná situace Izraelců v Egyptě (neděle)
- Gn 37–41: Historické pozadí této situace (pondělí)
- Ex 1,15–21: Ohrožení nové generace Izraelců (úterý)
- Ex 2,1–10: Narození a záchrana Mojžíše (středa)
- Ex 2,11–15: Mojžíšův útěk z Egypta (čtvrtek)

Budování společenství

- Podělte se ve skupině o to, co jste v posledním týdnu zažili.
- Vyjádřete veřejně Bohu své poděkování za jeho přiznání.

BOŽÍ LID V EGYPTĚ

⁸V Egyptě však nastoupil nový král, který o Josefovi nevěděl. ⁹Ten řekl svému lidu: „Hle, izraelský lid je početnější a zdatnější než my. ¹⁰Musíme s ním nakládat moudře, aby se nerozmnožil. Kdyby došlo k válce, jistě by se připojil k těm, kdo nás nenávidí, bojoval by proti nám a odtáhl by ze země.“ ¹¹Ustanovili tedy nad ním dráby, aby jej ujařmovali robotou. Musel stavět faraónovi města pro sklady, Pitom a Raamses. (Ex 1,8–11)

Osobní studium

Kniha Exodus se v hebrejštině nazývá šemot, což znamená doslova „jména“, podle úvodních slov tohoto starověkého dokumentu: „Toto jsou jména...“ (Ex 1,1). Hned na začátku jsou vyjmenována jména synů patriarchy Jákoba.

Jakou důležitou pravdu můžeme najít ve verších Ex 1,1–7?

Kniha Exodus začíná připomenutím Božího požehnání. Když se patriarcha Jákob a jeho rodina usadili v Egyptě, bylo jich jen sedmdesát (Gn 46,27; Ex 1,5). „Ale Izraelci se rozplodili, až se to jimi hemžilo, převelice se rozmnožili a byli velice zdatní; byla jich plná země“ (Ex 1,7). V době, o které hovoří kniha Exodus, jejich počet vzrostl, bylo jich „kolem šesti set tisíc pěších mužů kromě dětí“ (Ex 12,37).

Jaká byla situace Izraelců v době, o které hovoří úvod knihy Exodus (Ex 1,8–11)?

Biblický text vykresluje příběh dětí Izraele v Egyptě v temných barvách. Kniha Exodus začíná jejich zotročením egyptskými veliteli a zničující prací, kterou na Izraelce uvalili. Končí však klidnou a utěšující Boží přítomností ve svatostánku uprostřed izraelského tábora (viz Ex 40). Mezi těmito dvěma protilehlými póly se nachází popis Božího triumfu. Hospodin osvobodil svůj lid z otroctví tím, že rozdělil Rudé moře a porazil nejsilnější armádu té doby. Tyto události byly projevem velkolepého Božího vítězství nad silami zla.

Příběh paradoxně zdůrazňuje, že čím více byl izraelský národ utlačován, tím více se rozmnožoval a rozrůstal (Ex 1,12). To znamená, že bez ohledu na lidské úklady a zákeřné činy Bůh zůstává svrchovaný a chrání svůj lid, i když se okolnosti zdají být z lidského pohledu zcela beznadějně.

Aplikace

„V Egyptě však nastoupil nový král, který o Josefovi nevěděl“ (Ex 1,8). Co nám tato skutečnost říká o tom, jak nebezpečné je považovat příznivé okolnosti, v nichž se nacházíme, za samozřejmost?

HISTORICKÉ POZADÍ

²⁶Juda řekl bratrům: „Čeho tím dosáhneme, když svého bratra zabijeme a jeho krev zatajíme?

²⁷Pojďte, prodějme ho Izmaelcům, ale sami na něho nesahejme; vždyť je to náš rodný bratr.“

Bratři ho uposlechli. ²⁸Když midjánští obchodníci jeli kolem, vytáhli Josefa z cisterny a prodali ho Izmaelcům za dvacet šekelů stříbra. Ti přivedli Josefa do Egypta. (Gn 37,26–28)

²⁹Josefem však byl Hospodin, takže ho provázela zdar; byl v domě svého egyptského pána. [...]

³¹Ale Hospodin byl s ním, rozprostřel nad ním své milosrdenství a zjednal mu přízeň u velitele pevnosti... (Gn 39,2.21)

Osobní studium

Když Kanaán postihl hladomor a Jákobova rodina se přestěhovala do Egypta (Gn 46), egyptský vládce byl k Izraelcům přátelský kvůli Josefovi a všemu dobrému, co vykonal pro Egyptany (Gn 41,39–43).

Josefovy první roky v Egyptě byly těžké a bolestné. Co bylo klíčem k jeho velkolepému úspěchu v pozdějších letech (viz úvodní texty Gn 37,26–28 a Gn 39,2.21)?

Nejpravděpodobnější historické pozadí Josefova příběhu je následující: nový vládce, „který o Josefovi nevěděl“ (Ex 1,8), je Ahmose I. (1570–1546 před Kr.), zakladatel 18. dynastie a první vládce tzv. Nové říše. Po něm vládl Amenhotep I. (1546–1526 před Kr.), panovník, který se bál Izraelců a utiskoval je. Později vydal Thutmose I. (1546–1512 před Kr.) výnos o usmrcení všech hebrejských dětí mužského pohlaví.

Jeho dcera Hatšepsut (1503–1482 před Kr.) byla princeznou, která přijala Mojžíše za svého syna. V době exodu byl faraónem Thutmose III. (1504–1450 před Kr.), který byl po určitou dobu Hatšepsutiným spoluvládce.

Podle nejpravděpodobnějších výpočtů předpokládáme, že k vyjití z Egypta došlo v březnu 1450 před Kr. (Viz SHEA, William H. „Exodus, Date of the“, *The International Standard Bible Encyclopedia*, sv. 2, Grand Rapids, MI, William B. Eerdmans, 1982, s. 230–238). Pro lepší pochopení časového kontextu doporučujeme prostudovat následující texty: Gn 15,13–16; Ex 12,40.41; Sd 11,26 a 1Kr 6,1 (viz také Sk 7,6 a Ga 3,16.17).

První kapitola knihy Exodus popisuje dlouhé časové období – od doby, kdy Josefův otec Jákob s celou rodinou vstoupil do Egypta, až po faraónův rozsudek o zabíjení novorozenců. Ačkoli se o přesném počtu let vedou spory, důležité je, že ani v době, kdy byl Hospodinův lid v otroctví v cizí zemi, Bůh na svůj lid nezapomněl.

To znamená, že i když podrobnosti o tehdejšímu pobytu Izraelců v Egyptě zůstávají prozatím zastřené a nejasné (viz 1K 13,12), ze stránek knihy Exodus, stejně jako z ostatních knih Písma, neustále září zjevení Božího charakteru. To nás může naplnit vědomím, že i když se ocitneme v nepříjemných okolnostech, Bůh je vždy nablízku a můžeme mu důvěřovat bez ohledu na to, co se děje kolem nás.

Aplikace

Jak nás může Josefův příklad povzbudit k důvěře v Boží plán, i když se naše současná situace zdá obtížná nebo nejistá? Jaké kroky můžeš podniknout již dnes, abys zůstal věrný Bohu i v náročných dobách?

HEBREJSKÉ PORODNÍ ASISTENTKY

¹⁸Egyptský král si porodní báby předvolal a řekl jim: „Co to děláte, že necháváte hochy naživu?“

¹⁹Porodní báby faraónovi odvětily: „Hebrejky nejsou jako ženy egyptské; jsou plné života. Porodí dříve, než k nim porodní bába přijde.“ ²⁰Bůh pak těm porodním bábám prokazoval dobrodiní a lid se množil a byl velmi zdatný. ²¹Protože se porodní báby bály Boha, požehnal jejich domům. (Ex 1,18–21)

Osobní studium

Knihu Exodus nelze pochopit bez znalosti knihy Genesis. Židé se přestěhovali do Egypta a po období velkého blahobytu a míru se stali otroky. Bůh však nenechal svůj lid na holičkách, i když se to tak mohlo zdát. Není pochyb o tom, že mnozí Izraelci byli ze své situace zoufalí. Bůh však přichází, aby v nouzi zasáhl svou mocnou rukou. Náš Pán povzbuzuje své následovníky: „Až mě potom budeš v den soužení volat, já tě ubráním a ty mě budeš oslavovat.“ (Ž 50,15)

Přečtěte si Ex 1,9–21. Jakou klíčovou roli zde sehrály věrné porodní asistentky? V čem spočívá jejich důležitost?

V knize Exodus nemá žádný faraón jméno. Je zde uváděn pouze titul „faraón“, což znamená „král“. Egyptané věřili, že faraón je bohem na zemi, synem boha Re (nebo Usira či Hora). Re byl považován za nejvyšší egyptské božstvo – byl to sám bůh slunce.

Přes veškerou svou moc však tento „bůh“ nemohl donutit porodní báby, aby jednaly v rozporu se svým přesvědčením. Navíc

na rozdíl od bezejmenného faraóna mají tyto dvě porodní báby konkrétní jména: Šifra a Púa (Ex 1,15). Písmo příkládá jejich jednání velkou váhu, protože se „báby Boha“. Faraónův odporný příkaz na ně neměl žádný vliv. Poslouchaly totiž více Boha než příkazy nějakého pozemského vládce (viz také Sk 5,29). Bůh požehnal jim i „jejich domům“. To je silné svědectví o věrnosti. Tyto ženy zřejmě o správné věrouce mnoho nevěděly. Věděly však, co je správné, a rozhodly se podle toho jednat.

Když faraón viděl, že jeho plán selhal, nařídil Egyptanům, aby zabili všechny děti mužského pohlaví narozené Hebrejcům. Měly být vhozeny do řeky Nil, pravděpodobně jako oběť Hapimu, bohu Nilu a plodnosti (zde se poprvé setkáváme s myšlenkou, že Hebrejci mají být zabiti jen proto, že jsou Hebrejci). Cílem faraónova příkazu bylo podmanit si Hebrejce, vyhladit všechny mužské potomky a asimilovat ženy do egyptského národa. Tím by se faraón zbavil potenciální hrozby, kterou podle něj představovali pro jeho zemi.

Aplikace

Porodní báby nejen věděly, co je správné, ale také podle toho jednaly. V čem je jejich jednání příkladem pro nás?

NAROZENÍ MOJŽÍŠE

¹Muž z Léviova domu šel a vzal si lévijskou dceru. ²Žena otěhotněla a porodila syna. Když viděla, jak je půvabný, ukřývala ho po tři měsíce. ³Ale déle už ho ukřývat nemohla. Proto pro něho připravila ze třtiny ošatku, vymazala ji asfaltem a smolou, položila do ní dítě a vložila do rákosí při břehu Nilu. ⁴Jeho sestra se postavila opodál, aby zvěděla, co se s ním stane. (Ex 2,1–4)

Osobní studium

Přečtěte si Ex 2,1–10. Jakou roli hrála Boží prozřetelnost a ochrana v příběhu Mojžíšova narození?

Historické pozadí Mojžíšova narození a života je vzrušující, protože žil v době slavné 18. dynastie. Jeden z králů této dynastie – Thutmose III. (nazývaný také „egyptský Napoleon“) – je dokonce jedním z nejslavnějších faraónů starověkého Egypta.

Ačkoli byl Mojžíš po narození odsouzen k smrti (viz Ex 1,22), narodil se „půvabný“ chlapec (hebrejsky *toṯ*, doslova „zdravý“ nebo „krásný“; Ex 2,2). Hebrejský výraz popisuje více než jen vnější krásu. Toto slovo je použito například při charakteristice Božího díla během stvořitelského týdne, kdy Bůh prohlásil své dílo za „dobré“ nebo dokonce „velmi dobré“ (Gn 1,4.10.31).

Jako nové stvoření se toto „krásné“ dítě stane mužem, který podle Božího plánu vyvede Izraelský národ z otroctví. Kdo mohl při narození, zvláště za tak hrozivých okolností, předvídat jeho budoucnost? Přesto Bůh splní zaslíbení dané Abrahamovi, Izákovi

a Jákobovi. Uzavřel s nimi smlouvu, že jejich potomkům dá zaslíbenou zemi (Ex 2,24.25). A ano, o desítky let později použil právě toto dítě, aby svůj závazek uskutečnil.

Než se to stalo, egyptská princezna Hatšepsut adoptovala Mojžíše za svého syna. Jméno, které Mojžíš dostal, je egyptského původu a znamená něčí „syn“ nebo „narozený“, jak vidíme ve jménech Ah-mose („syn Akha“) nebo Thut-mose („syn Thotha“). Jeho jméno se do hebrejštiny překládá jako Moše neboli „vytažený z vody“. Jeho život byl zázračně ušetřen, když byl zachráněn z řeky.

O jeho raném životě víme jen velmi málo. Poté, co byl zázračně zachráněn a adoptován Hatšepsut, žil Mojžíš prvních dvanáct let se svou původní rodinou (Ex 2,7–9; viz také PP 244; NUD 115.116). Mojžíšovi se pak dostalo nejlepšího egyptského vzdělání. To vše proto, aby byl připraven stát se dalším egyptským faraónem (viz PP 245; NUD 117). Je pozoruhodné, že ve světle toho, na čem skutečně záleží, tedy na poznání Boha a jeho pravdy, se může zdát velká část Mojžíšova vzdělání pro jeho pozdější poslání zbytečná, nebo dokonce nevhodná.

Aplikace

Mojžíšovo narození a dětství jsou důkazem Boží prozřetelnosti a ochrany. Navzdory nařizení zabít malé hebrejské chlapce Bůh zajistil Mojžíšovi přežití a učinil ho součástí svého plánu. Jak vnímáš Boží prozřetelnost a ochranu ve svém životě, a to i v obtížných nebo nejistých situacích? Jak mu můžeš v náročných dobách více důvěřovat?

ZMĚNA PLÁNŮ

“V oněch dnech, když Mojžíš dospěl, vyšel ke svým bratrům a viděl jejich robotu. Spatřil nějakého Egyptana, jak ubíjí Hebreje, jednoho z jeho bratrů. ¹²Rozhlédl se na všechny strany, a když viděl, že tam nikdo není, ubil Egyptana a zahrabal do písku. ¹³Když vyšel druhého dne, spatřil dva Hebreje, jak se rvali. Řekl tomu, který nebyl v právu: „Proč chceš ubít svého druhu?“ ¹⁴Ohradil se: „Kdo tě ustanovil nad námi za velitele a soudce? Máš v úmyslu mě zavraždit, jako jsi zavraždil toho Egyptana?“ Mojžíš se ulekl a řekl si: „Jistě se o věci už ví!“ ¹⁵Farao o tom vskutku uslyšel a chtěl dát Mojžíše zavraždit. Ale Mojžíš před faraónem uprchl a usadil se v midjánské zemi; posadil se u studny. (Ex 2,11–15)

Osobní studium

Přečtěte si text Ex 2,11–25. Jaké události nečekaně změnilý celý Mojžíšův život? Jaké poučení si z tohoto příběhu můžeme vzít?

Jak se Mojžíš rozhodne? Podlehne vábení Egypta a radovánkám dvora, nebo raději bude snášet strádání se svým trpčícím lidem? Události ho brzy donutily rozhodnout se.

Mojžíšovi po jeho násilném činu skutečně nezbylo nic jiného než utéct z Egypta. A pokud existovaly nějaké plány, že v budoucnu usedne na egyptský trůn a stane se „bohem“, tyto plány se rychle rozplynuly. Místo toho, aby se stal dalším z nepřeberného množství egyptských božstev, rozhodl se Mojžíš sloužit jedinému pravému Bohu. V době svého útěku Mojžíš rozhodně netušil, co ho v budoucnu čeká.

„Celá záležitost se brzy donesla k faraonovu sluchu. Tento čin byl králi představen

jako velice významný. Řekli mu, že Mojžíš má v úmyslu vést svůj lid proti Egyptanům, svrhnout vládu a sám usednout na trůn. Vladař okamžitě rozhodl, že Mojžíš musí zemřít. Mojžíš si však byl vědom nebezpečí, do něhož se dostal, a uprchl do Arábie.“ (PP 247; NUD 117)

Z Písma se dozvídáme, že Mojžíš žil sto dvacet let (Dt 34,7). Jeho život můžeme rozdělit do tří čtyřicetiletých období. Prvních čtyřicet let se odehrálo v Egyptě, většina z nich v královském paláci. Druhých čtyřicet let strávil v Jitrově domě na midjánském území.

Právě o posledních čtyřiceti letech hovoří většina knih Mojžíšových (a my se jimi budeme zabývat v tomto čtvrtletí). Zaměříme se především na příběhy o povolání Izraele vydávat svědectví okolnímu světu prostoupenému modlářstvím a odhalovat povahu a charakter pravého Boha (viz Dt 4,6–8).

Aplikace

Bylo Božím plánem, aby Mojžíš zabil Egyptana? Pokud ne, co nás tento příběh učí o tom, jak Bůh může změnit jakoukoli situaci a použít ji k uskutečnění svých záměrů? Jak nám text Ř 8,28 může pomoci pochopit tuto důležitou pravdu?

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

Přečtěte si 1. část 22. kapitoly „Mojžíš“ z knihy *Na úsvitu dějin* (PP 241–251; NUD 114–120). Tento text nám poskytuje bližší pohled na část biblického textu z knihy Exodus, kterou jsme se zabývali tento týden.

Biblický text říká, že „porodní báby se bály Boha a rozkazem egyptského krále se neřídily“ (Ex 1,17). Ellen Whiteová výstižně komentuje věrnost porodních bab a mesiášskou naději: „Ženám, jimž to umožňovalo jejich zaměstnání, bylo vydáno nařízení, aby při narození usmrcovaly hebrejské chlapečky. Satan věděl, že mezi Izraelci má vyrůst Vykupitel, a doufal, že zmaří Boží záměr, když povede krále k tomu, aby hubil hebrejské děti. Avšak porodní báby se bály Boha a neodvážily se plnit tento krutý příkaz.“ (PP 242; NUD 114.115)

Dobrou zprávou je, že navzdory satanovým plánům Bůh zvítězil a použil věrné lidi, aby zmařil úsilí nepřítele. I my žijeme na území „nepřítele“, kterého Ježíš nazval „vládcem tohoto světa“ (J 14,30). Satan si toto postavení uzurpoval již od Adama, ale Ježíš Kristus ho porazil svým životem a smrtí na kříži (Mt 4,1–11; J 19,30; Žd 2,14). Ačkoli se satan neustále snaží vstupovat do dějin (jak se ukázalo při jeho pokusu zabít hebrejské děti v Egyptě), jeho vlastní konec je jistý (J 12,31; J 16,11; Zj 20,9.10.14). Dobrou zprávou je, že těžkosti života lze překonat díky Boží milosti (Fp 4,13). Tato milost je naší jedinou nadějí.

Otázky k rozhovoru

1. Proč Bůh dopustil, aby Židé žili v Egyptě a byli vystaveni útlaku? Proč trvalo tak dlouho, než Bůh zasáhl v jejich prospěch? Pamatujme, že každý člověk trpěl jen tak dlouho, dokud žil. To znamená, že doba utrpení národa byla dlouhá, ale každý člověk trpěl jen během svého života. Proč je důležité vnímat tento rozdíl?
2. Zamyslete se nad otázkami, jak Bůh použil Mojžíšův násilný čin. Co kdyby se ho Mojžíš nedopustil? Znamenalo by to, že by se Izraelcům nakonec nepodařilo uniknout z Egypta? Vysvětlete své úvahy.

Hořící keř

Texty na tento týden

Ex 18,3.4; Ex 3,1–22; Gn 22,11.15–18; Ex 6,3; Jl 2,32; Ex 4,1–31; Gn 17,10.11

Základní verš

„Hospodin dále řekl: ‚Dobře jsem viděl ujařmení svého lidu, který je v Egyptě. Slyšel jsem jeho úpění pro bezohlednost jeho poháněčů. Znáám jeho bolesti. Sestoupil jsem, abych jej vysvobodil z moci Egypta a vyvedl jej z oné země do země dobré a prostorné, do země oplývající mlékem a medem...‘“ (Ex 3,7.8)

Boží volání často od základu mění směr našeho života. Pokud však je následujeme, zjistíme, že Boží cesta je pro nás vždy tou nejlepší. Zpočátku však nemusí být vůbec snadné Boží volání přijmout.

Tak tomu bylo i v případě Mojžíše. Jeho povolání začalo setkáním s Hospodinem u hořícího keře. Mojžíš měl zřejmě základní znalosti o tom, jak a proč obvykle hoří. Když však uviděl hořící keř, pochopil, že je svědkem zázraku, a to upoutalo jeho pozornost. Hospodin ho pověřil splněním určitého úkolu. Je tu však otázka: Přijal by Mojžíš toto poslání bez ohledu na to, jak radikální změnu by to mohlo přinést do jeho života? Zpočátku neprojevoval mnoho ochoty.

Možná si vzpomeneš na situaci, kdy jsi měl konkrétní cíle, ale Bůh tvoje plány změnil. Je pravda, že Bohu můžeme být užiteční různými způsoby. Následovat Boží volání a dělat to, k čemu nás vede, je nepochybně cestou k naplněnému a spokojenému životu. Přijmout Boží povolání nemusí být snadné a nebylo to snadné ani pro Mojžíše. Je však pošetilé jít svou vlastní cestou, pokud nás Bůh volá jiným směrem.

Osnova lekce

V druhé lekci se podíváme na klíčové Boží zjevení Mojžíšovi u hořícího keře a jeho povolání k vysvobození Izraele z egyptského otroctví

- ▶ Ex 3,1–6: Zjevení v ohnivém keři (neděle)
- ▶ Ex 3,7–12: Boží soucit a povolání Mojžíše (pondělí)
- ▶ Ex 3,13–15: Hospodin se představuje jménem (úterý)
- ▶ Ex 4,1–12: Mojžíšovy výmluvy a Boží ujištění (středa)
- ▶ Ex 4,24–26: Hospodinovo setkání s Mojžíšem a obřízka (čtvrtek)

Budování společenství

- Podělte se ve skupině o to, co jste v posledním týdnu zažili.
- Vyjádřete veřejně Bohu své poděkování za jeho přiznání.

HOŘÍCÍ KEŘ

¹Mojžíš pásal ovce svého tchána Jitra, midjánského kněze. Jednou vedl ovce až za step a přišel k Boží hoře, k Chorébu. ²Tu se mu ukázal Hospodinův posel v plápolajícím ohni uprostřed trnitého keře. Mojžíš viděl, jak keř v ohni hoří, ale není jím stráven. ³Řekl si: „Zajdu se podívat na ten veliký úkaz, proč keř neshoří.“ ⁴Hospodin viděl, že odbočuje, aby se podíval. I zavolal na něho Bůh zprostředku keře: „Mojžíši, Mojžíši!“ Odpověděl: „Tu jsem.“ ⁵Řekl: „Nepřibližuj se sem! Zuj si opánky, neboť místo, na kterém stojíš, je půda svatá.“ ⁶A pokračoval: „Já jsem Bůh tvého otce, Bůh Abrahamův, Bůh Izákův a Bůh Jákobův.“ Mojžíš si zakryl tvář, neboť se bál na Boha pohledět. (Ex 3,1–6)

Osobní studium

Poté, co Mojžíš uprchl do Midjánu, vypadal jeho život poměrně nekomplikovaně. Oženil se, měl dva syny, Geršóma a Eliezera (Ex 18,3.4), a byl součástí rozvětvené rodiny svého tchána Jitra, který byl midjánským knězem. Jako pastýř (podobně jako David; viz 2S 7,8) strávil čtyřicet relativně klidných let. Těšil se z Boží přítomnosti, která se mu zjevovala v okolní přírodě.

Tento čas však nebyl určen k tomu, aby se Mojžíš kochal krásou květin (v tomto případě spíše pouštních kaktusů). Roky chození s Hospodinem ho změnily a připravily na jeho vůdcovskou roli. Bůh si Mojžíše v tiché poušti také použil k tomu, aby na základě Boží inspirace napsal dvě z prvních biblických knih, Jób a Genesis (viz PP 251; NUD 118 a 3BC 1140). Kromě toho Bůh Mojžíšovi předal důležité znalosti o velkém sporu, stvoření, pádu, potopě, o životě patriarchů a především o plánu spasení. Mojžíš se tak stal nástrojem, jehož prostřednictvím lidé získali pravé poznání živého Boha, našeho Stvořitele a Udržovatele. Mojžíš nám

také předal poznání o tom, jak se Bůh vypořádává s problémem hříchu, který na naší planetě způsobil tolik zlého. Biblické dějiny a dějiny spasení by nedávaly smysl bez důležitého základu, který nám Mojžíš poskytl pod vlivem inspirace, zejména v knize Genesis.

Co znamená, že se Hospodin Mojžíšovi představuje jako „Bůh Abrahamův, Bůh Izákův a Bůh Jákobův“ (viz úvodní text Ex 3,1–6)?

Mojžíš viděl, že oheň nemá sílu hořící keř strávit. Pochopil, že je svědkem zázraku a že se před jeho očima odehrává něco dramatického a důležitého. Když se přiblížil, Hospodin mu řekl, aby si na znamení hluboké úcty zul obuv, protože Boží přítomnost učinila toto místo svatým.

Hospodin se Mojžíšovi představil jako „Bůh Abrahamův, Bůh Izákův a Bůh Jákobův“ (Ex 3,6). Hospodin těmto patriarchům slíbil, že jejich potomci zdědí Kanaán. Mojžíš o tomto zaslíbení jistě věděl. Proto dříve, než Bůh Mojžíšovi řekl, jakou klíčovou roli má v nadcházejících událostech sehrát, poukázal na svá minulé zaslíbení.

Aplikace

Mojžíšovi trvalo osmdesát let, než Bůh uznal, že je jeho služebník na tento úkol dostatečně připravený. Co se z toho můžeme naučit o trpělivosti?

HOSPODINŮV POSEL

⁷Hospodin dále řekl: „Dobře jsem viděl ujařmení svého lidu, který je v Egyptě. Slyšel jsem jeho úpění pro bezohlednost jeho poháněčů. Zním jeho bolesti.“ ⁸Sestoupil jsem, abych jej vysvobodil z moci Egypta a vyvedl jej z oně země do země dobré a prostorné, do země oplývající mlékem a medem, na místo Kenaanců, Chetejců, Emorejců, Perizejců, Chivejců a Jebúsejců. ⁹Věru, úpění Izraelců dolehlo nyní ke mně. Viděl jsem také útlak, jak je Egyptané utlačují. ¹⁰Nuže pojď, pošlu tě k faraónovi a vyvedeš můj lid, Izraelce, z Egypta.“ ¹¹Ale Mojžíš Bohu namítal: „Kdo jsem já, abych šel k faraónovi a vyvedl Izraelce z Egypta?“ ¹²Odpověděl: „Já budu s tebou! A toto ti bude znamením, že jsem tě poslal: Až vyvedeš lid z Egypta, budete sloužit Bohu na této hoře.“ (Ex 3,7–12)

Osobní studium

„Hospodinův posel“ se Mojžíšovi zjevil v „plápolajícím ohni uprostřed trnitého keře“ (Ex 3,2). Byl to sám Pán Ježíš, kdo k Mojžíšovi promluvil „zprostředku keře“ (Ex 3,4).

Může se titul „Hospodinův posel“ vztahovat na Ježíše Krista? Nenechme se znást. Samotný výraz „anděl“ znamená jednoduše „posel“ (hebrejsky *mal'ach*) a vždy záleží na kontextu, zda je tento posel vykládán jako lidský, nebo božský (srov. Mal 3,1). V Bibli je mnoho případů, kdy „Hospodinův posel“ (v Novém zákoně také „anděl“) označuje božskou osobu (studujte například Gn 22,11.15–18; Gn 31,3.11.13; Sd 2,1; Sd 6,11–22; Za 3,1.2). Tento „Hospodinův posel“ nejenže mluví Hospodinovým jménem, ale je to sám Hospodin. Ježíš je Boží posel, který nám sděluje Otcovo slovo.

Přečtěte si znovu úvodní text (Ex 3,7–12). Jak Bůh Mojžíšovi vysvětlil, proč chce zasáhnout ve prospěch Izraelců zotročených v Egyptě?

Utrpení Božího lidu v Egyptě je živě popsáno jako úpění a zoufalé volání o pomoc. Bůh slyšel „sténání“, „vzdychání“ a „úpění“ Izraelců a jejich těžká situace ho znepokojovala (Ex 2,23–25). Označil je za „svůj lid“ (Ex 3,7). To znamená, že ještě před Sínají a potvrzením smlouvy byli jeho lidem. A byl to on, kdo chtěl, aby žili a prosperovali (pokud budou poslušní) v kanaánské zemi, jak slíbil jejich otcům.

Bůh Mojžíšovi řekl, že ho posílá do Egypta k faraónovi, aby splnil konkrétní úkol (Ex 3,10). Bůh opět mluví o Izraelcích jako o svém lidu.

Bůh svěřil svému služebníkovvi ohromný úkol! Mojžíš proto odpověděl protiotázkou: „Kdo jsem já?“ Mojžíš si byl vědom významu toho, co se má stát, i toho, jaká bude jeho role v tom všem. Přesto se ptá, proč by měl být vybrán někdo jako on. Hned na začátku se tedy dozvídáme něco o Mojžíšově povaze, jeho pokoře a přesvědčení, že není hoden takového úkolu.

Aplikace

Proč je pokora a pocit vlastní „nehodnosti“ důležitou vlastností každého, kdo chce následovat Pána a kdo chce konat jeho dílo?

JMÉNO PÁNĚ

¹³Avšak Mojžíš Bohu namítl: „Hle, já přijdu k Izraelcům a řeknu jim: Posílá mě k vám Bůh vašich otců. Až se mě však zeptají, jaké je jeho jméno, co jim odpovím?“ ¹⁴Bůh řekl Mojžíšovi: „JSEM, KTERÝ JSEM.“ A pokračoval: „Řekni Izraelcům toto: JSEM posílá mě k vám.“ ¹⁵Bůh dále Mojžíšovi poručil: „Řekni Izraelcům toto: ‚Posílá mě k vám Hospodin, Bůh vašich otců, Bůh Abrahamův, Bůh Izákův a Bůh Jákobův.‘ To je navěky mé jméno, jím si mě budou připomínat od pokolení do pokolení.“ (Ex 3,13–15)

Osobní studium

Prostudujte si Ex 3,13–22. Proč chtěl Mojžíš znát Boží jméno? Jaký je význam Hospodinova jména?

Bůh se Mojžíšovi představuje jako *ehje ašer ehje*, což doslova znamená „budu tím, kým budu“ nebo „jsem, který jsem“. Když Bůh říká Mojžíšovi „Já budu s tebou“ v Ex 3,12, používá stejné sloveso *ehje* jako ve 14. verši, když říká „Jsem, který jsem.“ Znamená to, že Bůh je věčný. Je to Bůh transcendentní (vše přesahující a nevystižitelný) a zároveň immanentní (opak transcendentního; existující, přetrvávající, vnitřně přítomný): „Přebývám ve vyvýšenosti a svatosti, ale i s tím, jenž je zdeptaný a poníženého ducha, abych oživil ducha ponížených, abych oživil srdce zdeptaných“ (Iz 57,15).

Boží jméno „Jahve“ (v českých překladech obvykle překládané jako „Hospodin“ nebo „Bůh“) bylo Božímu lidu známé od počátku, i když neznal jeho hlubší význam. Také Mojžíš znal jméno Jahve, ale stejně jako ostatní neznal jeho pravý význam. Jeho otázka: „Jak se jmenuješ?“ míří právě na tento hlubší význam.

Užitečnou radu nacházíme v textu Ex 6,3, kde Hospodin říká: „Ukázal jsem se Abrahamovi, Izákovi a Jákobovi jako Bůh všemohoucí. Ale své jméno Hospodin [Jahve] jsem jim nedal poznat.“ To neznamená, že Adam, Noe, Abraham a další patriarchové neznali jméno „Jahve“ (viz Gn 2,4,9; Gn 4,1,26; Gn 7,5; Gn 15,6–8 atd.). Znamená to však, že neznali jeho hlubší význam.

Jeho jméno, *Jahve*, poukazuje na to, že je osobním Bohem, Bohem svého lidu a smlouvy. Je to blízký, důvěrný Bůh, který zasahuje do lidských záležitostí. Všemohoucí Bůh (Gn 17,1) je Bůh, který zázračně použil svou sílu. *Jahve* je Bůh, projevující svou morální moc láskou a péčí. Je to tentýž Bůh jako *Elohim* („mocný, silný, transcendentní Bůh“, „Bůh všech lidí“, „vládce vesmíru“, „Stvořitel všech věcí“), ale prostřednictvím jména *Jahve* se odhalují různé aspekty jeho vztahu k lidstvu.

Na znalosti Božího jména nebo jeho vzývání není nic magického. Jde o zvěstování jeho jména, což znamená učit druhé pravdě o tomto Bohu a o spasení, které nabízí všem, kdo k němu přicházejí s vírou. Jak říká prorok Jóel: „Avšak každý, kdo vzývá Hospodino jméno, se zachrání“ (Jl 3,5).

Aplikace

Jakým způsobem jste ve svém životě zakusili blízkost a důvěrnost s Jahvem, kterou se snaží mít se všemi, kdo se mu odevzdávají?

ČTYŘI VÝMLUVY

¹⁰Ale Mojžíš Hospodinu namítal: „Prosím, Panovníku, nejsem člověk výmluvný; nebyl jsem dříve, nejsem ani nyní, když ke svému služebníku mluvíš. Mám neobratná ústa a neobratný jazyk.“

¹¹Hospodin mu však řekl: „Kdo dal člověku ústa? Kdo působí, že je člověk němý nebo hluchý, vidící nebo slepý? Zdali ne já, Hospodin? ¹²Nyní jdi, já sám budu s tvými ústy a budu tě učit, co máš mluvit!“ (Ex 4,10–12)

Osobní studium

Přečtěte si Ex 4,1–17. Jaká znamení chtěl Bůh, aby Mojžíš udělal? Jak to mělo posílit Mojžíšovo postavení jako Božího posla?

Mojžíš se opět snažil vymluvit z úkolu, který mu Hospodin uložil (viz Ex 3,11). Nechtěl jít do Egypta a vzepřít se faraónovi. Koneckonců už jednou selhal, když se pokusil Izraelcům pomoci na vlastní pěst. Dokonce ani jeho vlastní lidé mu už nedůvěřovali a nepřijímali ho jako svého vůdce. Proto formuloval třetí námitku: „Nikoli, neuvěří mi a neuposlechnou mě, ale řeknou: Hospodin se ti neukázal“ (Ex 4,1). Mojžíš se neptá, co má dělat. Byla to snaha říci „ne“ odpovědnosti, kterou mu Bůh chtěl svěřit.

Mojžíšovi jsou dána dvě zázračná znamení, která má vykonat před izraelskými staršími a později před faraónem: (1) jeho hůl se proměnila v hada a pak se opět proměnila v hůl a (2) jeho ruka se stala malomocnou, ale hned se uzdravila. Oba zázraky měly přesvědčit starší lidu, že Bůh jedná v jejich prospěch. Kdyby to nestačilo, měl vykonat ještě jeden zázrak, kterým byla proměna vody v krev (Ex 4,8,9).

Mojžíšovi to však nestačilo a vznesl čtvrtou námitku. Tentokrát argumentoval tím, že není dobrý řečník.

Přečtěte si Ex 4,10–18. Jak Hospodin reaguje na Mojžíšovy výmluvy? Jaké ponaučení si z toho můžeme vzít pro sebe, když víme, že nás Bůh volá ke splnění určitého úkolu?

Tento soubor čtyř výmluv ukazuje Mojžíšovu neochotu následovat Boží výzvu. Používá zdánlivě oprávněné námitky, aby zakryl svou neochotu následovat Boží volání. První tři výmluvy mají podobu otázek: (1) *Kdo jsem?* (2) *Kdo jsi ty?* (3) *Co když mi nebudou věřit?* A poslední (4) výhrada má podobu tvrzení: *Nejsem výmluvný.* Bůh odpověděl na všechny Mojžíšovy výmluvy a na každou z nich poskytl silné a přesvědčivé řešení. Bůh vyslovuje zaslíbení, aby Mojžíše povzbudil.

Mojžíš pak řekne svou poslední prosbu a otevřeně požádá Hospodina: „Prosím, Panovníku, pošli si, koho chceš“ (Ex 4,13). V odpovědi mu Bůh říká, že posílá jeho bratra Árona, aby mu vyšel vstříc a pomohl mu. Nakonec se Mojžíš pokorně podřizuje a před odchodem do Egypta žádá Jitru o požehnání.

Aplikace

Mojžíš se opakovaně vymlouval, aby se vyhnul úkolu, ke kterému ho Bůh povolal. Bůh však na každou výmluvu reagoval ujištěním a opatřením. Jaké výmluvy máš tendenci používat, když tě Bůh volá, abys ve víře vykročil? Jak můžete důvěřovat jeho zaslíbením a ujištěním, místo abyste se soustředili na svá vlastní omezení?

OBŘÍZKA

²⁴Když se na cestě chystali nocovat, střetl se s ním Hospodin a chtěl ho usmrtit. ²⁵Tu vzala Sípóra kamenný nůž, obřezala předkožku svého syna, dotkla se jeho nohou a řekla: „Jsi můj ženich, je to zpečetěno krví.“ ²⁶A Hospodin ho nechal být. Tehdy se při obřizkách říkalo: „Jsi ženich, je to zpečetěno krví.“ (Ex 4,24–26)

Osobní studium

Přečtěte si Ex 4,18–31. Jak rozumíš tomuto zvláštnímu příběhu? Jaké poučení si z něj můžeme vzít?

Při studiu knihy Exodus nás v tomto bodě čeká překvapení. Poté, co Mojžíš poslechl Hospodina a vydal se na cestu zpět do Egypta, chtěl Hospodin Mojžíše „usmrtit“ (Ex 4,24). Z kontextu příběhu je zřejmé, že se jednalo o obřizku. Jeho nejmladší syn nebyl obřezán, jak vyžadovala Abrahamova smlouva (Gn 17,10.11).

Jako vůdce Božího lidu musel Mojžíš prokázat dokonalou podřízenost a poslušnost Bohu, aby byl způsobilý vést ostatní lidi k poslušnosti. Měl být vzorem úplné odevzdanosti Bohu. Jeho manželka Sípóra byla ženou činu a obřezala svého syna, aby zachránila manželův život. Zkrvavenou předkožkou svého syna se Sípóra dotkla Mojžíše. Tato krev představuje smíření, ži-

vot a zpečetění smlouvy. Skutečnost, že se vše odehrálo tak rychle, podtrhuje dramatickosti situace.

Z tohoto příběhu plyne důležité poučení: nikdy nesmíme selhat v tom, o čem víme, že je správné.

„Cestou z Midjánu se Mojžíšovi zjevil anděl v tak výhrůžném postavení, jako by ho chtěl zničit. Mojžíš nedostal žádné vysvětlení, ale vzpomněl si, že bral na lehkou váhu jeden z Božích požadavků. Opomněl obřezat svého nejmladšího syna. Taková nedbalost ze strany muže, který byl vybrán za vůdce Izraele, by jen oslabil vliv Božích přikázání na lidi. Sípóra se bála, že bude její manžel zabít, a tak vykonala obřad obřizky sama. Anděl pak Mojžíšovi dovolil pokračovat v cestě. Jeho život mohl být zachován jen tehdy, když ho budou chránit svatí andělé. Kdyby ovšem zanedbal povinnost, o které věděl, nebyl by v bezpečí, protože by ho Boží andělé nemohli chránit.“ (PP 255.256; NUD 120)

Aplikace

Co se z tohoto příběhu můžeš naučit? Jak by ses měl zachovat, když zjistíš, že zanedbáváš něco, o čem víš, že bys měl udělat? Jaké změny bys měl ve svém životě udělat (třeba právě teď)?

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

Přečtěte si 2. část 22. kapitoly „Mojžíš“ z knihy *Na úsvitu dějin* (PP 251–256; NUD 118–120).

Dramatické povolání u hořícího keře bylo pravděpodobně zážitkem, který měl na Mojžíšův život největší vliv. Všechny ostatní vrcholy jeho života závisely na Mojžíšově poslušné odpovědi na Boží pověření vyvést Izraelce z Egypta do zaslíbené země.

Dnes už víme, jak to dopadlo. Vžijme se však do Mojžíšovy situace v době, kdy na poušti spatřil hořící keř. Utekl z Egypta, aby si zachránil život. O čtyřicet let později přišla na scénu nová generace Izraelců, z nichž mnozí o něm neslyšeli buď nic, nebo jen velmi málo – a i to, co o něm věděli, bylo zkreslené, filtrované prostřednictvím příběhů, které se postupem času stále více vzdalovaly realitě. A přesto ho nyní Bůh povolává, aby vyvedl svůj národ z područí mocné země? Není divu, že zpočátku otálel a vzdoroval!

Ano, byl to nesmírně obtížný úkol. Ale představte si, o co by přišel, kdyby Bohu řekl konečné „ne“. Možná by prostě zmizel v propadlišti dějin. Takto se však díky Boží moci, která v něm působila, doslova zapsal do dějin a stal se jedním z největších a nejvlivnějších lidí nejen v Bibli, ale i v celé historii.

Otázky k rozhovoru

1. *Během relativně klidných let na poušti Mojžíš dělal to, k čemu ho Bůh povolal: měl rodinu, staral se o ovce, a než ho Pán pověřil, aby se stal velkým vůdcem Božího lidu, napsal pod jeho inspirací dvě knihy Bible. Co nás Mojžíšova zkušenost učí o našem povolání a životních rolích?*
2. *Mojžíšovy výmluvy se zdají být docela rozumné. Proč by mi měli lidé věřit? Kdo jsem? Neumím dobře mluvit. Co se z tohoto příběhu můžeme naučit o důvěře, že nás Bůh může zmocnit k tomu, k čemu nás vyzývá?*
3. *Přemýšlejte více o nedělní části, která hovořila o Mojžíšově autorství knihy Genesis a o tom, jak důležité je toto dílo pro pochopení posvátných dějin a plánu spasení. Proč je nebezpečné podkopávat autoritu této knihy, zejména popíráním historicity prvních jedenácti kapitol?*

Těžký začátek

Texty na tento týden

Ex 5,1–23; Zj 11,8; Ex 6,1–13; Ž 73,23–26; 2K 6,16; Ex 6,28–7,7

Základní verš

„Mojžíš s Áronem pak předstoupili před faraóna a řekli: ‚Toto praví Hospodin, Bůh Izraele: Propušt' můj lid, ať mi v poušti slaví slavnost.‘ Faraó však odpověděl: ‚Kdo je Hospodin, že bych ho měl uposlechnout a propustit Izraele? Hospodína neznám a Izraele nepropustím!’“ (Ex 5,1,2)

Mnozí křesťané věří, že když se člověk rozhodne následovat Boha, zažívá jen štěstí a úspěch. Zkušenost i samotná Bible nám však ukazují spíše opak. Často se objevují značné překážky nebo nečekané obtíže. To může být nejen frustrující, ale vyvolá to i mnoho složitých otázek, na které pro nás neexistují snadné – nebo dokonce žádné – odpovědi.

Ti, kdo důvěřují Bohu, budou vystaveni mnoha zkouškám. Pokud však vytrváme, Bůh dá řešení, ale přijde v jeho čase a bude odpovídat jeho pohledu. Boží přístup může být v rozporu s naším očekáváním rychlého a snadného řešení. Přesto se musíme naučit důvěřovat Bohu.

Tématem našeho studia pro tento týden je: *Mojžíš a příkaz vyvést Boží lid z Egypta*. Je to snad nejjasnější Boží výzva, jakou kdo mohl dostat. A skutečně, toto povolání zahrnovalo zázraky, přímá Boží slova k Mojžíšovi i přesné oznámení toho, co má Mojžíš udělat.

Zdá se, že Mojžíš to měl poměrně snadné. Měl jistotu, že byl povolán Bohem, a dokonce dostal zcela konkrétní pokyny. Všechno mělo jít jako po másle... Mohlo se něco pokazit?

Osnova lekce

V centru naší pozornosti při studiu knihy Exodus bude tentokrát první Mojžíšovo a Áronovo vystoupení před faraónem s Božím požadavkem na propuštění Izraele, což vedlo k faraónově odmítavé odpovědi a zhoršení situace Izraelitů. Následně však zazní opětovné Boží ujištění o proveditelnosti jeho záměru a moci vysvobodit jeho lid.

- ▶ Ex 5,1,2: Faraónova odmítavá odpověď (neděle)
- ▶ Ex 5,20–23: Zhoršující se situace a Mojžíšův náрек (pondělí)
- ▶ Ex 6,1–8: Boží ujištění a slib záchrany (úterý)
- ▶ Ex 6,9–13: Malomyslnost Izraelců a Mojžíšovy námitky (středa)
- ▶ Ex 7,1–5: Mojžíš jako Boží zástupce před faraónem (čtvrtek)

Budování společenství

- Podělte se ve skupině o to, co jste v posledním týdnu zažili. Jak vás tento prožitek ovlivnil ve vašem duchovním životě?
- Řekněte ostatním o situaci, kdy jste v poslední době vnímali výrazný projev Boží přítomnosti ve vašem životě. Vyjádřete veřejně Bohu své poděkování.

„KDO JE HOSPODIN?“

‘Mojžíš s Áronem pak předstoupili před faraóna a řekli: „Toto praví Hospodin, Bůh Izraele: Propusť můj lid, ať mi v poušti slaví slavnost.“²Faraó však odpověděl: „Kdo je Hospodin, že bych ho měl uposlechnout a propustit Izraele? Hospodina neznám a Izraele nepropustím!“ (Ex 5,1,2)

Osobní studium

Podle Božích příkazů přichází Mojžíš k faraónovi, aby začal s tím, k čemu ho Hospodin vyzval: „Vyvedeš můj lid, Izraelce, z Egypta“ (Ex 3,10).

Jaká byla faraónova odpověď na Boží žádost: „Propusť můj lid...“ (viz Ex 5,1,2)? Co je na vládcově reakci důležité?

„Kdo je Hospodin?“ Faraón to neříká z touhy poznat Boha, ale jako akt vzdoru, nebo dokonce popření existence Boha, kterého, jak přiznává, nezná.

Faraónova slova: „Hospodina neznám“ znějí téměř jako chvástání.

Kolik lidí v historii řeklo totéž? Je to tragické, protože, jak řekl sám Ježíš: „A život věčný je v tom, když poznají tebe, jediného pravého Boha, a toho, kterého jsi poslal, Ježíše Krista“ (J 17,3).

Egypt a jeho vládce jsou symbolem moci, která popírá Boží přítomnost a autoritu. Je to entita, která stojí v opozici vůči Bohu, jeho Slovu a jeho lidu.

Další faraónovo prohlášení („Izraele nepropustím“) tuto vzpouru proti živému Bohu dále odhaluje. Egypt se tak stal symbolem nejen popření Boha, ale také systému, který proti Bohu bojuje.

Mnozí viděli stejný postoj o tisíciletí později ve Francouzské revoluci (viz také Iz 30,1–3 a Zj 11,8). Faraón si myslel, že je bůh nebo syn boha – což je zřejmý odkaz na víru ve vlastní svrchovanou moc, sílu a moudrost.

„Mezi národy, o nichž se zmiňují biblické dějiny, patřil Egypt k těm, které projevovaly nejvíce troufalosti, pokud jde o popírání existence živého Boha. Nikdy se žádný panovník nepostavil proti Bohu tak otevřeně a s takovou mírou svévole a odporu jako egyptský vládce. Když mu Mojžíš přednesl poselství ve jménu Hospodina, faraón pyšně odpověděl: ‚Kdo je Hospodin, že bych ho měl uposlechnout a propustit Izraele? Hospodina neznám a Izraele nepropustím!‘ (Ex 5,2). To je ateismus. A národ představovaný Egyptem se rovněž nevěrně a vzdorovitě vzpírá požadavkům Boha.“ (GC 269; VDV 181)

Aplikace

Jak byste odpověděli na otázku, zda znáte Hospodina? Pokud jste odpověděli ano, co byste o Bohu řekli a proč?

OBTÍŽNÝ ZAČÁTEK

²⁰Když vycházeli od faraóna, narazili na Mojžíše a Árona, kteří se s nimi chtěli setkat. ²¹Vyčítali jim: „Ať se nad vámi ukáže Hospodin a rozsoudí. Vy jste pokáleli naši pověst u faraóna a jeho služebníků. Dali jste jim do ruky meč, aby nás povraždili.“ ²²Mojžíš se obrátil k Hospodinu a řekl: „Panovníku, proč jsi dopustil na tento lid zlo? Proč jsi mě vlastně poslal?“ ²³Od chvíle, kdy jsem předstoupil před faraóna, abych mluvil tvým jménem, nakládá s tímto lidem ještě hůře. A ty svůj lid stále nevysvobozuješ.“ (Ex 5,20–23)

Osobní studium

Mojžíš od začátku věděl, že to, co mu Hospodin svěřil, nebude snadné. Odtud pravděpodobně pramenila jeho snaha „vyvléci“ se z toho. Zřejmě si však vůbec nedokázal představit, co se stane.

Přečtěte si Ex 5,3–23. Jaké byly bezprostřední důsledky prvního zaznamenaného setkání Mojžíše a Árona s faraónem?

Než se Mojžíš a Áron vydali k faraónovi, shromáždili starší a izraelský lid, vyřídili jim Boží slova a ukázali Boží znamení. A Izraelci uvěřili, že je Hospodin vysvobodí z otroctví. Dokonce „padli na kolena a klaněli se“ Hospodinu (Ex 4,29–31). Očekávání byla jistě velká. Hospodin se chystal vysvobodit izraelský národ z otroctví – konečně!

Mojžíš se tedy vydal za egyptským králem s Božími požadavky. A výsledek? Už tak špatná situace Izraelců se ještě zhoršila. Jejich utrpení se zvětšovalo a jejich

každodenní práce byla stále obtížnější. Byli obviňováni z lenosti, bylo s nimi zacházeno ještě krutěji a jejich otrocká práce se stala nesnesitelnou.

Izraelským vůdcům se to nelíbilo a konfrontace mezi nimi a Mojžíšem a Áronem se nepříjemně vyhrtila. Jak uvidíme později, tato reakce předznamenala konflikty, které měl Mojžíš v následujících letech se svými vlastními lidmi.

Znovu se zamyslete nad Ex 5,21. Představte si sebe na místě lidí, kteří se postavili proti Mojžíšovi a Áronovi. Na čem byly založeny jejich argumenty? V čem byly jejich námitky oprávněné?

Není tak těžké pochopit, proč se tito Izraelci na Mojžíše zlobili (Ex 5,21). Byli přesvědčeni, že Mojžíš je přišel osvobodit od útlatu Egyptanů, ale jejich život se pod jhem otrokářů ještě zhoršil. Mojžíš a Áron se tedy kromě Egyptanů museli vypořádat i s vlastním lidem.

Aplikace

Vzpomeň si na situaci, kdy ses řídil Božím vedením, ale místo okamžité úlevy nebo úspěchu ses setkal s nečekanými problémy a překážkami. Jak jsi na ně reagoval? Co se můžeš naučit z Mojžíšovy zkušenosti? Jak důvěřovat Bohu, i když se zdá, že se situace zhoršuje?

BOŽÍ ČINY

¹Hospodin Mojžíšovi odvětil: „Nyní uvidíš, co faraónovi udělám. Donutím ho, aby je propustil; donutím ho, aby je vypudil ze své země.“ ²Bůh promluvil k Mojžíšovi a ujistil ho: „Já jsem Hospodin. ³Ukázal jsem se Abrahamovi, Izákovi a Jákobovi jako Bůh všemohoucí. Ale své jméno Hospodin jsem jim nedal poznat. ⁴Ustavil jsem s nimi také svou smlouvu, že jim dám kenaanskou zemi, zemi jejich putování, kde pobývali jako hosté. ⁵Rovněž jsem uslyšel sténání Izraelců, které si Egypťané podrobili v otroctví, a rozpomenul jsem se na svou smlouvu. ⁶Proto řekni Izraelcům: Já jsem Hospodin. Vyvedu vás z egyptské roboty, vysvobodím vás z vašeho otroctví a vykoupím vás vztaženou paží a velkými soudy. ⁷Vezmu si vás za lid a budu vám Bohem. Poznáte, že já jsem Hospodin, váš Bůh, který vás vyvede z egyptské roboty. ⁸Dovedu vás do země, kterou jsem přísězně slíbil dát Abrahamovi, Izákovi a Jákobovi. Vám ji dám do vlastnictví. Já jsem Hospodin.“ (Ex 6,1–8)

Osobní studium

Chudák Mojžíši! Nejdřív proti němu brojil faraón a teď ho málem proklíná jeho vlastní lid.

Mojžíš tedy přichází k Hospodinu a předkládá mu svou stížnost. Plný hořkosti a zklamání ze zhoršujících se podmínek Izraelců se ptá: „Panovníku, proč jsi dopustil na tento lid zlo? Proč jsi mě vlastně poslal? Od chvíle, kdy jsem předstoupil před faraóna, abych mluvil tvým jménem, nakládá s tímto lidem ještě hůře. A ty svůj lid stále nevysvobozuješ“ (Ex 5,22.23). Mojžíšova nespokojenost s Hospodinovým (ne)jednáním je zřejmá a vzhledem k situaci pochopitelná.

Boží odpověď je však přesvědčivá: „Nyní uvidíš, co faraónovi udělám“ (Ex 6,1).

Přečtěte si text Ex 5,22–6,8. Jakou odpověď Mojžíšovi najdeme v těchto verších? Jaké důležité teologické pravdy jsou v nich ukázány?

Bůh už nebude jen mluvit. Nyní mocně zasáhne ve prospěch svého lidu. Připomíná

Mojžíšovi několik důležitých skutečností: (1) Já jsem Hospodin, (2) zjevil jsem se patriarchům, (3) uzavřel jsem s nimi svou smlouvu, (4) slíbil jsem jim dát kanaánskou zemi, (5) slyšel jsem volání Izraelců a (6) vzpomněl jsem si na svou smlouvu, že vám dám zaslíbenou zemi.

Všimněte si opakování božského „já“. Já, Hospodin, tvůj Bůh, jsem udělal to a to, a proto mi můžeš důvěřovat, že pro tebe udělám, co jsem slíbil.

Hospodin nyní slavnostně prohlašuje, že pro Izrael udělá čtyři velké skutky, protože je jejich živým Bohem: (1) „Vyvedu vás z egyptské roboty“, (2) „Vysvobodím vás z vašeho otroctví“, (3) „Vykoupím vás vztaženou paží a velkými soudy“, (4) „Vezmu si vás za lid a budu vám Bohem“ (Ex 6,6.7).

Tyto čtyři Boží činy zajišťují a obnovují vztah Hospodina a jeho lidu. Bůh je hybatelem všeho a Izraelci jsou příjemci všech těchto výhod a milosti. Bůh nabízí své dary zdarma, z lásky. Navíc to, co udělal pro Izraelce tehdy, je připraven udělat i pro nás dnes.

Aplikace

Které další biblické postavy si před Bohem stěžovaly – a měly k tomu dobré důvody? Proč je občas v pořádku vylít si před Bohem duši, a dokonce si postěžovat na svou situaci? Proč je důležitou součástí takového jednání víra a ochota důvěřovat?

„VEZMU SI VÁS ZA LID“

⁹Mojžíš to tak Izraelcům vyhlásil, ale ti nebyli pro malomyslnost a tvrdou otročinu s to Mojžíšovi naslouchat. ¹⁰Hospodin dále mluvil k Mojžíšovi: ¹¹„Předstup před faraóna, krále egyptského, a vyříd mu, ať propustí Izraelce ze své země.“ ¹²Mojžíš Hospodinu namítl: „Když mi nenaslouchají Izraelci, jak by mě poslechl faraó! Nejsem způsobilý mluvit.“ ¹³Ale Hospodin Mojžíšovi a Áronovi domluvil a dal jim příkazy pro Izraelce i pro faraóna, krále egyptského, aby připravili odchod Izraelců z egyptské země. (Ex 6,9–13)

Osobní studium

Hospodin skutečně dal Mojžíšovi několik velkých zaslíbení o tom, co se chystá udělat. Přestože toto setkání muselo Mojžíše povzbudit, jeho povzbuzení pravděpodobně nemělo dlouhého trvání. Důvodem mohla být reakce, které se mu dostalo od jeho lidu.

Co říká úvodní text (Ex 6,9–13)? Jaké poučení si z tohoto příběhu můžeme vzít o obdobích plných zklamání a bojů, která nezřídka prožíváme i my?

Izraelci jsou sklíčení smutkem, utrpením a těžkou prací. Nejsou ochotni ani schopni vyslechnout Mojžíšova slova ujištění, že Bůh bude jednat a splní své sliby. Čekali příliš dlouho a jejich očekávání se nenaplnila. Proč by to teď mělo být jinak? Mnozí z nich zcela ztratili naději. Jejich stav byl o to trpčí, že snad poprvé v životě opravdu pocítili skutečnou naději na vysvobození.

Kdo z nás se alespoň jednou nedostal do podobné situace? Kdo z nás se necítil

zklamaný, znechucený, ponížený, nespokojený, nebo dokonce Bohem opuštěný?

Vzpomeňte si na příběh Jóba. A co žalmista Asaf, který zápasil s otázkami týkajícími se blahobytu bezbožných a utrpení spravedlivých? Asaf však bez ohledu na své zápasení přináší jedno z nejkrásnějších vyznání víry: „Já však chci být ustavičně s tebou, uchopils mě za pravici, povedeš mě podle svého rozhodnutí a pak do slávy mě přijmeš. Koho bych měl na nebesích? A na zemi v nikom kromě tebe nemám zalíbení. Ač mé tělo i mé srdce chřadne, Bůh bude navěky skála mého srdce a můj podíl“ (Ž 73,23–26).

V průběhu dějin Bůh opakovaně ujišťuje svůj lid, že je s ním (Iz 41,13; Mt 28,20). Dává jim svůj pokoj, svou útěchu a posiluje je, aby překonávali těžkosti života (J 14,27; J 16,33; Ep 4,6.7).

„Vezmu si vás za lid a budu vám Bohem“ (Ex 6,7). Tato smluvní formule naznačuje důvěrný vztah, který chce mít Hospodin se svým lidem.

Aplikace

Přemýšlej o výroku: „Vezmu si vás za lid a budu vám Bohem“ (Ex 6,7). Ačkoli se jednalo o celé společenství Božího lidu, vztahuje se také na každého z nás osobně. Jak se takový vztah dotýká tvého života? Jak by se měl projevovat každý den? (Viz také 2K 6,16.)

„USTANOVIL JSEM TĚ, ABYS BYL PRO FARAÓNA BOHEM“

¹Hospodin řekl Mojžíšovi: „Pohled, ustanovil jsem tě, abys byl pro faraóna Bohem, a Áron, tvůj bratr, bude tvým prorokem. ²Ty mu poviš všechno, co ti přikážu, a Áron, tvůj bratr, bude mluvit s faraónem, aby propustil Izraelce ze své země. ³Já však zatvrdím faraónovo srdce a učiním v egyptské zemi mnoho svých znamení a zázraků. ⁴Farao vás neposlechne, ale já vložím na Egypt svou ruku. Vyvedu zástupy svého lidu, syny Izraele, z egyptské země, ale ji postihnu velkými soudy. ⁵Egyptané poznají, že já jsem Hospodin, až vztáhnu svou ruku na Egypt a vyvedu Izraelce z jejich středu.“ (Ex 7,1–5)

Osobní studium

Přečtěte si text Ex 6,28–7,7. Jak Hospodin reagoval na Mojžíšovu námitku?

Bůh se Mojžíšovi představuje jako *Jahve*, což znamená, že je osobním a blízkým Bohem, Bohem svého lidu a Bohem, který s ním uzavřel smluvní vztah.

Tento imanentní Bůh opět přikazuje Mojžíšovi, aby šel a promluvil s faraónem. Mojžíš s nedostatkem sebedůvěry opět namítá: „Jak by mě farao poslechl?“ „Jak?“ ptá se. V této námitce se snoubí pokora se snahou vymanit se z pověření, v němž zatím nebyl příliš úspěšný.

„Když Bůh přikázal Mojžíšovi, aby se vrátil k faraónovi, Mojžíš projevil nedůvěru. Výraz *aral sefatajim* – doslova ‚neobřezané rty‘, který je zde použit pro vyjádření Mojžíšovy vady řeči (Ex 6,12.30) – je podobný výrazu, který se nachází v Ex 4,10: ‚neobratná ústa.‘“ (Andrews Bible Commentary: Old Testament, „Exodus“. Berrien Springs, MI, Andrews University Press, 2020, s. 205)

Bůh ve svém milosrdenství pověřuje Árona, aby Mojžíšovi pomáhal. Mojžíš má nejprve mluvit s Áronem, který pak veřejně promluví k faraónovi. Mojžíš tedy předstoupí před egyptského vládce v roli Boha a Áron bude jeho prorokem.

Toto poselství poskytuje vynikající definici role proroka. Prorok je Boží mluvčí. Jeho úkolem je sdělovat a vykládat lidem Boží slovo. Stejně jako Mojžíš mluvil s Áronem a ten pak tato slova sdělil faraónovi, tak Bůh komunikuje s prorokem, který pak Boží učení předává lidem. To se může dít ústně, osobně, nebo – jak tomu často bylo – prorok přijal poselství od Boha a pak je zapsal.

Bůh také Mojžíšovi vysvětluje, co může od setkání s faraónem očekávat. Varuje ho, že půjde o dlouhý a napjatý spor. Podruhé Bůh Mojžíšovi zdůrazňuje, že faraón bude velmi tvrdohlavý a že zatvrdí své srdce (Ex 4,21; Ex 7,3). Výsledek však nakonec bude dobrý, protože „Egyptané poznají, že já jsem Hospodin“ (Ex 7,5). To znamená, že i uprostřed chaosu, který nastane, bude Bůh nakonec oslaven.

Aplikace

V této situaci Mojžíšovi došly výmluvy, proč nemůže udělat to, k čemu ho Bůh povolal. Které z Mojžíšových výmluv jsou vám blízké? Jaké výmluvy jsi v minulosti použil ty, abys ses vyhnul tomu, k čemu tě Bůh povolal?

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

Přečtěte si 1. část 23. kapitoly „Egyptské rány“ z knihy *Na úsvitu dějin* (PP 257–265; NUD 121–123).

Začátek byl pro Mojžíše a jeho lid skutečně nesmírně těžký.

„Rozzlobený král podezříval Izraelce, že osnují vzpouru, aby se vymanili z jeho služby. Postaral se tedy o to, aby jim nezbyl čas na takové nebezpečné pikle. Okamžitě přijal opatření, aby je ještě víc spoutal a potlačil jejich myšlenky o nezávislosti. Nejběžnějším stavebním materiálem byly cihly sušené na slunci a jejich výroba zaměstnávala velký počet otroků. Bylo zapotřebí obrovského množství nařezané slámy, která se spojovala s blátem, aby cihly držely pohromadě. Král nyní nařídil, aby se jim už nedodávala sláma. Dělníci si ji musí obstarat sami. Požadováno však bylo stejné množství cihel.

Egyptští poháněči ustanovili hebrejské dozorce, aby dohlíželi na práci. Když králův výnos vstoupil v platnost, lidé se rozběhli na strniště sbírat slámu, ale zjistili, že je nemožné podat obvyklý výkon. Izraelští dozorcí byli za toto selhání krutě bití.“ (PP 258; NUD 121.122)

Otázky k rozhovoru

1. Vzpomeňte si na situaci, kdy jste ve svém životě uposlechli Boží volání, a přesto se situace zpočátku nevyvíjela dobře. Co jste se z této zkušenosti později naučili?
2. Povězte ostatním, jak Bůh zasáhl ve vašem životě, když jste se modlili o jeho pomoc, nebo dokonce když jste přestali doufat v jeho pomoc? Jak můžeme důvěřovat v Boží dobrotu, když se špatné věci stávají i těm, kteří Pánu důvěřují?
3. Co byste řekli někomu, kdo říká: „Hospodina neznám“? Předpokládejme však, že to neříká ve vzdoru, ale jako prostou životní skutečnost. Co byste mohli udělat, abyste takovému člověku pomohli „poznat Hospodina“ a vysvětlili mu, proč je pro něj důležité ho poznat?

Egyptské rány

Texty na tento týden

Ex 7,8–10,29; Nu 33,4; Ř 1,24–32; Ž 104,27.28; Iz 28,2.12–17; Iz 44,9.10.12–17

Základní verš

„Srdce faraónovo se zatvrdilo a Izraelce nepropustil, jak Hospodin skrze Mojžíše předpověděl.“ (Ex 9,35)

Farmář se snažil přimět osla k pohybu, ale zvíře se ani nehnulo. Farmář tedy vzal klacek a osla udeřil. Znovu na něj promluvil a ten se dal konečně do pohybu.

Na otázku, jak to funguje, farmář odpověděl: „Nejdřív musíš získat oslovu pozornost.“

Zkusme na chvíli nemyslet na týrání zvířat. Zdůrazněme něco, co se odehrálo v souvislosti s vyjitím Izraelců z Egypta. Mojžíš byl pověřen, aby lid vyvedl. Jde tedy za faraónem se známými Božími slovy: *šalach et ami*, tedy „Propušt můj lid!“

Faraón to však odmítal. Písmo nikde výslovně nevysvětluje, proč se faraón tak zdráhal, když měli Egyptané z Izraelců takové obavy v případě vojenského konfliktu (viz Ex 1,10). Jak už to v případě otroctví bývá, šlo především o ekonomické důvody. Židé představovali levnou pracovní sílu, o kterou faraón nechtěl přijít. Lze tedy předpokládat, že i faraón potřeboval něco, co „upoutalo jeho pozornost“, aby si to nakonec rozmyslel.

Osnova lekce

V této lekci se zaměříme na první sérii egyptských ran, které Bůh seslal na Egypt jako odповěď na faraónovo odmítnutí propustit Izrael. Uvidíme také, jak tyto rány konfrontovaly egyptská božstva a projevovaly Hospodinovu svrchovanost.

- Ex 7,8–15: První konfrontace: Áronova hůl a hole kouzelníků (neděle)
- Ex 7,3.13.14.22: Kdo zatvrdil faraónovo srdce? (pondělí)
- Ex 7,19–8,19: První tři rány a jejich dopad na egyptské bohy (úterý)
- Ex 8,17–9,12: Další rány a svoboda odmítnout Boha (středa)
- Ex 9,22–10,29: Krupobití, kobylky a tma a faraónův vzдор (čtvrtek)

Budování společenství

- Podělte se ve skupině o to, co jste v posledním týdnu zažili. Jak vás tento prožitek ovlivnil ve vašem duchovním životě?
- Řekněte ostatním o situaci, kdy jste v poslední době vnímali výrazný projev Boží přítomnosti ve vašem životě. Vyjádřete veřejně Bohu své poděkování.

BŮH VERSUS BOHOVÉ

⁸Hospodin dále řekl Mojžíšovi a Áronovi: ⁹„Až k vám faraó promluví: ‚Prokažte se nějakým zázrakem,‘ řekneš Áronovi: ‚Vezmi svou hůl a hod' ji před faraóna,‘ a stane se drakem.“ ¹⁰Mojžíš s Áronem tedy předstoupili před faraóna a učinili, jak Hospodin přikázal. Áron hodil svou hůl před faraóna i před jeho služebníky a ona se stala drakem. ¹¹Faraó však také povolal mudrce a čaroděje, a egyptští věštcí učinili svými kejklemi totéž. ¹²Hodili každý svou hůl na zem a ony se staly draky. Ale Áronova hůl jejich hole pohltila. ¹³Srdce faraónovo se však zatvrdilo a neposlechl je, jak Hospodin předpověděl. (Ex 7,8–13)

Osobní studium

Přečtěte si Ex 7,8–15. Jaké ponaučení se skrývá v první konfrontaci mezi Bohem Izraelců a egyptskými bohy?

Nadcházející střet se měl odehrát mezi živým Bohem a egyptskými „bohy“. V této souvislosti je důležité zmínit, že sám faraón se považoval za jednoho z těchto bohů. Hospodin nebojoval proti Egyptanům, nebo dokonce proti Egyptu jako takovému, ale proti egyptským božstvům. Egyptané uctívali více než tisíc pět set různých božstev. Biblický text je v této souvislosti jednoznačný: „Všechna egyptská božstva postihnu svými soudy. Já jsem Hospodin“ (Ex 12,12). Tato myšlenka se opakuje i později v kontextu vyprávění o vyjití Izraele z Egypta: „Hospodin totiž vykonal soudy nad jejich božstvy“ (Nu 33,4).

Vykonaný soud nad egyptskými bohy je dobře vidět na zázraku proměny hole v draka (Ex 7,9–12), nebo jinak přeloženo v hada (BK). V Egyptě existovala bohyně jménem Vadžet, která byla nejčastěji zobrazována jako kobra. Tato bohyně měla svrchovanou moc nad Dolním Egyptem. V podobě kobry se vyskytuje na všech vyobrazeních fa-

raónů (je zasazena do jejich čelenek a korun) a na mnoha vyobrazeních různých bohů (často například na hlavě nejvýznamnějšího boha Re). V případě faraónů byla znakem moci, božství, královské moci a božské autority. Vadžet symbolicky plivala jed na faraónovy nepřátele. Egyptané také věřili, že posvátný had dovede faraóna do posmrtného života.

Když se Áronova hůl stala hadem, který nakonec „pohltil“ všechny ostatní hady, byla to demonstrace nadvlády živého Boha nejen nad egyptským čarodějnictvím, ale také nad egyptským božstvím. Symbol faraónovy moci byl nejen pokořen, ale Áron a Mojžíš jej drželi v rukou (Ex 7,12.15). Tato první konfrontace vyjadřovala Boží moc a vládu nad Egyptem. Mojžíš jako Boží zástupce měl větší autoritu a moc než sám „bůh“ faraón.

Staří Egyptané zbožšťovali a uctívali také hadího boha Nehebkaua („ten, který svazuje duchy“). Podle egyptské mytologie měl tento hadí bůh velkou moc, protože spolkl sedm kober. Hospodin Egyptanům jasně ukázal, že svrchovanou moc a autoritu má on, nikoli nějaký hadí bůh. Po tak silné konfrontaci jistě okamžitě pochopili poselství této události.

Aplikace

Jak můžeš dovolit Hospodinu, aby měl moc nade všemi „bohy“, kteří se snaží ovládnout tvůj život?

FARAÓNOVO SRDCE SE ZATVRDIL

³ „Já však zatvrdím faraónovo srdce a učiním v egyptské zemi mnoho svých znamení a zázraků.“ [...] ¹³ Srdce faraónovo se však zatvrdilo a neposlechl je, jak Hospodin předpověděl. ¹⁴ Hospodin řekl Mojžíšovi: „Srdce faraónovo je neoblomné. Nechce lid propustit.“ [...] ²² Ale totéž učinili egyptští věštcí svými kejklemi. Faraónovo srdce se zatvrdilo a neposlechl je, jak Hospodin předpověděl. (Ex 7,3.13.14.22)

Osobní studium

Jak rozumíte veršům (Ex 7,3.13.14.22)? Kdo vlastně zatvrdil faraónovo srdce?

Je to opravdu zajímavé. Devětkrát se v Exodu píše, že faraónovo srdce zatvrdil Bůh (Ex 4,21; 7,3; 9,12; 10,1.20.27; 11,10 a 14,4.8; viz také Ř 9,17.18). Na devíti dalších místech je řečeno, že to byl faraón, kdo zatvrdil své srdce (Ex 7,13.14.22; 8,15.19.32 a 9,7.34.35).

Kdo tedy zatvrdil faraónovo srdce? Byl to Bůh, nebo sám faraón?

Podívejme se na to podrobněji v kontextu deseti ran. Je pozoruhodné, že v každé z prvních pěti ran je uvedeno, že to byl faraón, kdo zatvrdil své srdce. Byl to tedy vlastně on, kdo způsobil zatvrzení svého srdce. Od šesté rány však biblický text uvádí, že to byl Bůh, kdo zatvrdil faraónovo srdce (Ex 9,12). To tedy znamená, že Bůh posílil či prohloubil faraónovo vlastní rozhodnutí a jeho vědomé jednání. Hospodin udělal to, co řekl Mojžíšovi (Ex 4,21).

Jinými slovy, Bůh seslal pohromy, aby pomohl faraónovi činit pokání. To ho mělo

vysvobodit z temnoty a pomýlení jeho mysli. Bůh nestvořil ve faraónově srdci nové zlo, jen jej vydal napospas jeho vlastním hříšným sklonům. Nechal ho bez Boží ochranné milosti, a tak ho vydal jeho vlastní zkaženosti (viz Ř 1,24–32).

Faraón měl svobodnou vůli – mohl se rozhodnout pro Boha, nebo proti němu. On se však rozhodl postavit se proti Bohu.

Poučení je zřejmé. Dostali jsme možnost vybrat si mezi dobrem a zlem, spravedlností a nespravedlností, poslušností a neposlušností. Od Lucifera v nebi, přes Adama a Evu v Edenu, faraóna v Egyptě – až po nás dnes, ať už jsme kdekoli – volíme buď život, nebo smrt (Dt 30,19).

Udělejme si malou analogii. Představte si sluneční paprsky dopadající na máslo a na hlinu. Máslo se rozpustí, hlína ztvdne. Sluneční teplo je v obou případech stejné, ale na teplo existují dvě různé reakce a mají dva různé výsledky. Účinek závisí na materiálu. V případě faraóna lze říci, že zatvrzení jeho srdce bylo důsledkem jeho postoje k Bohu a jeho vůli.

Aplikace

Jaká důležitá rozhodnutí tě čekají v nejbližší době? Co můžeš udělat pro to, aby ses rozhodl správně?

PRVNÍ TŘI RÁNY

Hospodin dále řekl Mojžíšovi: „Vyzvi Árona: ‚Vezmi svou hůl a vztáhni ruku nad egyptské vody, nad průplavy, nad říční ramena, nad jezera, vůbec nad všechny nahromaděné vody.‘ Stanou se krví. V celé egyptské zemi bude krev, i ve džberech a džbánech.“ (Ex 7,19)

‘Hospodin dále řekl Mojžíšovi: „Vyzvi Árona: ‚Vztáhni ruku se svou holí nad průplavy, nad říční ramena i nad jezera a vyved’ na egyptskou zemi žáby.‘“ Áron vztáhl ruku nad egyptské vody a žáby vylézaly, až pokryly egyptskou zemi. (Ex 8,1,2)

Hospodin řekl Mojžíšovi: „Vyzvi Árona: ‚Vztáhni svou hůl a udeř do prachu na zemi!‘ Stanou se z něho po celé egyptské zemi komáři.“ (Ex 8,12)

Osobní studium

Deset egyptských ran nebylo namířeno proti lidem v Egyptě, ale proti jeho bohům. Každá rána zasáhla alespoň jednoho z nich.

Přečtěte si Ex 7,14–8,15. Co se stalo v těchto třech ranách?

Bůh Mojžíšovi řekl, že dialog s faraónem nepovede k cíli (Ex 7,14). Hospodin se však chtěl faraónovi a celému Egyptu zjevit. Proto se rozhodl komunikovat s nimi způsobem, kterému mohli rozumět. Tento způsob Božího zjevení měl pomoci i Izraelcům, protože se mohli dozvědět více o svém Bohu.

První rána byla namířena proti Hapimu, bohu Nilu a záplav (Ex 7,17–25). Život v Egyptě byl zcela závislý na vodě z Nilu. Kde byla voda, tam byl život. Voda byla zdrojem života, proto si vymysleli svého boha Hapiho a uctívali ho jako toho, kdo dává život.

Samozřejmě, že pouze živý Bůh je skutečným zdrojem života, Stvořitelem všeho, včetně vody a potravy (Gn 1,1.2.20–22; Ž 104,27.28; Ž 136,25; J 11,25 a J 14,6). Proměna vody v krev

symbolizovala proměnu života ve smrt. Hapi nebyl schopen život ani dát, ani ochránit. Takovou moc má pouze Hospodin.

Bůh pak dává faraónovi další šanci. Tentokrát je to přímá konfrontace s Heket (ženou s hlavou žáby), která byla bohyní zrození, života a úrody (Ex 8,1–15). Místo života nyní Nil přinesl žáby, kterých se Egyptané děsili, nemohli je vystát a hnusily se jim. Chtěli se jich zbavit. Přesný čas konce této rány měl ukázat, že i za ní je Boží moc.

Třetí egyptská rána je popsána velmi stručně (Ex 8,16–19). Druh hmyzu (hebr. *kinnim*) není zcela jasný (mohli to být nejen komáři, ale také, vši nebo dokonce klíšťata). Tato pohroma byla namířena proti Gebovi, egyptskému bohu země. Z prachu země (ozvěna biblického příběhu o stvoření) Bůh vyvedl komáry, kteří se rozšířili po celé zemi. Mágové, neschopní tento zážrak zopakovat (život může stvořit pouze Bůh), prohlásili: „Je to prst Boží“ (Ex 8,15). Ani tyto okolnosti však nevedly faraóna k rozhodnutí Izraelce propustit.

Aplikace

Představte si, jak zatvrzelé muselo být faraónovo srdce. Opakované odmítání Božího napominání to jen zhoršilo. Co se může stát, budeme-li opakovaně odmítat Hospodinovo slovo?

MOUCHY, MOR A VŘEDY

Jestliže můj lid nepropustíš, pošlu na tebe, na tvé služebníky, na tvůj lid i na tvé domy mouchy. Domy Egyptanů budou plné much, i ta půda, na které žijí. (Ex 8,17)

²Budeš-li se zdráhat jej propustit a zatvrdíš-li se proti nim ještě víc, ³tu na tvá stáda, která jsou na poli, na koně, na osly, na velbloudy, na skot i na brav, dolehne Hospodinova ruka velmi těžkým morem. ⁴Hospodin řekl Mojžíšovi a Áronovi: „Naberte si plné hrsti sazí z pece a Mojžíš ať je rozhazuje faraónovi před očima směrem k nebi. ⁵Bude z nich po celé egyptské zemi poprašek, který způsobí na lidech i na dobytku po celé egyptské zemi vředy hnisavých neštovic.“ (Ex 9,2.3.8.9)

Osobní studium

Přečtěte si text Ex 8,16–9,12. Čemu nás učí tento příběh? Má lidstvo bez ohledu na to, jak velké jsou projevy Boží moci a slávy, stále možnost Boha odmítnout?

Dříve zmíněná bohyně Vadžet (známá také jako Uatchit) byla mimo jiné bohyní much a vládkyní bažin. Egyptský bůh Cheprer (jedno ze slunečních božstev) byl zobrazován s hlavou skarabea. I tato božstva byla rovněž přemožena a poražena Hospodinem. V textu (Ex 8,16–20) se dozvídáme, že zatímco Egyptané trpěli, Izraelci byli před touto pohromou chráněni. A nejen to, ale nepostihly je ani žádné další rány.

Bůh se tím opět snažil faraónovi sdělit jasnou zprávu: „Já jsem Hospodin i uprostřed této země“ (Ex 8,18).

Faraón musel začít vyjednávat. Tlak nepochybně rostl. Byl sice ochoten dovolit Izraeli, aby uctíval svého Boha a obětoval mu, ale to se mělo dít pouze v Egyptě (Ex 8,21.22). Jeho podmínky nebylo možné splnit, protože zvířata byla v Egyptě považována za posvátná a jejich obětování by mělo za následek rozpoutání další nenávisti vůči Židům. Bůh měl navíc s Izraelem jiný plán.

Pak přišla další rána, tentokrát na dobytěk (Ex 9,1–7). Hathor, egyptská bohyně lásky a ochrany, byla zobrazována s hlavou krávy nebo ženy s kravskými rohy. Ve starověkém Egyptě byl velmi oblíbený také bůh býků Hapi (známý také jako Apis, odlišný od výše zmíněného boha Nilu). Když tedy Egyptanům při páté morové ráně uhynul dobytek, znamenalo to porážku dalších významných božstev.

Šestá rána (Ex 9,8–12) způsobila úplnou porážku Eset (Isis), bohyně lékařství, magie a moudrosti. Vidíme také porážku božstev, jako byla Sachmet (bohyně války a epidemií) a Imhotep (bůh lékařství a uzdravování). Ukázalo se, že tato božstva nemají žádnou moc ochránit své vyznavače. Ironií osudu je, že při této pohromě byli postiženi i věštcí a kouzelníci, takže neměli sílu postavit se před Mojžíše (jako symbol soudu). Ve srovnání se Stvořitelem nebe a země byli naprosto bezmocní.

Právě zde, v souvislosti s deseti ranami, se objevuje výrok, že „Hospodin... zatvrdil faraónovo srdce“ (Ex 9,12). Tato slova nám mohou připadat nejasná, nebo dokonce matoucí. Když však tento text vnímáme v celém kontextu, potvrzuje, že Hospodin nás nechá sklidit následky našeho neustálého odmítání jeho volání.

Aplikace

Faraónův problém nebyl v tom, že by věci nechápal. Měl dostatek racionálních důkazů, aby se rozhodl správně. Problémem bylo jeho srdce. Co se můžete z faraónovy zatvřelosti naučit o tom, jak je důležité chránit své srdce (viz také Př 4,23)?

KRUPOBITÍ, KOBYLKY A TMA

Hospodin řekl Mojžíšovi: „Vztáhni svou ruku k nebi. Na celou egyptskou zemi dolehne krupobití, na lidi, na dobytek i na všechny polní byliny v egyptské zemi.“ (Ex 9,22)

³Mojžíš a Áron tedy předstoupili před faraóna a řekli mu: „Toto praví Hospodin, Bůh Hebrejů: Jak dlouho se budeš zdráhat pokorit se přede mnou? Propuť můj lid, aby mi sloužil. “Budeš-li se zdráhat propuť můj lid, pak na tvé území uvedu zítra kobylky.“ (Ex 10,3.4)

Hospodin řekl Mojžíšovi: „Vztáhni svou ruku k nebi a egyptskou zemi zahálí temnota, taková temnota, že se dá nahmatat.“ (Ex 10,21)

Osobní studium

Přečtěte si Ex 9,13–10,29. Jaký vliv měly rány na faraónovo rozhodnutí? Změnil svůj názor?

Nút byla egyptská bohyně oblohy a nebes a často byla zobrazována jako vládkyně toho, co se děje pod nebem a na zemi. Usir (Osiris) byl bohem vegetace a plodnosti. V Bibli je krupobití často spojováno s Božím soudem (Iz 28,2.17; Ez 13,11–13). Během této rány však mohli být ochráněni ti, kdo ukryli svůj majetek pod střechu (Ex 9,20.21). Všichni byli podrobeni zkoušce. Uvěří Božímu slovu a budou podle něj jednat, nebo poselství od Hospodina odmítnou?

Bůh oznamuje, že jediným důvodem, proč se rozhodl nechat faraóna naživu, je, „aby se po celé zemi vypravovalo o mém jménu“ (Ex 9,16). Egyptský vládce sice přiznal, že zhřešil, ale později svůj názor změnil.

Egyptský bůh bouře, války a nepokoje se jmenoval Sutech. Spolu s bohyní Eset byli považováni za zemědělská božstva. Šu (doslova „sucho“) byl mimo jiné bohem vzduchu a větru. Bůh Serapis zase zosobňoval božský majestát, plodnost, hojnost, léčení, smrt a posmrtný život. Ani jeden z egyptských bohů však nemohl zastavit Boží soudy (Ex 10,4–20), neboť modly nejsou nic (Iz 44,9.10.12–17).

Faraónovi služebníci na něj naléhali, aby Izrael propustil. Ten to však rázně odmítl. Nabídl kompromis (Ex 10,10.11), který Mojžíš právem odmítl, protože ženy a děti jsou důležitou a nedílnou součástí bohoslužby a společenství víry.

Nakonec se dostáváme k hlavnímu staroegyptskému božstvu, kterým byl bůh slunce Re. Thovt byl považován nejen za srdce a jazyk boha Re, ale také za boha měsíce. Při deváté ráně však ani jeden z nich nebyl schopen dát Egyptu světlo. Faraón se znovu pokusil vyjednávat, ale rovněž marně. Egypt postihla třídenní tma, ale tam, kde žili Izraelci, bylo světlo. Rozdíl nemohl být jasnější.

Navzdory utrpení a ranám, které jeho národ utrpěl, byl faraón odhodlán vzdorovat a neustoupit. Ačkoli neznáme jeho nejhlubší pohnutky, zdá se, že v určitém okamžiku za vším stála jen jeho pýcha a ego. Faraón odmítl Izraelity propuť. Nedbal na silné důkazy. Nechtěl vidět zkázu, do které se řítí. Dokonce i jeho služebníci prohlásili: „Jak dlouho nám bude tento člověk léčkou? Propuť ty muže, ať slouží Hospodinu, svému Bohu. Což jsi dosud nepoznal, že hrozí Egyptu zánik?“ „Ne,“ odpověděl. Faraó se odmítl podříditi Boží vůli a nenechal Izraelce odejít.

Faraónovo chování přesně vystihují slova z knihy Přísloví: „Pýcha předchází pád, domýšlivost klopýtnutí“ (Př 16,18).

Aplikace

Faraónova pýcha a tvrdohlavost vedly k ničivým následkům pro něj i jeho lid. Jsou oblasti, kde ti pýcha brání zcela se odevzdat do Boží vůle? Co můžeš dělat pro to, abys důvěřoval Bohu a poslouchal ho i ve chvílích, kdy zpochybňuje tvé vlastní plány nebo touhy?

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

Přečtěte si 2. část 23. kapitoly „Egyptské rány“ z knihy *Na úsvitu dějin* (PP 265–272; NUD 123–128).

„Odporné modlářství Egyptanů a jejich krutost v závěrečné etapě pobytu Hebrejů v Egyptě měly v Izraelcích vzbudit ošklivost k modlářství a přivést je k tomu, aby se uchýlili pod ochranu Boha svých otců. [...] K zatvrzení faraonova srdce nebylo použito žádné nadpřirozené moci. Avšak semena vzpoury, která zasel, když odmítl první zázrak, přinesla svou žeň. Jak krok za krokem pokračoval ve svém tvrdohlavém odporu, jeho srdce se stále více a více zatvrzovalo až do chvíle, kdy byl nucen pohledět do chladné, mrtvé tváře svého prvorozeného syna.“ (PP 268; NUD 125)

„Slunce a měsíc byly předmětem uctívání Egyptanů. Touto tajuplnou temnotou byli pokřiveni jak lidé, tak i jejich bohové. Jakkoli to bylo hrozné, tento soud byl důkazem Božího slitování a neochoty ničit. Hospodin dal lidem čas k přemýšlení a pokání, než na ně uvalí poslední a nejstrašnější ránu.“ (PP 272; NUD 128)

Otázky k rozhovoru

1. Zamyslete se důkladněji nad otázkou, proč se faraón tak zatvrdil, že odmítl udělat to, co se nakonec ukázalo jako jediné správné – propustit Izraelce. Jak se stane, že někdo zcela podlehně sebeklamu? Jaké varování bychom si z toho měli vzít pro sebe? Jak můžeme zabránit tomu, abychom se zatvrdili a učinili katastrofální rozhodnutí, přestože máme před sebou stále správnou volbu a správnou cestu? Které další biblické postavy udělaly stejnou chybu?
2. V jednu chvíli, uprostřed vši zkázy, kterou faraón přivodil své zemi a lidu, prohlásil: „Opět jsem zhřešil. Hospodin je spravedlivý, a já i můj lid jsme svévolníci“ (Ex 9,27). Bylo to úžasné vyznání hříchu. Co můžeme říci o jeho upřímnosti?

První Velikonoce

Texty na tento týden

Ex 11,1–10; Ml 6,8; Ex 12,1–30; 1K 5,7; Ex 13,14–16; Žd 11,28

Základní verš

„Až se vás pak vaši synové budou ptát, co pro vás tato služba znamená, odpovíte: ‚Je to velikonoční obětní hod Hospodinův. On v Egyptě pominul domy synů Izraele. Když udeřil na Egypt, naše domy vysvobodil.‘ Lid padl na kolena a klaněl se.“ (Ex 12,26.27)

Na Egypt se chystá desátá a poslední rána. Faraón dostal poslední varování a musí učinit konečné rozhodnutí. Je to otázka života nebo smrti. V sázce není jen život jednotlivce, ale i blaho rodin a celého národa. Faraón a jeho úředníci mají v rukou osud mnoha lidí. Jeho postoj k živému Bohu Izraele rozhodne nejen o jeho budoucnosti, ale i o budoucnosti celého národa.

Jak se cítíte, když na vás doléhá tíha okolností? Co uděláte, když musíte rozhodnout a důsledky mohou výrazně ovlivnit nejen váš život, ale i životy lidí kolem vás?

Bůh je vždy ochoten a připraven dát nám moudrost, poznání a sílu, abychom udělali to, co je správné (1K 1,30; Fp 2,13).

Problém je tedy v něčem jiném. Je naše vlastní tvrdohlavé srdce připravené a ochotné dělat to, co je správné? Často víme, co je třeba, ale bráníme se a nechceme to udělat. Biblické záznamy ukazují, jak odmítnutí jednoho člověka podřídít se Bohu, a to i tváří v tvář zdrcujícím důkazům, přineslo tragédii a bolest obrovskému množství dalších lidí. Nejen historie nás učí, že se to stává velmi často.

Osnova lekce

V této lekci budeme sledovat přípravu na poslední, desátou ránu, která měla postihnout Egypt, a ustanovení a slavení Paschy neboli Pesachu (Velké noci, hodu Beránka). Nakonec uvidíme dopad poslední trestající rány na Egypt, která žel stále nezměnila faraónovo srdce.

- Ex 11,1–10: Oznámení poslední rány (neděle)
- Ex 12,1–20: Ustanovení Paschy a pokyny k jejímu slavení (pondělí)
- Ex 12,17–23: Význam krve a nekvašených chlebů (úterý)
- Ex 12,24–28: Předávání významu Paschy dalším generacím (středa)
- Ex 12,29.30: Desátá rána a faraónova reakce (čtvrtek)

Budování společenství

- Podělte se ve skupině o to, co jste v posledním týdnu zažili. Jak vás tento prožitek ovlivnil ve vašem duchovním životě?
- Řekněte ostatním o situaci, kdy jste v poslední době vnímali výrazný projev Boží přítomnosti ve vašem životě. Vyjádřete veřejně Bohu své poděkování.

JEŠTĚ JEDNA RÁNA

¹Hospodin řekl Mojžíšovi: „Ještě jednu ránu uvedu na faraóna a na Egypt. Potom vás odtud propustí, nadobro vyhostí, přímo vás odtud vyžene.“ [...] ⁴Mojžíš řekl faraónovi: „Toto praví Hospodin: O půlnoci projdu Egyptem. ⁵Všichni prvorození v egyptské zemi zemřou, od prvorozeného syna faraónova, který sedí na jeho trůnu, po prvorozeného syna otrokyně, která mele na mlýnku, i všechno prvorozené z dobytka. ⁶Po celé egyptské zemi se bude rozléhat veliký křik, jakého nebylo a už nebude. ⁷Ale na žádného Izraelce ani pes nezavrčí, ani na člověka ani na dobytče, abyste poznali, že Hospodin podivuhodně rozlišuje mezi Egyptem a Izraelem.“ (Ex 11,1,4–7)

Osobní studium

Prorok Ámos prohlašuje: „Ovšem, Panovník Hospodin nečiní nic, aniž by zjevil své tajemství prorokům, svým služebníkům“ (Am 3,7). Hospodin prostřednictvím proroka Mojžíše zjevil faraónovi, co bude následovat, a bylo to nesmírně vážné varování. Nadcházející události měly být spravedlivým soudem nad pýchou, vykořisťováním, násilím a modloslužbou. To vše bylo příčinou neštěstí, které mělo postihnout Egypt.

Přečti si Ex 11,1–10. Jaké varování dal Bůh, dříve než vykonal rozsudek nad Egyptem?

Bůh dal Egyptu čas – tři dny tmy (Ex 10,23) –, aby se zamyslel nad nedávnými událostmi a jejich významem. Jasně a otevřeně Egypťany varoval. A dal jim také poslední šanci udělat správnou věc.

V textu Ex 11,8 se však píše, že Mojžíš od faraóna odešel „planoucí hněvem“. Proč by Mojžíš odcházel rozzlobený? Velmi pravděpodobně proto, že si byl vědom dopadu desáté rány. Věděl, že půjde o tragédii, která postihne mnoho nevinných lidí – to vše kvůli tvrdosti faraónova srdce.

Číslo deset hraje v biblické symbolice důležitou roli. Deset představuje plnost nebo

úplnost. (Například deset přikázání lze považovat za úplné zjevení Božího mravního zákona.) Deset egyptských ran ukazuje plné vyjádření Boží spravedlnosti a odplaty.

Bůh je soudce. Vystupuje proti pýše, nespravedlnosti, diskriminaci, povýšenosti, vykořisťování, krutosti a sobectví. Je na straně trpících, zneužívaných, týraných a pronásledovaných. Bůh nakonec udělá to, co je spravedlivé, aby i tím projevili svou lásku. (Viz Ž 2,12; Ž 33,5; Ž 85,11.12; Ž 89,15; Ž 101,1; Iz 16,5 a Jr 9,24.)

I my bychom se měli ze všech sil snažit zrcadlit Boží lásku a spravedlnost. Naše přirozenost nás však často vede k jednomu ze dvou extrémů. Z „lásky“ zavíráme oči před křivdami, před nespravedlností, kterou je třeba napravit. Nebo se rozhodneme pro „spravedlnost“, která však v našem podání působí krutě, nemilosrdně a bezcitně. Ani jeden z těchto extrémů není správný. Při rozhodování bychom se měli řídit ideálem zaznamenaným prorokem Micheášem: „Človče, bylo ti oznámeno, co je dobré a co od tebe Hospodin žádá: jen to, abys zachovával právo, miloval milosrdenství a pokorně chodil se svým Bohem“ (Mi 6,8).

Aplikace

Pokud se nemůžeme rozhodnout vyváženě a nestranně (je otázkou, zda jsme něčeho takového vůbec schopni), je lepší chybovat na straně milosrdenství než na straně spravedlnosti. Souhlasíte s tímto tvrzením? Proč?

HOD BERÁNKA

¹²Tu noc projdu egyptskou zemí a všechno prvorozené v egyptské zemi pobijí, od lidí až po dobytek. Všechna egyptská božstva postihnu svými soudy. Já jsem Hospodin. ¹³Na domech, v nichž budete, budete mít na znamení krev. Když tu krev uvidím, pomínu vás a nedolehne na vás zhoubný úder, až budu bít egyptskou zemi. ¹⁴Ten den vám bude dnem pamětním, budete jej slavit jako slavnost Hospodinovu. Budete jej slavit po všechna svá pokolení. To je provždy platné nařízení. (Ex 12,12–14)

Osobní studium

Přečtěte si Ex 12,1–20. Jaké konkrétní pokyny dal Bůh Mojžíšovi a Áronovi, než měl Izrael opustit Egypt? Jak těmto pokynům rozumíte?

Bylo by rozumné čekat, že Bůh dá Mojžíšovi a Áronovi pokyny, jak zorganizovat odchod z Egypta – jak se postarat o jídlo, co si mají zabalit, jak zajistit logistiku a pomoc pro staré lidi, matky s malými dětmi, zvířata atd. Překvapivě však slyšíme něco jiného. Bůh jim říká, jak mají slavit Paschu. Izraelci se tedy nemají soustředit na to „jak“, ale na to „kdo“. Mají se soustředit na uctívání Hospodina, který je chce vykoupit. Všechno ostatní přijde později, až nastane ten správný čas.

Každá rodina měla připravit beránka (nebo kůzle) a nic se nesmělo vyhodit. Každý musel sníst svou porci, a pokud rodina nemohla sníst celé jehně, měla se o ně podělit s jinou rodinou.

Přečtěte si Ex 12,13.14. Co udělal Hospodin pro svůj lid, když přišla poslední rána? Co tato událost symbolizuje?

Vyjítí z Egypta se mělo slavit pravidelně každý rok. Nebyla to jen připomínka toho, co Bůh udělal pro ty, kdo vyšli z Egypta. Slavení Paschy mělo být zpřítomněním Božího osvobozujícího činu pro současnou generaci. Měla to být živá zkušenost pro všechny Židy.

Verše 12 a 13 vysvětlují význam Paschy tím, že Boží soud zkázy „pomine“ (přeskočí) Izraelce. Proto si měli připomínat paschu (v českém pojmenování Velikonoce je připomenuta „velká noc“, která se v našem chápání překrývá se svátkem Kristova zmrtvýchvstání).

Zkáza „přeskočila“ izraelské domy, jejichž vchody byly označeny krví beránka, znamením života a spasení. Hebrejský výraz *pasach* doslova znamená „přeskočit“, „obejít“ nebo „přejít“.

Slavení Paschy mělo každému Izraelci připomínat mocné a milostivé Boží činy, které Hospodin vykonal pro svůj lid. Tato slavnost pomáhala Židům uchovat si národní identitu a zpečetit jejich náboženské přesvědčení.

Aplikace

Proč je důležité pamatovat na všechno dobré, co pro nás Bůh udělal v minulosti, a věřit, že pro nás má něco stejně dobrého připraveno i do budoucna?

PASCHA

¹⁷Budete dbát na ustanovení o nekvašených chlebech, neboť právě toho dne jsem vyvedl vaše oddíly z egyptské země. Na tento den budete bedlivě dbát. To je provždy platné nařízení pro všechna vaše pokolení. ¹⁸Od večera čtrnáctého dne prvního měsíce budete jíst nekvašené chleby až do večera jedenadvacátého dne téhož měsíce. ¹⁹Po sedm dní se nenajde ve vašich domech kvas. Každý, kdo by jedl něco kvašeného, bude vyobcován z pospolitosti Izraele, i host a domorodec. ²⁰Nebudete jíst nic kvašeného. Ve všech svých obydlích budete jíst nekvašené chleby.“ (Ex 12,17–20)

Osobní studium

Přečtěte si Ex 12,17–23. Jakou roli hrála krev v tomto nově zavedeném svátku?

Krev obětovaného zvířete je klíčovým prvkem svátku Pascha. Ti, kdo se této slavnosti účastnili, potírali krví zabitého beránka zárubně dveří svých domů. Tímto způsobem projevovali svou důvěru v Boha a věřili, že je vysvobodí z toho, čemu budou vystaveni lidé, kteří nejsou chráněni krví.

Jak působivé vyjádření evangelia!

Velikonoční beránek musel být bez vady, protože ukazoval na Ježíše Krista, Beránka Božího, „který snímá hřích světa“ (J 1,29). Krev beránka hrála klíčovou roli: symbolizovala ochranu a byla znamením života v době smrti.

„Na domech, v nichž budete, budete mít na znamení krev. Když tu krev uvidím, pomenu vás a nedolehne na vás zhoubný úder, až budu bít egyptskou zemi“ (Ex 12,13).

„Evangelium“ spojené se slavením Paschy (Pesachu) poukazovalo nejen na vysvobození z otroctví a odchod do zaslíbené země,

ale také na oběť Ježíše Krista za naše hříchy a jeho zásluhy, které se vztahují na všechny, kdo jsou „přikryti“ jeho krví.

O několik století později apoštol Pavel v souvislosti s tímto svátkem napsal: „Odstraňte starý kvas, abyste byli novým těstem, vždyť vám nastal čas nekvašených chlebů, neboť byl obětován náš velikonoční beránek, Kristus“ (1K 5,7).

Kvas se používal k přípravě různých druhů těsta. Poprvé se o kvasu v Bibli mluví v souvislosti s přípravou nekvašeného chleba v předvečer odchodu Izraelců z Egypta. Ti museli ze svých domovů všechen kvas odstranit (Ex 12,8.15–20; Ex 13,3–7). V tomto konkrétním kontextu byl kvas symbolem hříchu (1K 5,6–8). Proto se nesměl používat po celý týden, kdy se slavil Pesach.

Nekvašené chleby jsou symbolem Mesiáše, který překonal všechna pokušení a dal za nás svůj život (J 1,29; 1K 5,7; Žd 4,15). „Svazek yzopu“, který byl namočen v krvi, symbolizoval Boží očišťující milost (Ž 51,9). V poselství svátku se tedy zjevuje a představuje Ježíšovo vykupitelské dílo.

Aplikace

Co nás o hrůze hříchu učí skutečnost, že proto, aby byl napraven a odstraněn, musela být prolita Kristova krev?

PŘEDÁVÁNÍ POCHODNĚ

²⁴Dbejte na toto ustanovení. To je provždy platné nařízení pro tebe i pro tvé syny. ²⁵Až přijdete do země, kterou vám Hospodin dá, jak přislíbil, dbejte na tuto službu. ²⁶Až se vás pak vaši synové budou ptát, co pro vás tato služba znamená, ²⁷odpovíte: „Je to velikonoční obětní hod Hospodinův. On v Egyptě pominul domy synů Izraele. Když udeřil na Egypt, naše domy vysvobodil.“ Lid padl na kolena a klaněl se. ²⁸Izraelci pak odešli a učinili přesně tak, jak Hospodin Mojžíšovi a Áronovi přikázal. (Ex 12,24–28)

Osobní studium

Žalmista nám říká, jak mohou naše děti poznat Boha a jeho láskyplnou péči: „Všechna pokolení chválí tvoje skutky zpěvem, hlásají tvé bohatýrské činy“ (Ž 145,4). Jedna rodina by měla vyprávět druhé rodině o Bohu, jeho úžasných skutečích a jeho učením, a to vše s cílem předat biblické poznání dalším generacím.

Které skutečnosti v našem úvodním textu (Ex 12,24–28) jsou pro nás dnes důležité?

Rodiče měli být v Izraeli prvními učiteli svých dětí. Měli svým potomkům vyprávět příběh o vyjití z Egypta. Toto vyprávění jim neměli podávat jen jako historickou událost z dávné minulosti, ale jako vlastní zkušenost. Oslavou Pesachu se měli ztotožnit se svými předky, znovu prožívat tento příběh a přenést jeho význam do současnosti. Otec měl říci: „Byl jsem v Egyptě, viděl jsem egyptské rány a porážku jejich bohů, a byl jsem vysvobozen.“ Dvakrát je v Tóře zdůrazněno, jak mají rodiče odpovídat na otázky svých dětí ohledně Pesachu (viz Dt 6,6–8 a Ex 13,14–16).

Stojí za povšimnutí, že v době, kdy Izraelci dostali pokyn oslavovat své vysvobození z Egypta, byli ještě v Egyptě. Celá oslava tedy byla výrazem víry. Když Mojžíš lidu řekl, co mají při této slavnosti dělat a jaký

to má význam, „lid padl na kolena a klaněl se“ (Ex 12,27). Vyjádřili tak úctu svému Spasiteli a pak začali jednat podle Mojžíšových pokynů.

V Deuteronomiu Izraelcům připomíná, že mají vyprávět příběh o vyjití z Egypta, aby jej mohli přijmout jako svou vlastní cestu. Všimněte si kolektivního tónu tohoto vyprávění a také důrazu na současnou zkušenost: „Ty pak promluviš před Hospodinem, svým Bohem, takto: Můj otec byl Aramejec bloudící bez domova, sestoupil do Egypta a s hrstkou lidí tam pobýval jako host. Tam se stal velikým, zdatným a početným národem. Ale Egypťané s námi zle nakládali, trýznili nás a tvrdě nás zotročovali. Tu jsme úpěli k Hospodinu, Bohu našich otců, a Hospodin nás vyslyšel, shlédl na naše pokoření, plahočení a útlak. Hospodin nás vyvedl z Egypta pevnou rukou a vztaženou paží, za veliké hrůzy, se znamením a zázraky, a přivedl nás na toto místo a dal nám tuto zemi, zemi oplývající mlékem a medem“ (Dt 26,5–9).

Když rodiče vyprávějí svým dětem o událostech exodu (nebo o jiných událostech z posvátných dějin), pomáhají tím nejen dětem, ale i sami sobě nově pochopit, co Bůh udělal pro ně a pro celý národ. Vyprávění příběhů přináší užitek nejen posluchačům, ale i tomu, kdo mluví.

Aplikace

Zamysli se nad svou vlastní cestou víry: jak tě Bůh vedl, jak se o tebe staral nebo jak tě vysvobodil v těžkých chvílích? Jak se o tyto zkušenosti můžeš podělit se svou rodinou, dětmi nebo mladšími věřícími tak, aby i dnes pro ně byla Boží moc a láska skutečná?

BOŽÍ SOUD

²⁹Když nastala půlnoc, pobil Hospodin v egyptské zemi všechno prvorozené, od prvorozeného syna faraónova, který seděl na jeho trůnu, až po prvorozeného syna zajatce v žalární kobce, i všechno prvorozené z dobytka. ³⁰Tu farao v noci vstal, i všichni jeho služebníci a všichni Egypťané, a v celém Egyptě nastal veliký křik, protože nebylo domu, kde by nebyl mrtvý. (Ex 12,29.30)

Osobní studium

Co říká úvodní text o událostech desáté rány (Ex 12,29.30)? Proč se Bůh zaměřil na prvorozené? (Viz také Žd 11,28.)

Poslední egyptská rána dopadla na prvorozené. Byl to Boží soud nad faraónem, nad všemi egyptskými bohy a nad všemi rodinami, které uctívaly tyto falešné bohy – bezcenné modly odrážející vášně, touhy a obavy lidí.

Jak ukázaly předchozí rány, tyto modly nedokázaly lidi zachránit. Jejich bezcennost se ještě více projevila nyní, při desáté pohromě, která měla pro Egypťany ty nejhorší následky.

„Pýcha každé domácnosti byla zničena. Ovzduší se naplnilo křikem a nářkem. Král a dvořané se trásli. Stáli zděšení a přemoženi hrůzou. Faraonova pýcha, která se opovážila postavit se proti nebi, ležela pokořena v prachu.“ (PP 280; NUD 131)

Faraón představoval největší moc a nejvyššího egyptského boha. Jeho prvorozený

syn byl považován za syna boha. Isis byla bohyní, která chránila děti, Heket byla bohyní, která se starala o ženy při porodu, a Min byl bohem plodnosti (takových bohů bylo mnoho). Všichni tito bohové byli ve srovnání s živým Hospodinem bezmocní. Mojžíš řekl: „Kdo je mezi bohy jako ty, Hospodine? Kdo je jako ty, tak velkolepý ve svatosti, hrozný v chvályhodných skutcích, konající divy?“ (Ex 15,11). Jitro později svědčil: „Nyní jsem poznal, že Hospodin je větší než všichni bohové; odplatil jim podle toho, jak se vypínali nad Izraele“ (Ex 18,11).

Podle Ex 1 Egypťané na faraónův příkaz zabíjeli novorozené syny Izraele, aby Izraelce oslabili, podrobili a ponížili. Nyní Boží trest postihuje prvorozené syny Egypta. Zní to tvrdě, ale lidé sklizejí, co zaseli.

Každé naše rozhodnutí a každý náš čin má své důsledky. Je bolestnou pravdou, že nejsme jediní, kdo nese následky našich špatných činů. Trpí i jiní lidé, často naši nejbližší, kteří se ničeho špatného nedopustili. Taková je však podstata hříchu.

Aplikace

Trpěl jsi někdy za hříchy druhých? Jakým způsobem trpěli druzí za tvoje hříchy? Jaká je v tomto ohledu naše jediná naděje?

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

Přečtěte si 24. kapitolu „První Velikonoce“ z knihy *Na úsvitu dějin* (PP 273–280; NUD 129–131).

„Velikonoce měly být jak památkou, tak i předobrazem. Měly nejen odkazovat zpět k vysvobození z Egypta, ale i poukazovat dopředu na větší vysvobození, které má uskutečnit Kristus vysvobozením svého lidu z otroctví hříchu. Obětní beránek představoval ‚Beránka Božího‘ (J 1,29), v němž je naše jediná naděje na spasení. Apoštol říká: ‚Byl obětován náš velikonoční beránek, Kristus‘ (1K 5,7). Nestačilo, aby byl beránek zabit. Jeho krví musely být potřeny veřeje dveří. Podobně musí člověk pro sebe přijmout zásluhy Kristovy krve. Musíme věřit nejen tomu, že Kristus zemřel za svět, ale také tomu, že zemřel za nás osobně.“ (PP 277; NUD 130)

Židovské rodiny na celém světě dodnes slaví svátek Pesach. Scházejí se ke společné sedrové večeři, při níž hlava rodiny čte dětem příběh exodu a poté si pochutnávají na speciálně připraveném jídle. Je úžasné, že se tato tradice zachovala doslova od doby vyjití z Egypta! Pouze sobota jako sedmý den odpočinku, který Židé také dodržují, sahá ještě dále do starověku.

Otázky k rozhovoru

1. Jak můžeme chápat Hospodinovu „spravedlnost“, když zabil nevinné prvorozené? Jak to můžeme sladit s úžasnou Boží láskou? Uvažujme v tomto kontextu i o potopě. Jak rozumíte těmto Hospodinovým činům?
2. Co znamená symbolické prohlášení, že Ježíšova krev nás přikrývá a že jeho krev nás očišťuje od každé nepravosti?
3. Přečtěte si tato slova: „Kristovi následovníci musí přijmout Boží slovo za své, aby se stalo hybnou silou jejich života a činů. Kristovou mocí musí být proměněni k jeho obrazu a odrážet Boží vlastnosti.“ (PP 278; NUD 130) Jak prakticky můžeme dovolit Kristu, aby v nás vykonal popsání dílo?

Přechod přes Rudé moře

Texty na tento týden

Ex 12,31–36; Jk 2,17–20; Ex 13,1–14,31; Žd 11,22; Ex 15,1–21; Zj 15,2–4

Základní verš

„Mojžíš řekl lidu: ‚Nebojte se! Vydržte a uvidíte, jak vás dnes Hospodin zachrání. Jak vidíte Egyptany dnes, tak je už nikdy neuvidíte. Hospodin bude bojovat za vás a vy budete mlčky přihlížet.‘“ (Ex 14,13.14)

Vyjítí z Egypta je nejvýznamnější a nejslavnější zkušenost Božího lidu ve Starém zákoně. Tato událost je ukázkovým příkladem toho, jak Bůh porazil nepřátele Hebrejců a vítězně přivedl Izraelce do zaslíbené země. Je také symbolem spasení a vykoupení v Kristu.

Z lidského hlediska se Izraelci nacházeli v zoufalé, přímo bezvýchodné situaci, ze které si nemohli sami pomoci. Jediným východiskem byl Boží čin. Stejně je to i s námi a s otroctvím hříchu, v němž se nacházíme: Jsme ve slepé uličce, ze které si nemůžeme nijak pomoci. Potřebujeme něco ještě silnějšího a velkolepějšího, než bylo vyjítí z Egypta. A skutečně to máme: Kristův kříž a to, co na něm Kristus pro nás všechny udělal.

Události spojené s odchodem Izraelců ze země Gošen (Ex 12) až po Mojžíšovu radostnou píseň (Ex 15) jsou úchvatné a ohromující. Jsou plné Božích znamení, zázraků a mocných vykupitelských činů.

Ale ani ty největší zázraky a nejúžasnější činy spojené s vyjitím z Egypta se nemohou rovnat tomu, co pro nás Kristus udělal na kříži. Události exodu jsou jen předzvěstí toho všeho.

Osnova lekce

V této lekci budeme sledovat bezprostřední události po desáté ráně, kdy faraon propouští Izraelce a ti pod Božím vedením opouštějí Egypt, stejně jako jejich cestu za svobodou, zázračné přejití přes Rudé moře a zničení egyptské armády. Právě tyto události budou velkým naplněním Božího zaslíbení a poslouží k upevnění důvěry Izraelců k jejich Bohu.

- ▶ Ex 12,31–36: Odchod z Egypta a faraónova prosba o požehnání (neděle)
- ▶ Ex 13,1–16: Zasvěcení prvorozených jako památka na vyvedení z Egypta (pondělí)
- ▶ Ex 13,17–22: Boží vedení Izraelců skrze oblakový a ohnivý sloup (úterý)
- ▶ Ex 14,13–31: Přechod přes Rudé moře a zničení egyptské armády (středa)
- ▶ Ex 15,1–21: Píseň Mojžíše a Mirjam na oslavu Božího vítězství (čtvrtek)

Budování společenství

- Podělte se ve skupině o to, co jste v posledním týdnu zažili.
- Vyjádřete veřejně Bohu své poděkování za jeho přiznání.

„JDĚTE, SLUŽTE HOSPODINU“

³¹Ještě v noci povolal Mojžíše a Árona a řekl: „Seberte se a odejděte z mého lidu, vy i Izraelci. Jděte, služte Hospodinu, jak jste žádali. ³²Vezměte také svůj brav i skot, jak jste žádali, a jděte. Vyproste požehnání i pro mne.“ ³³Egyptané naléhali na lid a spěchali s jeho propuštěním ze země, protože si říkali: „Všichni pomřeme!“ ³⁴Lid tedy vzal těsto ještě nevykynuté, zabalil díže do plášťů a nesl na ramenou. ³⁵Izraelci jednali podle Mojžíšova rozkazu; vyžádali si též od Egyptanů stříbrné a zlaté šperky a pláště. ³⁶A Hospodin zjednal lidu přízeň v očích Egyptanů a oni jim vyhověli. Tak vyplnili Egypt. (Ex 12,31–36)

Osobní studium

V předvečer velké noci dopadl Boží soud na ty, kdo nebyli chráněni krví (Ex 12,1–12). Nikdo nemohl uniknout bez ohledu na své postavení, vzdělání nebo bohatství. Trest postihl všechny rodiny – od faraóna až po otroky – a dokonce i prvorozená zvířata. Pýcha Egypta se ocitla v prachu.

Jaký zvláštní požadavek vznáší faraón v úvodním textu (Ex 12,31–36)? Jaký je jeho význam?

Je zajímavé, že když faraón řekl Hebrejcům, aby šli a sloužili Hospodinu tak, jak chtěli, dodal ještě tento požadavek: „Vyproste požehnání i pro mne“ (Ex 12,32).

Vyproste požehnání i pro mne?

Proč by měl egyptský král, „bůh“ na zemi uprostřed svého lidu, přednést Mojžíšovi tak zvláštní žádost? Zní to, jako by si konečně uvědomil, jakou moc má hebrejský Bůh, a chtěl z ní mít prospěch. Jak by mu však mohl Bůh požehnat, když faraóna ovládala vzpoura, tvrdohlavost, hřích a pýcha? Jistě, nakonec dovolil Hebrejcům odejít, ale z jeho strany nešlo o podřízení se Hospodi-

nově vůli. Faraónův souhlas byl znamením porážky. Nečinil pokání – jak odhalí jeho pozdější činy. Šlo mu jen o to, aby zastavil zkázu, která ničila jeho království.

Faraón byl ponížen. Tváří v tvář tragickým okolnostem a nejhorší ráně ze všech dává Izraeli povolení opustit Egypt. To, co tak dlouho odmítal bez ohledu na utrpení, které jeho činy způsobily jeho národu, nyní povoluje.

Egyptané pochopitelně také touží po tom, aby Hebrejci konečně odešli – a to co nejdříve. Báli se totiž a říkali: „Všichni pomřeme“ (Ex 12,33).

Mezitím Bůh učinil opatření, aby Izraelci neopustili Egypt s prázdnýma rukama. Odcházel s tím, co potřebovali na cestu, která se ukázala být mnohem delší, než kdokoli předpokládal. Egyptané dali Hebrejcům své cennosti jen proto, aby se jich co nejrychleji zbavili. Tuto „laskavost“ či „kořist“ (Ex 12,36) lze chápat jako alespoň částečnou mzdu, která byla Hebrejcům odepřena za staletí otrocké práce. Egyptané zřejmě nepovažovali tyto výdaje za vysokou cenu za to, že se Hebrejců zbaví.

Aplikace

Zjistil jsi někdy, že „lituješ“ svých činů pouze kvůli jejich následkům, ne proto, že by byly špatné? Proč se v takovém případě nedá mluvit o opravdovém pokání? Jak se můžeme naučit litovat i hříchů, které – alespoň prozatím a zdánlivě – zůstávají bez následků?

ODEVZDÁNÍ PRVOROZENÝCH HOSPODINU

¹Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ²„Posvěť mi všechno prvorozené, co mezi Izraelci otvírá lůno, at z lidí či z dobytka. Je to moje!“ [...] ¹⁴„Až se tě tvůj syn v budoucnu zeptá, co to znamená, odpovíš mu: ‚Hospodin nás vyvedl pevnou rukou z Egypta, z domu otroctví. ¹⁵Když se farao zatvrdil a nechtěl nás propustit, pobil Hospodin v egyptské zemi všechno prvorozené, od prvorozeného z lidí až po prvorozené z dobytka. Proto obětují Hospodinu všechny samce, kteří otvírají lůno, a každého prvorozeného ze svých synů vyplácím.‘ ¹⁶To bude jako znamení na tvé ruce a jako pásek na čele mezi tvýma očima. Neboť pevnou rukou nás vyvedl Hospodin z Egypta.“ (Ex 13,1.2.14–16)

Osobní studium

Slíbený čas vykoupení se přiblížil a lidé se měli připravit. Museli nejen věřit, ale také podle své víry i jednat. Bůh jim řekl, co mají dělat. Nyní to s vírou museli opravdu udělat. Ačkoli v úplně jiném kontextu, apoštol Jakub tento princip popsal o mnoho století později: „Neuznáš, ty nechápavý člověče, že víra bez skutků není k ničemu?“ (Jk 2,17–20).

Přečtěte si Ex 13,1–16. Během poslední rány Hospodin ušetřil prvorozené Izraelce. Jaký význam má pak příkaz obětovat mu všechny prvorozené?

Bůh milosrdně ochránil izraelské rodiny, protože s vírou označily krví veřeje svých dveří. Další příkaz přišel od Hospodina prostřednictvím Mojžíše: „Posvěť mi všechno prvorozené“ (Ex 13,2). Tento právní předpis se vztahoval jak na lidi, tak na zvířata.

Tento příkaz vyjadřuje zásadu, že všechno patří Hospodinu. On je totiž Stvořitelem a vlastníkem všech věcí: „Hospodi-

nova je země se vším, co je na ní, svět i ti, kdo na něm sídlí“ (Ž 24,1). „Mé je stříbro, mé je zlato, je výrok Hospodina zástupů“ (Ag 2,8). Prvorození synové Izraelců byli prvním ovocem Božího požehnání, které jim dal. Byli také znamením jejich úplného posvěcení Hospodinu. Bylo to vyjádření víry, že všechno, co vlastní, pochází pouze od Boha.

Také v tomto obraze vidíme myšlenku vykoupení, spasení. Prvorození synové byli ušetřeni smrti, protože je chránila krev u dveří do domu. Byli vykoupeni od smrti, stejně jako všichni, kdo jsou chráněni Kristovou krví. Jak píše apoštol Pavel o Ježíši: „V něm máme vykoupení a odpuštění hříchů“ (Ko 1,14).

Hospodin skrze Mojžíše nařídil, jak má takové posvěcení probíhat. Měla to být oslava vysvobození z egyptského otroctví. Izraelci měli obětovat zvířata, ale jejich synové měli být vykoupeni (Ex 13,12.13.15).

Aplikace

Text Ex 13,16 nám říká, že události spojené s odevzdáním prvorozených Hospodinu mají být znamením na ruce a památným páskem na čele. Jak tyto symboly vyjadřují pravdu, že naše víra se má projevit i skutky?

PŘECHOD PŘES RUDÉ MOŘE

¹⁷Když farao lid propustil, nevedl je Bůh cestou směřující do země Pelištejců, i když byla kratší. Bůh totiž řekl: „Aby lid nelitoval, když uvidí, že mu hrozí válka, a nevrátil se do Egypta.“ ¹⁸Proto Bůh vedl lid oklikou, cestou přes poušť k Rákosovému moři. Izraelci vytáhli z egyptské země rozdělení do bojových útvarů. [...] ²⁰I vytáhli ze Sukótu a utábořili se v Étamu na pokraji pouště. ²¹Hospodin šel před nimi ve dne v sloupu oblakovém, a tak je cestou vedl, v noci ve sloupu ohnivém, a tak jim svítil, že mohli jít ve dne i v noci. ²²Sloup oblakový se nevzdálil od lidu ve dne, ani sloup ohnivý v noci. (Ex 13,17.18.20–22)

Osobní studium

Přečtěte si Ex 13,17–14,12. Jak Bůh vedl Izraelce, když opouštěli Egypt? Jaké události následovaly?

Podle Božích pokynů Mojžíšovi opustili Izraelci Egypt jako dobře organizovaná armáda. V tomto kontextu hebrejšтина používá slova *caba*, „oddíl“ (Ex 6,26; 12,17.51; 7,4; „zástup“ Ex 12,41), a *machaneh*, „tábor“ (Ex 14,19.20). Izraelci byli rozdělení do oddílů a pochodovali jako vojsko. Později Bileám z moábských kopců viděl, že „Izrael táboří kmen vedle kmene“ (Nu 24,2).

Mezitím „Mojžíš vzal s sebou Josefovy kosti“ (Ex 13,19). To je velmi důležitý detail celého příběhu, protože odhaluje naplnění Josefovy víry v Boží zaslíbení. Josef nikdy neztratil ze zřetele zaslíbenou zemi, i když žil v přepychu a privilegiích Egypta. Žádal, aby alespoň jeho kosti byly přeneseny do země Kanaán (Gn 50,24.25). Věřil, že Hospodin jistě nezapomene na Izrael v Egyptě a přivede

ho do zaslíbené země, jak přísahal (Žd 11,22). Po příchodu Izraelců do Kanaánu Josefovy kosti „pohřbili v Šekemu“ (Joz 24,32).

Oblakový a ohnivý sloup byly viditelným znamením Boží přítomnosti uprostřed jeho lidu. Hospodin byl v tomto oblaku a mluvil z něj (Ex 14,24; Nu 12,5.6).

Mezitím faraón odhalil pravé pohnutky svého srdce. Neobrátil se a nikdy neudělal skutečné pokání. Jeho prosba o požehnání byla jen divadlem, klamem, kterému možná sám na okamžik uvěřil. Nyní však shromáždil své vojsko, které se vydalo pronásledovat prchající otroky.

Když lidé viděli přicházet faraónovo vojsko, propadli zoufalství: „Což nebylo v Egyptě dost hrobů, že jsi nás odvedl, abychom zemřeli na poušti? Cos nám to udělal, že jsi nás vyvedl z Egypta?“ (Ex 14,11).

Přestože byli v Egyptě svědky Hospodinovy moci a jeho zázraků, včetně záchrany jejich prvorozených, neustále projevovali zarážející nedostatek víry.

Aplikace

Kdy ses naposledy dostal do obtížné situace? Jaká byla tvoje první reakce: víra v Boha, nebo nedostatek víry? Co se můžeš naučit ze zkušenosti Izraelců? Jak by ti to mohlo pomoci při příští zkoušce?

KUPŘEDU S VÍROU

²⁶Hospodin řekl Mojžíšovi: „Vztáhni ruku nad moře! Vody se obrátí na Egyptany, na jejich vozy a jízdu.“ [...] ²⁹Ale Izraelci přešli prostředkem moře po suchu a vody jim byly hradbou zprava i zleva. ³⁰Onoho dne zachránil Hospodin Izraele z moci Egypta. Izrael viděl na břehu moře mrtvé Egyptany. ³¹Tak uviděl Izrael velikou moc, kterou osvědčil Hospodin na Egyptu. Lid se bál Hospodina a uvěřili Hospodinu i jeho služebníku Mojžíšovi. (Ex 14,26.29–31)

Osobní studium

Přečtěte si Ex 14,13–31. Co Bůh udělal pro Izraelce navzdory jejich nedostatku víry?

Mojžíš důvěřoval Bohu a jeho slovu celým svým srdcem, a proto všechny povzbuzoval. Představil čtyři klíčové body, jak se chovat v obtížných situacích:

1. „Nebojte se!“ (Ex 14,13). První výzvou je důvěra v Hospodina, protože jen tak lze překonat strach. Izajáš nám tuto pravdu připomíná, když říká, že věřící jsou v Božích rukou a on za ně bude jednat, když ho přijmou za svého Boha a Pána: „Neboj se, vždyť já jsem s tebou, nerozhlížeš se úzkostlivě, já jsem tvůj Bůh. Dodám ti odvalu, pomoci ti budu, budu tě podpírat pravici své spravedlnosti. [...] Já jsem Hospodin, tvůj Bůh, držím tě za pravici, pravím ti: „Neboj se, já jsem tvá pomoc““ (Iz 41,10.13).
2. „Vydržte“ (Ex 14,13; „Stůjte...“; ČSP). Pevně stát a vydržet neznamená jen přestat reptat a očekávat velké věci, ale důvěřovat Bohu a trpělivě čekat na jeho mocný zásah, protože on bude jednat.
3. „Uvidíte, jak vás dnes Hospodin zachrání“ (Ex 14,13). Aby naše víra rostla, je důležité rozeznat Boží vedení a pomoc a slíbenou pomoc vděčně přijmout. Vi-

dět znamená otevřít oči (neboť nevěra je slepá). Jen Bůh může poskytnout vítězství, bezpečí a záchranu, pracuje vždy v náš prospěch, stará se a poskytuje to, co je potřeba v pravý čas.

4. „Hospodin bude bojovat za vás“ (Ex 14,14). Tato slova ukazují, že Bůh bude osobně bojovat za svůj lid. Golgota je konečným důkazem této skutečnosti, neboť na kříži Kristus porazil satana, aby nám dal věčný život (J 5,24; Žd 2,14; Zj 12,10.11). Později i Egypťané poznali, že Hospodin bojuje za Izrael (Ex 14,25).

Boží příkaz Mojžíšovi byl jasný: „Pobídní Izraelce, ať táhnou dál“ (Ex 14,15). Pokračujte. Bůh postupně rozvinul svůj akční plán: (1) Boží anděl a oblakový sloup se přesunuli z čela izraelského tábora a postavili se za něj, aby je chránili před egyptským vojskem; (2) Mojžíš musel s vírou vztáhnout ruku nad moře; (3) Hospodin rozdělil vodu a vysušil ji silným větrem; a (4) výsledkem bylo, že se Izraelci bezpečně dostali přes moře po suché zemi na druhou stranu. Egypťané je slepě následovali, protože nechtěli, že se jedná o mimořádný zázrak, který udělal Bůh pro svůj lid. Uvědomili si to, až když bylo příliš pozdě, jak ukazují jejich slova (Ex 14,25).

Aplikace

Vzpomeň si na chvíli, kdy jsi čelil obtížné situaci, která se ti zdála neřešitelná. Co bylo hnacím motorem tvého jednání: strach, nebo víra? Jak by to vypadalo dnes, kdybys „vydržel“ a důvěřoval Bohu? Jak můžeš s vírou jít dál, když víš, že za tebe bojuje Bůh?

PÍSEŇ MOJŽÍŠE A MIRJAM

¹Tehdy zpíval Mojžíš a synové Izraele Hospodinu tuto píseň. Vyznávali: „Hospodinu chci zpívat, neboť se slavně vyvýšil, smetl do moře koně i s jezdcem. ²Hospodin je má zástita a píseň, stal se mou spásou. On je můj Bůh, a já ho velebím, Bůh mého otce, a já ho vyvyšuji. [...] ¹⁸Hospodin kraluje navěky a navždy.“ [...] ²⁰Tu vzala prorokyně Mirjam, sestra Áronova, do ruky bubínek a všechny ženy vyšly za ní s bubínky v tanečním rej. ²¹A Mirjam střídavě s muži propěvovala: „Zpívejte Hospodinu, neboť se slavně vyvýšil, smetl do moře koně i s jezdcem.“ (Ex 15,1.2.18.20.21)

Osobní studium

Celá egyptská armáda byla poražena. Nikdo nepřežil, ani faraón (viz Ž 136,15). Pro Egyptany to byla ohromující porážka a pro Boží lid naprosté vítězství. Není divu, že si Židé tento příběh vyprávějí po celé své dějiny až dodnes.

Přečtěte si text Ex 15,1–21. Co je obsahem Mojžíšovy písně?

Tato píseň chválí Hospodina, protože je mocný bojovník (Ex 15,3), který porazil ty, kdo se stavěli proti jeho lidu. Mojžíš toto téma osobně rozvíjí a zdůrazňuje, že Hospodin, jeho Bůh, je také jeho silou, písní a spásou. Nikdo mu není podobný: „Kdo je mezi bohy jako ty, Hospodine? Kdo je jako ty, tak velkolepý ve svatosti, hrozný v chvályhodných skutcích, konající divy?“ (Ex 15,11).

Celá Mojžíšova píseň je o Bohu – o tom, kdo je a co dělá. Hospodin je vyvyšován, chválen a obdivován za své obdivuhodné dílo pro svůj lid. Vděčnost a uctívání jsou přirozeným důsledkem Boží dobroty vůči

nám. Ocenění jeho lásky je předpokladem aktivního duchovního života. Zvláštní důraz je kladen na vytrvalou Boží lásku, která povede vykopené do jejich svatého příbytku. Mojžíš předpovídá, že Bůh zřídí svatyni na „hoře svého dědictví“ (Ex 15,17). To vše ukazuje na Sijón a chrám v Jeruzalémě.

V knize Zjevení (Zj 15,2–4) zpívají vykopení Mojžíšovu píseň a píseň Beránka. Dokážeme si nyní vůbec představit, jak bude tato chvála Boha za jeho velké a úžasné činy, za jeho spravedlivé a pravdivé soudy, za jeho spravedlivé činy a za jeho svatost znít v nebi?

Všimněte si závěru této písně: „Kdo by se nebál tebe, Pane, a nevzdal slávu tvému jménu, neboť ty jediný jsi Svatý; všechny národy přijdou a skloní se před tebou, neboť tvé spravedlivé soudy vyšly najevo“ (Zj 15,4). To znamená, že až se projeví všechny Boží soudy – zejména soudy nad zlem a útlakem, které zůstávaly po tisíciletí –, budou ho vykopené národy oslavovat za jeho spravedlnost.

Aplikace

Immanuel Kant řekl, že pokud je Bůh spravedlivý, pak musí existovat nějaký posmrtný život. Co je podstatou tohoto tvrzení? Jak se můžeš naučit důvěřovat, že jednoho dne přijde spravedlnost, která tak dlouho chyběla? Jak můžeš z této naděje čerpat útěchu?

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

Přečtěte si 25. kapitolu „Odchod z Egypta“ z knihy *Na úsvitu dějin* (PP 281–290; NUD 132–135).

Bůh udělal pro Izraelce navzdory jejich malé víře velké věci. Chtěl je naučit, jak mají myslet a jednat jako jeho vyvolený národ. Bůh je trpělivě vedl a směřoval na místo, kde budou čelit menším problémům. „Izraelci málo znali Boha a málo mu důvěřovali. Proto by se velice báli a zmalomyslněli by. Neměli zbraně a neuměli válčit. Byli dlouhým otroctvím skleslí na duchu a doprovázely je ženy, děti a stáda skotu a bravu. Tím, že je Hospodin vedl k Rudému moři, projevil se jako soucitný Bůh.“ (PP 282; NUD 132)

„Jistota tohoto vykupitelského Božího činu v dějinách nás ujišťuje, že se v budoucnu nemusíme ničeho bát. Poslední verš se zaměřuje na nepřátele, kterým budou čelit při dobývání Kanaánu. Díky moci Boží: „pro velikost tvé paže zmlknou jako kámen“ (Ex 15,16). Když čelíme zoufalství, když se cítíme zahnaní do kouta a nevíme, kudy kam, můžeme v „Mojžíšově písni“ najít jistotu, protože připomíná velkou událost v dějinách Božího lidu.“ (Andrews Bible Commentary: Exodus. Berrien Springs, MI, Andrews University Press, 2020, s. 214)

Otázky k rozhovoru

1. Proč se tak často ocitáme v pozici Hebrejců po jejich neuvěřitelném vysvobození z Egypta, ale před výzvou Rudého moře? Proč je pro nás navzdory tolika důkazům o Boží dobrotě vůči nám a o jeho moci stále tak snadné projevat nedostatek víry?
2. Proč faraón pronásledoval Izrael po tom všem, co se stalo, včetně ztráty prvorozených synů? Co se z toho můžeme naučit o nebezpečí zatvrzelosti našeho srdce?
3. Přestože všichni čas od času čelíme těžkým zkouškám, mnozí z nás prožili (a stále prožívají) dobré časy, kdy se nám ani našim blízkým nic zlého nestalo. Proč bychom měli tato období považovat za důkaz Boží milosti a ochrany? Musíme si uvědomit, že se nacházíme na území „nepřítelů“. Měli bychom vždy pamatovat na to, abychom v dobrých časech chválili Boha, protože nikdy nevíme, od jakých pohrom nás Bůh ušetřil.

Chléb a voda života

Texty na tento týden

Ex 15,22–16,36; Gn 3,1–6; Ex 17,1–7; 1K 10,4; Ex 18,1–27; 1K 10,11

Základní verš

„Hospodin řekl Mojžíšovi: ‚Jak dlouho se budete zpěčovat a nebudete dbát mých příkazů a řádů? Hleďte, vždyť Hospodin vám dal den odpočinku. Proto vám dává šestého dne chléb na dva dny. Zůstaňte každý, kde jste, ať nikdo sedmého dne nevychází ze svého místa.‘ Lid tedy sedmého dne odpočíval.“ (Ex 16,28–30)

Po odchodu z Egypta čekala Izrael neznámá cesta do zaslíbené země. Lid měl před sebou dlouhou a náročnou cestu, během níž se musel naučit mnoha novým lekcím. Hospodin svůj lid povede a bude se o něj starat. Zároveň chce Izraelcům pomoci růst v poslušnosti a v poznání sebe sama. To bude možné jedině tak, že je bude učit kázni, sebeovládání, obětavosti a nesobeckosti.

Mojžíš byl viditelným vůdcem a lidé jej a jeho vedení museli následovat, pokud chtěli zvítězit. Bylo pro ně klíčové zůstat spolu, spolupracovat a vzájemně si pomáhat. Před nimi bylo mnoho překážek a výzev. Jejich duchovní růst bude záviset na tom, jak se s těmito výzvami vypořádají a jak budou poslouchat Mojžíše, zejména když se problémy začnou stupňovat.

Znamé čínské přísloví říká, že *cesta dlouhá tisíce mil začíná jediným krokem*. Tato myšlenka pravdivě popisovala i situaci Izraele. Na každém kroku museli důvěřovat Hospodinovým pokynům. Při dalším studiu uvidíme, jak moc těžké pro ně bylo naučit se této důvěře.

Ale ruku na srdce, pro koho z nás je to snadné?

Osnova lekce

Sedmá lekce zaměří naši pozornost na první výzvy a problémy, kterým Izrael čelil po odchodu z Egypta. V situaci nedostatku pitné vody a jídla mohli znovu zakusit Hospodinovu moc a učit se mu důvěřovat a žít v závislosti na něm.

- Ex 15,22–27: Hořká voda v Maře a její proměna (neděle)
- Ex 16,1–36: Reptání kvůli nedostatku jídla a dar many a křepelek (pondělí)
- Ex 17,1–7: Nedostatek vody v Refidimu a voda ze skály (úterý)
- Ex 18,1–27: Jitrova návštěva a rady ohledně správy lidu (středa)
- 1K 10,1–11: Pavlova poučení z putování Izraele pouští (čtvrtek)

Budování společenství

- Podělte se ve skupině o to, co jste v posledním týdnu zažili. Jak vás tento prožitek ovlivnil ve vašem duchovním životě?
- Řekněte ostatním o situaci, kdy jste v poslední době vnímali výrazný projev Boží přítomnosti ve vašem životě. Vyjádřete veřejně Bohu své poděkování.

HOŘKÁ VODA

²²Mojžíš vedl Izraele od Rákosového moře dál. Vyšli na poušť Šúr a táhli pouští po tři dny, aniž narazili na vodu. ²³Došli až do Mary, ale nemohli vodu z Mary pít, protože byla hořká. Pojmenovali ji proto Mara (to je Hořká). ²⁴Tu lid proti Mojžíšovi reptal: „Co budeme pít?“ ²⁵Mojžíš úpěl k Hospodinu a Hospodin mu ukázal dřevu. Když je hodil do vody, voda zesládla. Tam dal Hospodin lidu nařízení a právní ustanovení a podrobil jej tam zkoušce. ²⁶Řekl: „Jestliže opravdu budeš poslouchat Hospodina, svého Boha, dělat, co je v jeho očích správné, naslouchat jeho příkázáním a dbát na všechna jeho nařízení, nepostihnu tě žádnou nemocí, kterou jsem postihl Egypt. Neboť já jsem Hospodin, já tě uzdravuji.“ ²⁷Pak přišli do Élimu. Tam bylo dvanáct vodních pramenů a sedmdesát palem. Tam při vodách se utábořili. (Ex 15,22-27)

Osobní studium

Při čtení biblických příběhů se setkáváme s různými postavami v různých rolích. Při jejich studiu musíme věnovat velkou pozornost zápletkám, místům, načasování i jednotlivým postavám – kladným i záporným. Nejdůležitějším bodem příběhu je však obvykle rozuzlení a poučení. Stejně je tomu i v příbězích, které studujeme.

Jak můžeme vidět, Bůh je tím, kdo řeší problémy a přináší mír. Jeho práci však komplikuje nevěra lidí. V důsledku jejich neustálého reptání a neposlušnosti zažívali Hebrejci vážné komplikace, a dokonce i tragédie. Svou nevěrností a nechotou činit pokání si způsobili mnoho problémů.

Jaké bylo podle úvodního textu (Ex 15,22-27) pozadí prvního zázraku po přechodu Rudého moře?

První zkouška víry Izraele je spojena s vážným nedostatkem vody. Vzhledem k drsnému, horkému a suchému pouštnímu prostředí by nás to nemělo překvapit. Po třech dnech putování lidé konečně našli vodu, ale ta se

nedala pít. Hebrejské slovo *mara* znamená „hořká“, a protože voda nebyla pitná, víra Izraele v jejich starostlivého Hospodina se zhroutila. Bůh se však smiloval a stal se zázrak, když Mojžíš na Hospodinův příkaz hodil do vody kus dřeva. Voda se ovšem nestala sladkou a pitnou díky dřevu, ale Hospodinovou mocí. Lidé si z této události měli vzít dvě důležitá poučení: (1) trpělivě čekat na čas Hospodinova zásahu a (2) Bůh jedná ve spolupráci s lidmi.

Izraelci však příliš mnoho Božích skutků považovali za samozřejmost. Příliš rychle zapomínali na velké zázraky, které pro ně Bůh vykonal a které tak vášnivě chválili: „Kdo je mezi bohy jako ty, Hospodine? Kdo je jako ty, tak velkolepý ve svatosti, hrozný v chvályhodných skutcích, konající divy?“ (Ex 15,11).

A přesto jim Bůh i po jejich reptání slíbil: „nepostihnu tě žádnou nemocí, kterou jsem postihl Egypt“ (Ex 15,26). Hospodin byl připraven je chránit. Splnění tohoto slibu však mohli prožít pouze pod podmínkou, že zůstanou Bohu věrní.

Aplikace

Jaké zkoušky a boje sis způsobil svým chováním? Jakou útěchou ti může být vědomí, že pokud s Bohem spolupracuješ, je připraven pracovat ve tvůj prospěch?

KŘEPELKY A MANA

⁶Mojžíš a Áron řekli všem Izraelcům: „Večer poznáte, že vás z egyptské země vyvedl Hospodin. ⁷A ráno spatříte Hospodinovu slávu, ačkoli slyšel vaše reptání proti sobě. Co jsme my, že reptáte proti nám?“ ⁸Pak Mojžíš dodal: „Poznáte to podle toho, že vám Hospodin dá večer k jídlu maso a ráno k nasycení chléb, ačkoli slyšel reptání, jak jste proti němu reptali. Co jsme my? Nereptáte proti nám, ale proti Hospodinu.“ (Ex 16,6–8)

Osobní studium

Je smutné, že v přibězích putujícího národa nacházíme opakující se vzorec vzpoury. Lidé rychle zapomínali na to, jak jim v minulosti pomáhala mocná Boží ruka a jak Hospodin řešil jejich potíže. Nechali se zaslepit svými současnými problémy a neviděli konečný cíl a zaslíbenou nádhernou budoucnost. S tímto postojem se často setkáváme mezi Božím lidem i dnes.

Přečtěte si text Ex 16,1–36. Proč Izraelci reptali a jaká byla Boží odpověď?

Je důležité si uvědomit, že pokušení v Bibli často souvisí s jídlem. V zahradě Eden byl pád člověka spojen s jedením ovoce ze zakázaného stromu poznání dobrého a zlého (Gn 2,16,17; Gn 3,1–6). Při Ježíšových pokušeních na poušti se satanův první útok soustředil na jídlo (Mt 4,3). Ezau přišel o své prvorozenství kvůli neovládnutému hladu

(Gn 25,29–34). Neposlušnost Izraele byla také často spojována s jídlem a pitím. Není divu, že Mojžíš pozdějším generacím připomínal, že „člověk nežije pouze chlebem, ale že člověk žije vším, co vychází z Hospodinových úst“ (Dt 8,3).

Mana byl nebeský chléb, který Bůh poskytoval Izraelcům během jejich čtyřicetiletého pobytu na poušti. Tímto darem je učil, že je Stvořitelem a Dárce všech věcí. Bůh také použil manu, aby lidem ukázal, jak mají zachovávat sobotu.

Každý týden se staly čtyři zázraky: (1) pět dní dával Bůh lidem denní přiděl many; (2) v pátek dostali Izraelci dvojnásobnou porci many; (3) mana se od pátku do soboty nezkažila; a (4) v sobotu žádná mana nepadala. Bůh tyto zázraky dělal opakovaně, aby lidé pamatovali na sobotní den a oslavovali v tento den Boží dobrotu. Bůh řekl: „Hleďte, vždyť Hospodin vám dal den odpočinku“ (Ex 16,29).

Aplikace

Lidé rádi jedí. Byli jsme stvořeni k tomu, abychom si pochutnali na dobrém jídle. Pestrá nabídka potravin vyrůstajících ze země (naše původní strava) ukazuje nejen Boží péči o naše jídlo, ale také o to, abychom si na něm pochutnali. Proč je tento dobrý dar tak snadno zneužitelný?

VODA ZE SKÁLY

¹Celá pospolitost synů Izraele táhla z pouště Sínu od stanoviště ke stanovišti podle Hospodinova rozkazu. Utábořili se v Refidimu, ale lid neměl vodu k pití. ²Tu se lid dostal do sváru s Mojžíšem a naléhali: „Dejte nám vodu, chceme pít.“ Mojžíš se jich zeptal: „Proč se se mnou přete? Proč pokoušíte Hospodina?“ ³Lid tam žíznil po vodě a reptal proti Mojžíšovi. Vyčítali: „Proto jsi nás vyvedl z Egypta, abys nás, naše syny a stáda umořil žízní?“ ⁴Mojžíš upěl k Hospodinu: „Jak se mám vůči tomuto lidu zachovat? Taktak že mě neukamenují.“ ⁵Hospodin Mojžíšovi řekl: „Vyjdi před lid. Vezmi s sebou některé z izraelských starších. Také hůl, kterou jsi udeřil do Nilu, si vezmi do ruky a jdi. ⁶Já tam budu stát před tebou na skále na Chorébu. Udeříš do skály a vyjde z ní voda, aby lid mohl pít.“ Mojžíš to udělal před očima izraelských starších. ⁷To místo pojmenoval Massa a Meriba (to je Pokušení a Svár) podle sváru Izraelců a proto, že pokoušeli Hospodina pochybováním: „Je mezi námi Hospodin, nebo není?“ (Ex 17,1–7)

Osobní studium

V poušti člověk potřebuje hodně vody. Bůh se o tuto přirozenou lidskou potřebu postaral, i když se lidé hádali, nevěřili mu, a dokonce pokoušeli jeho schopnost a ochotu dát jim vodu. Ve své nevěře se opět s nostalgií ohlíželi do Egypta.

Přečtěte si úvodní verše (Ex 17,1–7). Jaké poučení si měl lid vzít z popsané události?

Mojžíš to místo nazval Massa („zkouška“ nebo „pokušení“) a Meriba („svár“). Hospodin dal Izraelcům vodu navzdory tomu, že mu nedůvěřovali. Tato dvě jména měla Izraelcům připomínat, že nemají Boha pokoušet ani se s ním hádat (Žd 3,7.8.15). Je pozoruhodné, že navzdory množství hmatatelných důkazů Hospodinovy přítomnosti, moci a autority lidé opakovaně zpochybňovali Boží přítomnost mezi nimi.

„Mojžíš uposlechl a voda vytryskla mocným proudem a bohatě zásobila tábor. Hospodin ve své milosti použil hůl za svůj nástroj, aby je vysvobodil. Byl to Boží Syn, kdo stál zahalen v oblakovém sloupu před Moj-

žíšem a dal vytrysknout životodárné vodě. Celá pospolitost viděla Hospodinovu slávu. Avšak kdyby byl oblak odstraněn, byli by usmrceni hrozným jasem Toho, který se v něm skrýval.“ (PP 298; NUD 139)

Voda je symbolem života, protože bez ní není život. Každá buňka v našem těle potřebuje vodu. My sami jsme z šedesáti procent tvořeni vodou. Dokonce i naše kosti jsou z jedné čtvrtiny tvořeny vodou. Poskytnutí vody na poušti bylo pro Izraelce znamením, že Bůh se stará o jejich potřeby a že mu mohou důvěřovat. Jejich úkolem bylo na tuto péči odpovědět poslušností.

O mnoho století později apoštol Pavel v 1K 10,4 připomíná věřícím, že zkušenost Izraelců na poušti byla mimořádná. Sám Kristus je nejen vedl, ale také jim poskytl vodu (Ž 78,15.16) a uspokojil jejich další duchovní i fyzické potřeby. Pavel potvrdil, že „tou skálou byl Kristus“. Kristus byl pro ně zdrojem života a dárce věčného života. Jako je pevná skála, tak pevně Bůh vedl svůj lid. Můžeme se na něj spolehnout, že zodpovědně splní své sliby.

Aplikace

V jakých oblastech se potřebuješ právě teď s důvěrou spolehnout na Boha? Jak se můžeš učit podřízovat se jeho vůli a trpělivě čekat na správný čas, kdy Bůh bude jednat? Proč to není vždy snadné?

MOJŽÍŠŮV TCHÁN JITRO

²¹Vyhlédni si pak ze všeho lidu schopné muže, kteří se bojí Boha, milují pravdu a nenávidí úplatek. Dosad' je nad nimi za správce nad tisíci, sty, padesáti a deseti. ²²Oni budou soudit lid, kdykoli bude třeba. Každou důležitou záležitost přednesou tobě, každou menší záležitost rozsoudí sami. Ulehči si své břímě, ať je nesou s tebou. ²³Jestliže se podle toho zařídiš, budeš moci obstát, až ti Bůh vydá další příkazy. Také všechnen tento lid dojde na své místo v pokoji. ²⁴Mojžíš svého tchána uposlechl a učinil všechno, co řekl. (Ex 18,21–24)

Osobní studium

Mojžíše navštívil jeho tchán Jitro, který se jmenuje také Reúel (Ex 2,18). Jitro s sebou přivedl Mojžíšovu manželku Siporu a dva syny, Geršóma a Eliezera. Když Mojžíš uslyšel, že přicházejí, vyšel je přivítat.

Prečtěte si text Ex 18,1–27. Jaké významné kroky v dějinách národa jsou v těchto verších popsány?

Jitro přišel, protože slyšel o tom, jak Bůh úžasné vysvobodil Izraelce. Mojžíš Jitrovi podrobně vyprávěl, „co Hospodin kvůli Izraeli učinil faraónovi a Egypťanům, a o všech útrapách, které je potkaly na cestě, a jak je Hospodin vysvobodil“ (Ex 18,8).

Jitro chválil Boží dobrotu a mimořádné zásahy ve prospěch lidu a prohlásil: „Požehnan buď Hospodin, že vás vysvobodil z moci Egypta a z ruky faraónovy, že vysvobodil tento lid z područí Egypta. Nyní jsem poznal, že Hospodin je větší než všichni bohové; odplatil jim podle toho, jak se vypínali nad Izraele“ (Ex 18,10.11).

Biblický text nám ukazuje, jak se to, co Bůh udělal pro Izraelce, stalo svědectvím světu o pravém a mocném Bohu a o tom, co všechno může udělat pro svůj lid.

V době, kdy se Jitro dozvěděl, co všechno Hospodin pro Izrael udělal, měl i on co nabídnout Božímu lidu: moudrou a užitečnou radu. Mojžíš potřeboval uspořádat soudní systém tak, aby byl spravedlivý a účinný. K tomu potřeboval oddané, věrné a čestné soudce. Jitro moudře navrhl, že to mají být muži, kteří (1) se bojí Boha, (2) milují pravdu (jsou spolehliví) a (3) nenávidí úplatek. Schopným mužům s dobrým charakterem by pak byla svěřena odpovědnost nad různě velkými skupinami (tisíc, sto, padesát a deset). Tím by se Mojžíšovi snížila administrativní zátěž a mohl by se soustředit jen na závažné problémy. Každý by se tak mohl rychle a účinně domoci spravedlnosti.

Mojžíš přijal tuto Jitrovu moudrou a užitečnou radu (Ex 18,24) a jmenoval vybrané muže do různých správních funkcí (viz také Dt 1,9–18).

Aplikace

Mojžíš mohl starého tchána odmítnout, aby si hleděl svého. Rozhodl se však poslechnout Jitrovu radu. Co se můžeme naučit z Mojžíšovy ochoty naslouchat muži, který ani nebyl Žid?

CHLÉB A VODA ŽIVOTA

⁹A také nechťjme zkoušet Pána, jako to dělali někteří z nich, a hynuli od hadího uštknutí, ¹⁰ani nereptejte jako někteří z nich, a byli zahubeni Zhoubcem. ¹¹To, co se jim stalo, je výstražný obraz a bylo to napsáno k napomenutí nám, které zastihl přelom věků. (1K 10,9–11)

Osobní studium

Přečtete si text 1K 10,1–11. Jaký význam mají události zaznamenané Pavlem?

Pavel vysvětluje, že vše, co se stalo Izraelcům, je příkladem a varováním pro Kristovy následovníky. Pokud se z toho poučí, mohou se vyhnout stejným problémům. Je to důležité i pro nás, „které zastihl přelom věků“ (1K 10,11). Bůh dává svému lidu Ducha svatého, aby věřícím dodával sílu, lásku a rozvahu (2Tm 1,6.7), aby se mohli správně rozhodnout a následovat jeho učení. Ježíš Kristus je „cesta, pravda i život“ (J 14,6) a pouze on nás může proměnit v „živou, svatou, Bohu milou oběť“. Pavel dále věřící nabádá: „A nepřizpůsobujte se tomuto věku, nýbrž proměňujte se obnovou své mysli, abyste mohli rozpoznat, co je vůle Boží, co je dobré, Bohu milé a dokonalé“ (Ř 12,1.2).

Během své pozemské služby Ježíš čerpal také ze starozákonních příběhů o maně a vodě a používal tyto obrazy k tomu, aby

učil pravdy o sobě – tedy o tom, kdo vedl Izraelce pouští.

Přečtete si J 4,7–15 a J 6,31–51. Jaké pravdy jsou zde zjeveny pro nás křesťany?

Samařanka zjistila, že Kristus jí nabízí něco, co nikde jinde nemůže dostat. Vnitřní touha po pokoji, radosti a štěstí pochází od Boha, a proto ji může uspokojit jen Bůh (Ž 42,2.3).

V souvislosti s manou Ježíš vysvětlil, že to byl Bůh, nikoli Mojžíš, kdo ji lidem dával. Potom Ježíš prohlásil: „Já jsem chléb života; kdo přichází ke mně, nikdy nebude hladovět, a kdo věří ve mne, nebude nikdy žíznit“ (J 6,35). Ježíš dvakrát zopakoval, že on je chléb života (J 6,35.48).

Jako byla mana na poušti „chlebem z nebe“ (J 6,31.32), tak byla voda ze skály Kristovým darem k utišení jejich žízně. Kromě těchto fyzických aspektů měly chléb a voda i duchovní význam, neboť Ježíš Kristus je „chléb života“ (J 6,35.48) a „živá voda“ (J 4,10.11.14; J 7,37.38). Jedině v něm tedy může být uspokojena naše duchovní žízeň a hlad.

Aplikace

Ježíš Kristus je chléb života a živá voda, jediný, kdo může uspokojit naše nejhlubší duchovní potřeby. Stejně jako Izraelci byli na poušti závislí na Bohu, pokud jde o manu a vodu, i my máme být závislí na něm. Jak se snažíš uspokojit svůj duchovní hlad a žízeň mimo Krista? Jak se můžeš tento týden záměrně obrátit na Boha, aby byl tvým skutečným zdrojem života, pokoje a síly?

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

Přečtěte si 26. kapitolu „Putování pouští“ z knihy *Na úsvitu dějin* (PP 291–302; NUD 136–141).

Krátce po problému s vodou čelil národ novému nebezpečí (viz Ex 17,8–16) – napadl ho divoký a bojovný kmen Amálekvců. „Ne že by Amálekovci nebyli obeznámeni s Božím charakterem nebo jeho svrchovaností, ale rozhodli se, že se vzeprou jeho moci. Tropili si posměch z divů, které Mojžíš vykonal před Egypťany. Zapřísáhli se při svých bozích, že Hebreje zničí, a chvástali se, že Bůh Izraele nemá moc jim odolat. Izraelci je neohrožovali. Jejich útok nebyl vyprovokován. Aby ukázali své pohrdání Bohem, snažili se zničit jeho lid. Amálekovci byli už dlouho zatvrzelými rebely. Přesto je Boží milost dosud vyzývala k pokání. Avšak když amálečtí bojovníci napadli unavené a bezbranné šiky Izraele, zpečetili tím osud svého národa. Nad všemi, kdo milují Boha a bojí se ho, je jako štít vztažena Boží ruka. Ať se lidé mají na pozoru, aby do této ruky neudeřili, neboť třímá meč spravedlnosti.“ (PP 300; NUD 140).

Otázky k rozhovoru

1. *Jak se Jitro dozvěděl o pravém Bohu a o tom, co Bůh udělal pro svůj lid? (Viz Ex 18,8–10.) Proč je to podobné i dnes? Zvažte, jaké svědectví vydává naše církev a váš sbor světu, a to jednotlivcům i celé společnosti? Co říkáme světu o povaze a charakteru našeho Boha?*
2. *Přečtěte si znovu text 1K 10,4. Jak můžeme ve světle těchto slov pochopit, že to, čemu mnozí věří i dnes, že Bůh Starého zákona byl pomstychtivý, nenávistný a neodpouštějící, je naprosto zkreslený obraz? Jak tento verš ukazuje nesprávnost takového vnímání Boha?*
3. *Přečtěte si ještě jednou výše uvedený citát z knihy Na úsvitu dějin o tom, jak měli Amálekovci možnost poznat pravého Boha. Porovnejte jejich postoj s Jitrovým. Proč Bůh vynesl soud nejen nad nimi, ale i nad mnoha dalšími kmeny starověkého světa, s nimiž Izrael přišel do styku?*

Smlouva na Sínaji

Texty na tento týden

Ex 19,1–20,17; Zj 21,3; Dt 5,6–21; Jk 1,23–25; Ř 3,20–24; Ř 10,4

Základní verš

„Vy sami jste viděli, co jsem učinil Egyptu. Nesl jsem vás na orlích křídlech a přivedl vás k sobě. Nyní tedy, budete-li mě skutečně poslouchat a dodržovat mou smlouvu, budete mi zvláštním vlastnictvím jako žádný jiný lid, třebaže má je celá země. Budete mi královstvím kněží, pronárodem svatým. To jsou slova, která promluvíš k synům Izraele.“ (Ex 19,4–8)

Kam vedl Hospodin svůj lid poté, co je vysvobodil z Egypta? Samozřejmě do zaslíbené země. Kam jinam? Taková odpověď je sice zeměpisně přesná, ale teologicky je chybná. Odpověď dává sám Bůh: „Vy sami jste viděli, co jsem učinil Egyptu. Nesl jsem vás na orlích křídlech a přivedl vás k sobě“ (Ex 19,4). Biblicko-teologická odpověď na otázku odhaluje Boží záměr, to, co je pro něj nejdůležitější: Hospodin přivedl svůj lid k sobě.

Když se lidé od Boha vzdalují, on je hledá a volá je zpět k sobě. Nejlepším příkladem této hluboké pravdy je zahrada Eden. Když Adam a Eva zhřešili proti Bohu, neuposlechli jeho příkaz a schovali se před ním, převzal iniciativu a přišel se zeptat: „Kde jsi?“ (Gn 3,9). Bůh vždy dělá první krok. Ježíš to říká zcela jasně: „Pojďte ke mně, všichni, kdo se namáháte a jste obtíženi břemeny, a já vám dám odpočinout. Vezměte na sebe mé jho a učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorného srdce: a naleznete odpočinutí svým duším“ (Mt 11,28.29).

Bůh nás všechny volá k sobě. Náš věčný osud závisí na tom, co odpovíme.

Osnova lekce

V rámci již osmé lekce této série, v níž studujeme knihu Exodus, se zaměříme na příchod Izraelců k hoře Sínaj a Boží iniciativu k uzavření smlouvy s nimi. Budeme sledovat jak přípravu lidu na přijetí Desatera, tak i samotný dar tohoto zákona a záměr, který s ním Bůh měl.

- ▶ Ex 19,1–8: Boží zaslíbení Izraeli na úpatí hory Sínaj (neděle)
- ▶ Ex 19,9–25: Příprava Izraele na přijetí Desatera (pondělí)
- ▶ Ex 20,1–17: Desatero jako Boží dar (úterý)
 - Jk 1,22–25: Různé role a důležitost Božího zákona (středa)
 - Ř 3,20–24; 10,4: Zákon jako Boží zaslíbení a Kristus jako jeho cíl (čtvrtek)

Budování společenství

- Podělte se ve skupině o to, co jste v posledním týdnu zažili. Jak vás tento prožitek ovlivnil ve vašem duchovním životě?
- Řekněte ostatním o situaci, kdy jste v poslední době vnímali výrazný projev Boží přítomnosti ve vašem životě. Vyjádřete veřejně Bohu své poděkování.

NA HOŘE SÍNAJ

7Mojžíš přišel, zavolal starší lidu a předložil jim všechno, co mu Hospodin přikázal. 8Všechn lid odpověděl jednomyslně: „Budeme dělat všechno, co nám Hospodin uložil.“ Mojžíš tlumočil odpověď lidu Hospodinu. (Ex 19,7,8)

Osobní studium

Přečtěte si Ex 19,1–8. Co jim zde na úpatí hory Sínaj Bůh slíbil?

Bůh přivedl Izraelce pod horu Sínaj (arabsky *Džabal Músa*), kde jim záhy dal deset přikázání (Desatero). Je pravděpodobné, že právě na Sínaji (nadmořská výška 2285 metrů) na Sínajském poloostrově se Mojžíš několikrát setkal s Bohem (např. Ex 3,1; 19,2; 24,18) a o mnoho let později se právě na tomto místě odehrálo Eliášovo setkání s Hospodinem (1Kr 19,8). Je to ta samá hora, na které Bůh povolal Mojžíše, aby vyvedl Izrael z Egypta (Ex 3,1.10). Tehdy Bůh Mojžíšovi řekl, že ho spolu s osvobozeným Izraelem bude právě na tomto místě uctívat. To mělo být pro Mojžíše znamením, že je vede Bůh Abrahamův, Izákův a Jákobův (Ex 3,12).

Po dvou měsících stálého putování dorazili Izraelci pod horu Sínaj (Ex 19,1), kde zůstali asi rok (srov. Ex 19,1 a Nu 10,11.12). Během tohoto období bylo vydáno mnoho zákonů (Ex 19–40; Lv 1–27 a Nu 1–10). Pobyt Izraele pod horou Sínaj je ústřední částí příběhu,

který je zapsán v Tóře. Zde nacházíme základ toho, jak se Izraelci stali Božím vyvoleným lidem, jediným národem, který neměl být ovládán pohanstvím a modlářstvím.

Bůh přebírá iniciativu a uzavírá smlouvu mezi sebou a Izraelem. Pod podmínkou poslušnosti lidí a udržování vztahu s ním Bůh slibuje, že z něj učiní svůj zvláštní poklad, království kněží, svatý národ.

Být svatým lidem znamená být oddaný Bohu a zjevovat jeho charakter ostatním, zejména okolním národům. Izraelci byli také povoláni k tomu, aby žili jako kněží nebeského Krále, kteří budou ostatní lidi spojovat s Bohem, povedou je k němu a budou je učit jeho cestám a zákonům. Měli být zvláštním Božím pokladem. Hospodin chtěl, aby Izraelci byli prostředníky, kteří by osvěcovali svět poznáním Boha a jeho charakteru.

Tato smlouva byla právním ustanovením vztahu mezi Bohem a jeho lidem. Obecná formulace smlouvy, která se v jednotlivých textech mírně liší, zní: „Já jim budu Bohem a oni budou mým lidem.“ (Viz Ex 6,7; Lv 26,12; Jr 24,7; Jr 31,33; Žd 8,10; Zj 21,3.)

Aplikace

Přemýšlej o tom, že jsi Božím „zvláštním pokladem“. Jaká mimořádná privilegia to zahrnuje? Jaké zvláštní povinnosti z toho vyplývají?

PŘÍPRAVA NA PŘIJETÍ DARU

⁹Hospodin řekl Mojžíšovi: „Hle, přijdu k tobě v hustém oblaku, aby lid slyšel, až s tebou budu mluvit, a aby ti provždy věřili.“ Mojžíš totiž Hospodinu oznámil slova lidu. ¹⁰Hospodin dále Mojžíšovi řekl: „Jdi k lidu a dnes i zítra je posvěcuj; ať si vyperou pláště ¹¹a ať jsou připraveni na třetí den, neboť třetího dne sestoupí Hospodin před zraky všeho lidu na horu Sínaj. ¹²Vymeziš kolem lidu hranici a řekneš: Střežte se vystoupit na horu nebo i dotknout se jejího okraje. Kdokoli se hory dotkne, musí zemřít. (Ex 19,9–12)

Osobní studium

Přečtěte si Ex 19,9–25. Jak Bůh připravil Izraelce na přijetí Desatera?

Bůh dal konkrétní pokyny, co mají Izraelci dělat, aby se připravili na vydání Zákona na Sínaji. Jejich vnější čistota měla odrážet jejich naprostou oddanost Bohu. Jejich úkolem bylo připravit se na nádherný projev Hospodinovy slávy, která se měla zjevit. „Když nadešel třetí den a nastalo jitro, hřmělo a blýskalo se, na hoře byl těžký oblak a zazněl velmi pronikavý zvuk polnice. Všechny lid, který byl v táboře, se trásl“ (Ex 19,16).

Desatero je srdcem Božího zjevení a biblické etiky. Tvoří podstatu a základ Božích norem pro celé lidstvo. Jeho principy jsou věčné a univerzální.

Podle biblického vyprávění bylo Desatero vyhlášeno Bohem (Ex 19,19; Ex 20,1; Dt 5,4.5.24) a jím také napsáno (Ex 24,12; Ex 31,18; Dt 5,22). Mojžíš je dokonce přijal dvakrát jako zvláštní dar (Ex 32,19; Ex 34,1; Dt 10,1–4).

V knize Exodus je Desatero označováno jako „svědectví“ (hebr. *edut*; Ex 31,18). Nazývá se také „slova smlouvy“ (hebr. *dibre habít*; Ex 34,28). Podle knihy Deuteronomium je Desatero napsáno na „deskách smlouvy“ (Dt 9,9.11.15). V žádné knize v hebrejštině se nepoužívá výraz „deset příkázání“ (hebr. *micvot*, „příkázání“). Místo toho je Desatero třikrát označeno jako „deset slov“. Hebrejská formulace *aseret haddebarim* vychází ze slova *dabar*, které znamená „slovo, věta, věc, řeč, příběh, slib, výrok“. (Viz Ex 34,28; Dt 4,13 a 10,4; překládá tak BK i ČSP.)

V Písmu najdeme dvě verze Desatera – je mezi nimi jen malý rozdíl. První je zaznamenána v Ex 20,1–17 a druhá v Dt 5,6–21. Druhá verze, kterou Mojžíš ústně předložil Izraeli, se objevila téměř čtyřicet let po Sínaji, těsně před vstupem izraelského národa do zaslíbené země (Dt 1,3.4; Dt 4,44–47). Tyto okolnosti vysvětlují drobné rozdíly mezi nimi.

Když Pavel shrnul podstatu zákona do principu lásky, citoval z Desatera (Ř 13,8–10). Láska je skutečně shrnutím Božího zákona, neboť Hospodin je Bohem lásky (1J 4,16).

Aplikace

Jak rozumíš myšlence, že Desatero je vyjádřením Boží lásky? Co to znamená? Jak se v Desateru projevuje Boží láska?

DAR DESATERA

¹Bůh vyhlásil všechna tato přikázání:

²„Já jsem Hospodin, tvůj Bůh; já jsem tě vyvedl z egyptské země, z domu otroctví.

³Nebudeš mít jiného boha mimo mne. ⁴Nezobrazíš si Boha zpodobením ničeho, co je nahoře na nebi, dole na zemi nebo ve vodách pod zemí. ⁵Nebudeš se ničemu takovému klanět ani tomu sloužit. Já jsem Hospodin, tvůj Bůh, Bůh žárlivě milující. Stíhám vinu otců na synech do třetího i čtvrtého pokolení těch, kteří mě nenávidí, ⁶ale prokazují milosrdenství tisícům pokolení těch, kteří mě milují a má přikázání zachovávají. (Ex 20,1–6)

Osobní studium

Přečtete si Ex 20,1–17. Co je podstatou Desatera? Jak je zapsáno?

Všimněte si, že Desatero nezačíná příkazy, ale milostivým jednáním Boha s jeho lidem (Ex 20,2). Hospodin nejprve projevuje svou milost tím, že dává Izraeli svobodu a spásu, a teprve potom zjevuje svou vůli. Desatero přikázání měli lidé dodržovat z lásky a vděčnosti za to, co pro ně Bůh udělal.

Klíčové slovo, které Bůh použil pro shrnutí Desatera, je „láska“ (Ř 13,10). Největším přikázáním je přikázání lásky, které se projevuje dvěma způsoby: láskou k Bohu (Dt 6,5) a láskou k bližnímu (Lv 19,18).

V prvních čtyřech přikázáních Desatero vysvětluje, co znamená milovat Boha. V dalších šesti přikázáních zákon ukazuje, co znamená milovat bližního. Desatero přikázání začíná uctíváním a vyvyšováním Boha nade vše (vertikální láska) a pokračuje respektováním druhých (horizontální láska):

1. Ctít a uctívat Boha tím, že mu budeme dávat první a nejdůležitější místo v každé situaci našeho života (první přikázání).

2. Ctít a zachovávat jedinečné postavení Boha a nenahrazovat ho modlou v jakékoli podobě, ať už fyzické, symbolické nebo duchovní. Naše nejčistší náklonnost patří Pánu (druhé přikázání).
3. Mít v úctě Boží jméno – jeho pověst a charakter (třetí přikázání).
4. Zachovávat jeho sobotní den odpočinku a uctívání (čtvrté přikázání).
5. Respektovat rodiče (páté přikázání).
6. Respektovat život (šesté přikázání).
7. Respektovat manželství (sedmé přikázání).
8. Respektovat cizí majetek (osmé přikázání).
9. Respektovat pověst druhých lidí (deváté přikázání).
10. Vážme si sami sebe, aby nám žádné sobecké touhy nenarušovaly charakter (desáté přikázání).

Ježíš sám řekl: „Milujete-li mne, budete zachovávat má přikázání“ (J 14,15; viz také 1J 4,20.21). Skutečná poslušnost je tedy výrazem lásky a vděčnosti vůči Ježíši. Tato láska se nejsilněji projevuje v našem chování a postoji k druhým lidem.

Aplikace

Desatero není jen seznamem pravidel, ale odpovědí na Boží lásku a milost. Jak ti pochopeš, že Boží přikázání jsou založena na lásce a vděčnosti, pomáhá porozumět poslušnosti? Když budeš přemýšlet o principech Desatera, zamysli se nad jednou oblastí svého života, ve které můžeš tento týden lépe projevit lásku k Bohu nebo lásku k bližnímu. Jaký praktický krok uděláš, abys svůj život lépe sladil s Boží vůlí?

RŮZNÉ FUNKCE BOŽÍHO ZÁKONA

²²Podle slova však také jednejte, nebud'te jen posluchači – to byste klamali sami sebe! ²³Vždyť kdo slovo jen slyší a nejedná podle něho, ten se podobá muži, který v zrcadle pozoruje svůj vzhled; ²⁴podívá se na sebe, odejde a hned zapomene, jak vypadá. ²⁵Kdo se však zahledí do dokonalého zákona svobody a vytrvá, takže není zapomnětlivý posluchač, nýbrž také jedná, ten bude blahoslavený pro své skutky. (Jk 1,22–25)

Osobní studium

Boží zákon zjevuje Boží charakter. Ukazuje nám, jaký Bůh je. Stejně jako je Bůh svatý, spravedlivý a dobrý, je takový i jeho zákon. Apoštol Pavel to potvrzuje slovy: „Zákon je tedy sám v sobě svatý a přikázání svaté, spravedlivé a dobré“ (Ř 7,12).

Bible ukazuje Boží zákon ve velmi pozitivním světle (Mt 5,17.18; J 14,15; 1K 7,19). Člověk může o zákoně básnit (jako Ž 119), zpívat o něm (Ž 19) a rozjímat nad ním dnem i nocí (Ž 1,2; Joz 1,8). Zákon pomáhá člověka chránit před zlem a dává mu moudrost, porozumění, zdraví, prosperitu a pokoj (Dt 4,1–6; Př 2–3).

1. Boží zákon je jako plot, který nám na jedné straně vytváří široký volný prostor pro život, na druhé straně nás varuje, že po překročení určité hranice nás čeká nebezpečí, potíže, komplikace, a dokonce smrt (Gn 2,16.17; Jk 2,12).
2. Zákon zároveň ukazuje na Ježíše, který nám odpouští hříchy a mění náš ži-

vot (2K 5,17; 1J 1,7–9). Tímto způsobem nás jako „vychovatel“ (paidagógos) vede ke Kristu (Ga 3,24).

Co říká úvodní text (J 1,22–25) o úloze a významu zákona? Jak nám tato slova pomáhají uvědomit si funkci a význam zákona?

Ano, zrcadlo může odhalit naše chyby. Nemá však schopnost tyto nedostatky napravit. Zrcadlo poukazuje na problémy, ale nenabízí jejich řešení. Stejně je to s Božím zákonem. Snaha být spravedlivý před Bohem dodržováním zákona je jako dívat se do zrcadla a doufat, že dříve či později zrcadlo odstraní vaše nedostatky.

Protože jsme spaseni vírou, a ne skutky, tedy ani skutky zákona, někteří křesťané věří, že zákon byl zrušen a že už ho nemusíme dodržovat. Takové tvrzení je však hrubým nepochopením vztahu mezi zákonem a evangeliem. Je totiž třeba mít na paměti, že právě zákon definuje hřích: „Hřích bych byl nepoznal, kdyby nebylo zákona“ (Ř 7,7). Existence zákona je právě tím důvodem, proč potřebujeme evangelium.

Aplikace

Jak se ti daří dodržovat Boží zákon? Je tvůj úspěch dostatečný na to, aby byl základem tvého spasení? Pokud ne, proč potřebuješ evangelium?

ZÁKON JAKO BOŽÍ ZASLÍBENÍ PRO NÁS

²⁰Vždyť ze skutků zákona „nebude před ním nikdo ospravedlněn“, neboť ze zákona pochází poznání hříchu. ²¹Nyní však je zjevena Boží spravedlnost bez zákona, dosvědčovaná zákonem i proroky, ²²Boží spravedlnost skrze víru v Ježíše Krista pro všechny, kdo věří. Není totiž rozdílu: ²³všichni zhřešili a jsou daleko od Boží slávy; ²⁴jsou ospravedlňováni zadarmo jeho milostí vykopením v Kristu Ježíši. (Ř 3,20–24)

Vždyť Kristus je konec zákona, aby spravedlnosti došel každý, kdo věří. (Ř 10,4)

Osobní studium

Apoštol Pavel v úvodním textu (Ř 3,20–24) jasně říká, že nemůžeme být spaseni dodržováním zákona. Jaká by tedy měla být role zákona v našem životě?

Hebrejský význam slova *dabarím*, které Mojžíš použil k popisu Desatera (Ex 34,28; Dt 4,13; Dt 10,4), není „přikázání“, ale „slovo“. Toto „slovo“ (jednotné číslo *dabar*) může také znamenat „slib“ nebo „zaslíbení“. Na mnoha místech (1Kr 8,56; 2Pa 1,9; Neh 5,12.13; Dt 1,11; 6,3; 9,28; Joz 9,21; 23,5) je tedy *dabar* překládáno buď ve formě podstatného jména, nebo slovesa, které vyjadřuje myšlenku slibu.

Ellen Whiteová nabízí následující pohled na roli Desatera: „Desatero přikázání [...] je deset zaslíbení.“ (1BC 1105) Desatero je třeba chápat jako Boží zaslíbení, která nás mají

vést správnou cestou, aby pro nás mohl dělat úžasně věci. Musíme je však dodržovat.

Jak máme rozumět Pavlovu výroku, že Kristus je „konec“ zákona (Ř 10,4)?

Apoštol Pavel uvádí, že Ježíš Kristus je *telos* („konec“ nebo „cíl“) zákona. To však neznamená, že Kristus ruší zákon nebo ukončuje jeho platnost. Toto tvrzení znamená, že Kristus je cílem a účelem zákona. Neznamená to, že jeho vykupitelská oběť ukončuje platnost a trvalost zákona.

Pavel naopak hovoří o důležitosti zákona, o jeho legitimitě a trvalé autoritě (Ř 3,31; 1K 7,19; Ga 5,6). Význam slova *telos* se zaměřuje především na cíl a smysl, nesouvisí tedy s časem. Kristus je klíčem k odhalení skutečného smyslu a účelu Božího zákona. Bylo by proto nesprávné tvrdit, že Kristus zákon zrušil, nahradil nebo odstranil. Kristus je jak cílem zákona, tak tím, na koho zákon ukazuje.

Aplikace

Jak zákon obrací naši pozornost na Ježíše? Co nám zákon prozrazuje o nás samotných? Jak nás vede k Ježíši?

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

Přečtěte si 1. část 27. kapitoly „Sínaj“ (PP 303–310; NUD 142–145) a 29. kapitolu „Velký spor“ (PP 331–342; NUD 155–159) z knihy *Na úsvitu dějin*.

„Bůh vyhlásil svůj zákon za projevů své moci a slávy, aby jeho lid na tuto scénu nikdy nezapomněl. Chtěl všem lidem ukázat posvátnost a trvalou platnost svého zákona.“ (PP 303; NUD 145)

Tato zásada úcty platí i dnes. Vychází z pochopení Boží velikosti a jeho majestátu. Pohled na Boží slávu vyvolává v našich srdcích vděčnost a pokořuje naši pýchu. Čím jasněji vidíme Boží svatost, tím více nedokonalostí rozpoznáváme ve svém životě. To nás vede k ještě větší žízni po jeho proměňující přítomnosti a k touze se mu více podobat.

Vědomí, že náš život je v rozporu s Bohem a jeho svatým zákonem, nás činí zcela závislými na Kristově zástupné smrti za nás.

Ježíš jasně řekl, že pokud pokorně přijímáme Boha za svého Pána a Krále, není těžké poslouchat jeho příkazy (Mt 11,28–30). Kristus ukázal, že Boží zákon má trvalou platnost (Mt 5,17–20). Pokud Boží zákony dodržujeme z lásky a vděčnosti za spasení, které nám Bůh ve své milosti daroval, můžeme prožívat plnost spásného vztahu s ním. Život podle zákona nám přináší mnoho výhod a požehnání (ostatně podívejte se na bolest a obtíže, které přináší jeho porušování). Zároveň se však můžeme těšit z jistoty a vědomí, že naše spasení spočívá v Ježíši, nikoli v dodržování zákona.

Otázky k rozhovoru

1. Příprava na přijetí zákona pomáhala lidem pochopit význam a podstatu zbožnosti a úcty. Kdy dnes jako církev a jako sbor prožíváme podobné vědomí úcty a bázně před Bohem? A cítíme úctu vůbec, nebo jsme takový pocit již ztratili?
2. Přemýšlejte více o formulaci smlouvy: „Já budu jejich Bohem a oni budou mým lidem.“ Co to pro vás znamená dnes? Jak by se to mělo projevovat v životě jednotlivce a ve společenství věřících?
3. Bůh nám dává schopnost dělat to, co nám přikazuje. Ellen G. Whiteová píše: „Všechny Boží příkazy zároveň obsahují sílu k jejich vykonání.“ (COL 333; PM 168) Jak lze tento slib (dabar) uvést do praxe?
4. Jak máme odpovědět na běžný argument, že zákon byl zrušen na kříži? O odstranění čeho tento argument vlastně mluví?

Život podle zákona

Texty na tento týden

Ex 21,1–32; Ex 22,16–23,33; 2Kr 19,35; Mt 5,38–48; Ř 12,19; Mt 16,27

Základní verš

„Hospodin řekl Mojžíšovi: „Toto řekneš synům Izraele: Viděli jste, že jsem s vámi mluvil z nebe. Neuděláte si mé zpodobení, neuděláte si bohy stříbrné ani zlaté.““ (Ex 20,22.23)

Bůh si přál, aby se jeho lid lišil od okolních národů. Chtěl, aby existoval jako oddané společenství víry, které bude žít pod jeho vedením a autoritou. Všichni měli být podřízeni jeho zákonu. Soudci měli dodržovat ustanovení zákona a kněží měli zákon vyučovat. Rodiče měli mít rozhodující odpovědnost za výchovu dětí.

V každé kultuře jsou zákony výrazem ideálů, cílů, záměrů a charakteru zákonodárce. Například když faraón nařídil zabít každého hebrejského chlapce, odhalil tento zákon jeho špatnost. Naproti tomu, kdyby král vydal zákon, že každý osmnáctiletý obyvatel království dostane zdarma vyšší vzdělání, mnozí by to považovali za důkaz královny velkorysosti a touhy po tom, aby jeho země prosperovala.

Boží zákon je zjevením Hospodina. Zjevuje jeho dobrotu, lásku, hodnoty, spravedlnost a touhu zabránit zlu. Stejně jako je zákon svatý a spravedlivý, je takový i Bůh. Zákon dává prostor životu v jeho plnosti a zároveň nás chrání před nebezpečím. Úcta k Bohu, k sobě navzájem a k životním hodnotám je základem celého systému Božích zákonů.

Osnova lekce

V této lekci budeme sledovat další zákony, které Bůh dal Izraelcům po Desateru, označované jako „Kniha smlouvy“. Týkaly se praktické aplikace principu lásky (a tudíž Desatera) do různých praktických oblastí každodenního života. Pro lepší pochopení Božího záměru v pozadí těchto „pravidel“ se podíváme i na to, jak některé z nich interpretoval později Ježíš.

- Ex 21,1–32: Právní předpisy o otrocích a účtě k životu (neděle)
- Ex 22,15–23,19: Zákony týkající se sociální spravedlnosti a náboženských svátků (pondělí)
- Ex 23,20–33: Původní Boží plán pro život v zaslíbené zemi (úterý)
- Ex 21,23–27; Mt 5,38–48: Zákon odplaty „oko za oko“ a Ježíšovo vysvětlení (středa)
 - Ř 12,19; Mt 16,27: Princip Boží spravedlivé odplaty (čtvrtek)

Budování společenství

- Podělte se ve skupině o to, co jste v posledním týdnu zažili. Jak vás tento prožitek ovlivnil ve vašem duchovním životě?
- Řekněte ostatním o situaci, kdy jste v poslední době vnímali výrazný projev Boží přítomnosti ve vašem životě. Vyjádřete veřejně Bohu své poděkování.

KNIHA SMLOUVY

¹Toto jsou právní ustanovení, která jim předložíš: ²Když koupíš hebrejského otroka, bude sloužit šest let; sedmého roku odejde jako propuštěnec bez výkupného. ³Jestliže přišel sám, odejde sám, měl-li ženu, odejde jeho žena s ním. ⁴Jestliže mu dal jeho pán ženu, která mu porodila syny nebo dcery, zůstane žena a její děti u svého pána, a on odejde sám. ⁵Prohlásí-li otrok výslovně: „Zamiloval jsem si svého pána, svou ženu a syny, nechci odejít jako propuštěnec,“ ⁶přivede ho jeho pán před Boha, totiž přivede ho ke dveřím nebo k veřejím, probodne mu ucho šídlem a on zůstane provždy jeho otrokem. (Ex 21,1–6)

Osobní studium

Když Bůh na Sínaji vydal svůj zákon, položil tím základ pro učení svého lidu. Prostřednictvím zákona se Izraelci měli naučit, jak mohou žít svatým životem ve spojení s Hospodinem. Zásady zákona však bylo třeba uplatňovat v každodenním životě, a proto jim Bůh dal další zákony, takzvanou *Knihu smlouvy*. Úkolem soudců bylo dohlížet na dodržování a správné uplatňování těchto zákonů.

„Lid zaslepený a ponížený otroctvím a pohanstvím nebyl připraven plně ocenit dalekosáhlé zásady deseti Božích přikázání. Byly vydány další předpisy, které objasňovaly a uplatňovaly principy Desatera v praxi. Tyto zákony byly označeny jako „soudy“, protože podle nich měli soudit soudcové. Na rozdíl od deseti přikázání byly tyto zákony předány Mojžíšovi v soukromí.“ (PP 310; NUD 145)

Přečtete si Ex 21,1–32. Jaké konkrétní předpisy se týkají hebrejských otroků, vražd a ublížení na zdraví?

Kniha smlouvy je napsána v několika kapitolách (Ex 21,1–23,19). Všechna tato nařízení a zákony byly vydány, aby zastavily lavinu zla a vybudovaly účelně zorganizovanou společnost.

Zákony o otroctví byly velmi specifické a nelze je zaměňovat s krutými praktikami moderního nebo středověkého otroctví. Hebrejští otroci byli ve skutečnosti chráněni a ceněni. V moderních a středověkých společnostech byli služebníci a otroci majetkem svého majitele, který si s nimi mohl dělat, co chtěl. Naproti tomu biblické právo upravovalo otázku otroků jinak. Otroctví bylo omezeno na šest let (Ex 21,1,2; Jr 34,8–22) a v sedmém roce museli být všichni otroci propuštěni, pokud nechtěli zůstat u svého pána. Pánové jim také museli dopřát sobotní odpočinek (Ex 20,9,10) a zajistit jejich základní potřeby.

Aplikace

Ačkoli byla ve většině světa špatná praxe institucionalizovaného otroctví z velké části zrušena, některé principy stále existují. Co můžeme udělat v naší omezené sféře, abychom proti nim bojovali?

DALŠÍ ZÁKONY

⁶Nebudeš převracet právo ubožáka v jeho sporu. ⁷Buď dalek každého podvodu; nepřipustíš, aby byl zabit nevinný a spravedlivý, neboť svévolníka neospravedlním. ⁸Nebudeš brát úplatek, neboť úplatek oslepuje i ty, kdo mají oči otevřené, a vede k přeručování záležitostí spravedlivých. ⁹Nebudeš utlačovat hosta; víte přece, jak bývá hostu v duši, neboť jste byli hosty v egyptské zemi. (Ex 23,6–9)

Osobní studium

Bůh ve své milosti nařídil soudcům, jak mají jednat s lidmi v různých situacích týkajících se majetku a vlastnických práv. V této souvislosti jsou uvedeny konkrétní příklady, které naznačují, jak postupovat například v případě, že býk napadne sousedova býka, lidé ukradnou domácí zvíře a prodají ho, zvířata se pasou na poli nebo vinici jiného majitele, někomu byl ukraden vypůjčený majetek nebo když bylo zraněno či uhynulo pronajaté zvíře (Ex 21,33–22,14).

Přečtěte si text Ex 22,15–23,9. Kterých otázek se uvedené zákony týkají? Jak měly být řešeny?

Boží zákony se týkají různých oblastí lidského života. Patří mezi ně například zvláštní předpisy proti ponižování lidí. Bůh odmítl všechny formy vykořisťování. Ve svém milosrdenství napravuje hříšné sklony lidského srdce a omezuje přirozené sklony lidí ke zlu. Zákon měl ve společnosti udržovat bezpečí, odstraňovat zlo a pěstovat dobré mezilidské

vztahy. Spravedlnost a láska musí řídit jakékoli chování lidí.

Přečtěte si text Exodu 23,10–19. Jaké důležité otázky se řeší v těchto verších?

Sobota a svátky souvisely s uctíváním Boha a připomínaly klíčové události v dějinách spasení. Zákon velmi pečlivě usměrňoval způsob a formy uctívání, protože byl teologickým základem všech ostatních činností. Sobota byla ustanovena při stvoření (Gn 2,2,3; Ex 20,8–11), byla spojena s vysvobozením a vykoupením Izraele (Dt 5,12–15) a jasně ukazovala na uctívání Boha jako našeho Stvořitele, Vykupitele a Pána (Mk 2,27,28).

Kromě soboty – sedmého dne – hovoří zákon o třech klíčových svátcích, takzvaných výročních (poutních): (1) na jaře se slavil *Pesach* spojený se svátkem nekvašených chlebů (obvykle mezi polovinou března a polovinou dubna); (2) padesát dní po *Pesachu* se slavil *Šavuot* (Svátek týdnů, známý také jako Letnice); a (3) mezi polovinou září a polovinou října se slavil *Sukot* („svátek stánků“). (Viz také Ex 34,18–26; Lv 23,4–44; Nu 28,16–29,40; Dt 16,1–16.)

Applikace

Bůh dal své zákony nejen proto, aby zajistil spravedlnost, ale také proto, aby v mezilidských vztazích pěstoval lásku, milosrdenství a spravedlnost. Jak můžeš tyto zásady uplatňovat ve svém každodenním životě? Přemýšlej o tom, jak komunikuješ s druhými lidmi – ať už při podnikání, v práci, ve vaší komunitě, nebo dokonce v osobních vztazích. V jakých oblastech bys mohl projevovat více laskavosti a spravedlnosti?

PŮVODNÍ BOŽÍ PLÁN

²⁰Hle, posílám před tebou posla, aby tě opatroval na cestě a aby tě uvedl na místo, které jsem připravil. ²¹Měj se před ním na pozoru a poslouchej ho, nevzdoruj mu, neboť přestupky vám nepromine, poněvadž v něm je mé jméno. ²²Když jej však budeš opravdu poslouchat a činit všechno, co mluvím, stanu se nepřítelem tvých nepřátel a protivníkem tvých protivníků. (Ex 23,20–22)

Osobní studium

Přečtěte si Ex 23,20–33. Jaké metody chtěl Bůh použít k dobytí zaslíbené země?

Bůh neměl v úmyslu, aby Izraelci o své nové území bojovali. Měli je přijmout jako zvláštní Boží dar. Bylo to splnění zaslíbení daného Abrahamovi, Izákovi a Jákobovi.

To, jak měli Izraelci získat zaslíbenou zemi, bylo patrné již při přechodu Izraelců přes Rudé moře. Bůh bojoval za svůj lid a daroval mu úplné vítězství nad těmi, kdo je chtěli zabít (Ex 14,13.14). Egypťané byli poraženi, protože Hospodin zázračně zasáhl. Podobně v době asyrského krále Sancheríba Bůh porazil obrovskou, dobře vyzbrojenou a vycvičenou asyrskou armádu – aniž by Izraelci museli bojovat. Bůh jim dal vítězství, protože král Chizkijáš uvěřil Božímu slovu, které dostal prostřednictvím proroka Izajáše (2Kr 19,35; Iz 37,36).

Bůh řekl Abrahamovi, že jeho potomci nedostanou zaslíbenou zemi hned, ale až za čtyři sta let (Gn 15,13–16). Proč? Důvod souvisel s hříšností obyvatel kanaánské země. Bůh se ve svém milosrdenství těmto lidem věnoval a dal jim další období milosti k poká-

ní. Oni však pokračovali ve své vzpouře proti Bohu a tomu, co považuje za důležité, takže když se nepravost těchto národů naplnila, byl Bůh připraven dát jejich území Hebrejcům jako novou vlast.

Kromě toho Bůh slíbil, že před Izraelci vyžene obyvatele Kanaánu dvěma neobvyklými, ale velmi účinnými způsoby: (1) sesláním hrůzy a strachu na nepřátelské národy a (2) posláním dšů (sršňů; BK), kteří lidi vyženu (Ex 23,28). Než Izraelci dorazili na nové území, jejich nepřátelé místo opustili, jak Hospodin slíbil: „Pošlu před tebou svou hrůzu a uvedu ve zmatek všechny lid, k němuž přicházíš; obrátím před tebou všechny tvé nepřátele na útěk“ (Ex 23,27).

Rozhodující roli při dobývání zaslíbené země sehrál Boží anděl. Tímto nebeským poslem byl Kristus, který vedl Izrael, chránil ho a dobyl před ním zaslíbená území. Byl oblakovým sloupem, který je vedl ve dne, a ohnivým sloupem v noci. Izrael se na něj měl soustředit a poslouchat ho, protože měl božskou autoritu (Ex 23,21). Vzdorování Boží vůli a nevěra v jeho vedení však nakonec zkomplikovaly postup celého lidu.

Aplikace

Bůh dal pohanům národům mnoho let na to, aby změnilly své jednání. Co nás to učí nejen o Boží milosti, ale také o hranicích této milosti pro ty, kdo ji odmítají přijmout?

OKO ZA OKO

²³Jestliže o život přijde, dáš život za život. ²⁴Oko za oko, zub za zub, ruku za ruku, nohu za nohu, ²⁵spáleninu za spáleninu, modřinu za modřinu, jizvu za jizvu. ²⁶Když někdo udeří do oka svého otroka nebo otrokyni a vyrazí mu je, v náhradu za oko ho propustí na svobodu. ²⁷Jestliže vyrazí zub svému otroku nebo otrokyni, v náhradu za zub ho propustí na svobodu. (Ex 21,23–27)

³⁸Slyšeli jste, že bylo řečeno: „Oko za oko a zub za zub.“ ³⁹Já však vám pravím, abyste se zlým nejednali jako on s vámi; ale kdo tě uhodí do pravé tváře, nastav mu i druhou. (Mt 5,38.39)

Osobní studium

Přečtěte si text Mt 5,38–48. Jak Ježíš vykládá význam zákona o odplatě? Jak bychom měli tento zákon uplatňovat dnes?

V kázání na hoře Ježíš Kristus citoval známé texty ze Starého zákona. Jeho řeč však byla namířena proti tehdejším rabínským výkladům, které se v průběhu staletí vzdálily od původního smyslu těchto zákonů. Lidská tradice nejenže zastřela smysl Božího slova, ale v některých případech (vzpomeňme například na předpisy týkající se soboty) překroutila jejich záměr a význam. Ježíš svými slovy obnovoval původní význam těchto zákonů.

Na Hoře blahoslavenství se Ježíš snažil napravit některé z těchto falešných výkladů tím, že posluchače upozornil na původní záměr a význam těchto textů.

Text Ex 21,24, který říká „oko za oko, zub za zub“, je citován v Mt 5,38 („Slyšeli jste... já však vám pravím...“) a odkazuje na *lex talionis* (tzv. „zákon odplaty“). Tento verš je použit i na jiných místech Bible (Lv 24,20; Dt 19,21).

Původní záměr tohoto zákona byl formulován tak, aby bránil jakékoli osobní pomstě. Jeho cílem bylo zabránit krevní mstě nebo odvetě bez předchozího vyšetřování. Způsobenou škodu nebo újmu museli posoudit soudci a poté měla být vyměřeno a zapláceno náležité peněžité odškodnění. Cílem takové praxe bylo zabránit tomu, aby lidé „brali právo do svých rukou“. Ano, spravedlnosti mělo být učiněno zadost, ale muselo se tak stát v souladu s Božím zákonem.

Byl to sám Ježíš Kristus, kdo dal Mojžíšovi zákony, podle nichž mělo fungovat izraelské společenství. Byl to on, kdo znal přesný význam tohoto zákona, a proto jej mohl objektivně uplatňovat podle jeho původního záměru. Jeho motivem bylo nastolení spravedlnosti a smíření a obnovení míru.

Někdo by mohl namítnout, že spravedlnost je v určitém slova smyslu také typem pomsty. Zdá se, že správné uplatňování těchto zákonů bylo pokusem o nalezení správné rovnováhy mezi myšlenkou spravedlnosti a pomsty.

Aplikace

Jak by nám vědomí, že jednoho dne bude nastolena dokonalá spravedlnost, pomohlo vyrovnat se se vši nespravedlností, kterou dnes vidíme kolem sebe?

POMSTA

Nechtějte sami odplácet, milovaní, ale nechte místo pro Boží soud, neboť je psáno: „Mně patří pomsta, já odplatím, praví Pán.“ (Ř 12,19)

²⁶Jaký prospěch bude mít člověk, získá-li celý svět, ale svůj život ztratí? A zač získá člověk svůj život zpět? ²⁷Syn člověka přijde v slávě svého Otce se svými svatými anděly, a tehdy odplatí každému podle jeho jednání. (Mt 16,26.27)

Veselte se v ten den a jásejte radostí; hle, máte hojnou odměnu v nebi. Vždyť právě tak jednali jejich otcové s proroky. (L 6,23)

Nyní je pro mne připraven vavřín spravedlnosti, který mi dá v onen den Pán, ten spravedlivý soudce. A nejen mně, nýbrž všem, kdo s láskou vyhlíží jeho příchod. (2Tm 4,8)

Osobní studium

Jaké zaslíbení a jaký příkaz se nachází ve verších Ř 12,19 a Dt 32,35? Jaká je mezi nimi souvislost?

Ve světě poznamenaném hříchem je spravedlnost „nedostatkovým zbožím“. Dokonalou spravedlnost nastolí až Hospodin ve svém království. Povinností soudců ve starověkém Izraeli bylo uplatňovat zákon a stanovit spravedlivý trest, když došlo ke škodě nebo zranění. Nejprve však museli znát okolnosti. Problém spočíval v tom, že učitelé zákona v Kristově době uplatňovali zákon způsobem, který otevíral dveře k osobní pomstě. Tím vytrhli princip z kontextu a minuli původní záměr. V důsledku toho zákoníci obhajovali to, co zákon ve skutečnosti zakazoval.

Přečti si Mt 6,4.6; Mt 16,27; L 6,23 a 2Tm 4,8. Co se z těchto textů dozvídáme o Ježíšově chápání principu odměny a trestu?

Ježíš nebyl proti tomuto principu. Spravedlnost je zásadní otázka a je důležitou součástí života. Žádný jednotlivec však na sebe nemůže vzít roli soudce, poroty a „kata“. Ve své hříšnosti a nedokonalosti jsme náchylní k překrucování spravedlnosti. Není na nás, abychom rozhodovali o vině a trestu. Má-li být vyřešena nějaká křivda, musí to udělat nestranný soud. K takovému rozhodování jsou určeni soudci.

V této souvislosti nám Ježíš říká, abychom byli dokonalí, „jako je dokonalý váš nebeský Otec“ (Mt 5,48). Jak můžeme být dokonalí jako sám Bůh? Hlavní Boží vlastností je nesobecká láska. Učí své následovníky, jak mají milovat své nepřátele a modlit se za ty, kdo je pronásledují. Skutečná dokonalost spočívá v tom, že milujeme, odpouštíme a jsme milosrdní (L 6,36), a to i k těm, kteří si to nezaslouží. Tato zásada a činy, k nimž vede, jsou tím, co znamená zjevovat Boží charakter.

Aplikace

Jak můžeme každý den růst v lásce? Proč je „smrt“ vlastního já součástí takového růstu?

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

Přečtěte si 2. část 27. kapitoly „Sínaj“ z knihy *Na úsvitu dějin* (PP 310–314; NUD 145–147).

Žijeme na území našeho nepřítele, a proto není divu, že nám jeho obratné a klamné triky mohou v reálném životě ublížit. Kdo z nás nezažil bolest a utrpení způsobené naším hříchem poskvřeným světem? Zlo je žel prozatím nedílnou součástí našeho života. Bůh nám však dává sílu vydržet.

„Spasitel nám pošle pomoc včas – právě když ji budeme potřebovat. Cestu do nebe posvětil svými šlépějemi. Každý trn, který zraní naše nohy, zranil také jeho. Každý kříž, který máme nést, nesl před námi. Dopouští zápasy, a tak připravuje naše srdce pro čas věčného pokoje. Doba soužení přináší Božímu lidu nesmírné útrapy. Je to ale také doba, kdy má každý věřící vzhlížet vzhůru a očekávat plnicí se zaslíbení.“ (GC 633; VDV 408)

Otázky k rozhovoru

1. Po staletí se lidé potýkali se skutečností, že Hospodin nechal vyhnat pohanské národy z jejich země, někdy je dokonce zcela vyhladil. Tato otázka je skutečně znepokojující. Jak vám při přemýšlení o této otázce pomáhá vědomí, že Boží láska se musí projevovat také ve spravedlnosti? Jak nám poznání Boha pomáhá důvěřovat, že i v těch nejsložitějších událostech se projevila nejen jeho spravedlnost, ale také jeho láska?
2. Hned po všech slovech o lásce k druhým, i k nepřítelům, dokonce i k těm, kteří nás nenávidí, Kristus říká: „Buďte tedy dokonalí, jako je dokonalý váš nebeský Otec“ (Mt 5,48). Proč Ježíš řekl tato slova právě v souvislosti s láskou k našim nepřítelům? Co se z toho dozvídáme o podstatě „dokonalosti“, která je podstatou dokonalosti našeho nebeského Otce?
3. Apoštol Pavel měl k Božímu zákonu kladný vztah. Cítoval z něj, zdůrazňoval jeho důležitost, ale zároveň důrazně odmítal zneužívání zákona. Jak rozumíte následujícímu výroku apoštola Pavla: „Neboť hřích nad vámi už nebude panovat; vždyť nejste pod zákonem, ale pod milostí“ (Ř 6,14)? Jakým způsobem můžeme zákon zneužívat?
4. Jaký je rozdíl mezi spravedlností a pomstou? Jsou to zcela odlišné pojmy, nebo jen různé projevy téže myšlenky? Jak poznáme, že naše touha po spravedlnosti není ve skutečnosti touhou po pomstě?

Smlouva a plán

Texty na tento týden

Ex 24,1-18; 1K 11,23-29; Lv 10,1,2; Ez 36,26-28; Ex 25,1-9; Ex 31,1-18

Základní verš

„Když Mojžíš přišel nazpět, vypravoval lidu všechna slova Hospodinova a předložil mu všechna právní ustanovení. Všechn lid odpověděl jako jedněmi ústy. Řekli: ‚Budeme dělat všechno, o čem Hospodin mluvil.‘“ (Ex 24,3)

Jako jejich Bůh, Stvořitel a Vykupitel toužil být se svým lidem a přebývat mezi nimi. Stvořil nás, abychom s ním měli blízké, důvěrné společenství. Pro mezilidské vztahy platí, že mají-li být osobní a pevné, potřebujeme na jejich budování dostatek času a často i úsilí. Podobně je tomu i s naším vztahem s Bohem. Vztah s Bohem může být povznášející a růstem naplněný zážitek, ale podmínkou je trávit s ním dostatek času. V praxi to znamená: studovat jeho Slovo (Bůh k nám promlouvá), modlit se (otevírat Bohu své srdce) a svědčit druhým o Kristově smrti, vzkříšení a návratu (zapojit se do Božího poslání). Když nám Bůh požehná, stáváme se prostředníky požehnání pro druhé.

Svou pozornost bychom měli soustředit na Boha, ne na sebe (Žd 12,1,2). Když jsme spojeni s Bohem, může nás zmocnit k následování jeho učení a to se projeví poslušností jeho Slova. Není divu, že Kristovi následovníci v době konce jsou v Písmu charakterizováni jako ti, kteří „zachovávají Boží přikázání a věrnost Ježíši“ (Zj 14,12).

Je to opravdu jednoduché: milujeme Boha a výsledkem této lásky je poslušnost, tedy život podle jeho vůle pro nás.

Osnova lekce

Hlavním tématem desáté lekce bude ratifikace smlouvy mezi Bohem a Izraelem na Sínaji, která byla zpečetěna čtením Božího slova a prolitím krve oběti. Následně pak uvidíme, jak měl vypadat v dalších dnech a letech život podle této smlouvy.

- ▶ Ex 24,1-8: Potvrzení smlouvy skrze Boží slovo a krev (neděle)
- ▶ Ex 24,9-18: Setkání s Bohem na hoře (pondělí)
- ▶ Ex 24,3; Ez 36,26-28: Lidská poslušnost smlouvy jako Boží dar (úterý)
- ▶ Ex 25,8,9: Boží touha přebývat uprostřed jeho lidu (středa)
- ▶ Ex 31: Svatyně a její symbolika (čtvrtek)

Budování společenství

- Podělte se ve skupině o to, co jste v posledním týdnu zažili.
- Vyjádřete veřejně Bohu své poděkování za jeho přiznání.

KNIHA A KREV

“Nato Mojžiš zapsal všechna Hospodinova slova. Za časného jitra postavil pod horou oltář a dvanáct posvátných sloupů podle dvanácti izraelských kmenů. ⁵Pak pověřil izraelské mládence, aby přinesli oběti zápalné a obětovali Hospodinu býčky k hodům oběti pokojné. ⁶Mojžiš vzal polovinu krve a vlil ji do mís a druhou polovinou pokropil oltář. ⁷Potom vzal knihu smlouvy a předčítal lidu. Prohlásil: „Poslušně budeme dělat všechno, o čem Hospodin mluvil.“ ⁸Mojžiš vzal krev, pokropil lid a řekl: „Hle, krev smlouvy, kterou s vámi uzavírá Hospodin na základě všech těchto slov.“ (Ex 24,4–8)

Osobní studium

Přečtěte si Ex 24,1–8. Jakou roli v tomto příběhu hraje čtení Božího slova a pokropení lidí krví, které potvrzuje smlouvu mezi Bohem a jeho lidem?

Živý Bůh Bible je Bohem vztahů. Hospodin klade důraz na člověka, ne na věci, plány nebo programy. Věnuje lidem velkou pozornost a hlavním cílem toho, co dělá, je budování osobních vztahů s lidmi. Konec konců Bůh, který „je láska“, musí být Bohem, kterému záleží na vztazích, protože láska bez vztahů neexistuje.

Ježíš řekl: „A já, až budu vyvýšen ze země, přitáhnu všechny k sobě“ (J 12,32). Bohu nejde jen o naše etické chování, správnou věrouku nebo dobré skutky, ale především o osobní, důvěrný vztah s námi. Obě instituce stvoření (Gn 1–2) se týkají vztahů: první hovoří o vertikálním vztahu s Bohem (sobota) a druhá o horizontálním vztahu mezi lidmi (manželství).

Ratifikace smlouvy na Sínaji měla posílit mimořádný vztah, který Bůh chtěl mít se svým lidem. Při obřadu lidé opakovaně odpovídali, že budou Boha poslouchat ve všem, co požaduje. Prohlašovali: „Budeme dělat všechno, o čem Hospodin mluvil.“ (Viz Ex 24,3.7.) Mysleli to vážně, ale neuvědomovali si svou porušenost, křehkost a slabost. Lid byl pokropen „krví smlouvy“, což připomnělo Kristovy zásluhy. Jen díky nim byl Izrael schopen řídit se Božími pokyny.

Často máme problém přijmout, že naše lidská přirozenost je křehká, slabá a hříšná. Máme přirozený sklon ke zlu, k hříchu. Abychom mohli konat dobro, potřebujeme pomoc zvenčí. Tato pomoc přichází pouze shůry, z moci Boží milosti, z jeho Slova a z Ducha svatého. Přestože máme toto všechno na dosah ruky, vyznáváme, že zlo k nám přichází až příliš snadno.

Proto je pro nás dnes blízký osobní vztah s Bohem stejně důležitý jako tehdy pro lidi na Sínaji.

Aplikace

„Budeme dělat všechno, o čem Hospodin mluvil“ (Ex 24,3). Kolikrát jsme už řekli totéž, a přesto jsme selhali... Jaké je pro nás jediné řešení?

SETKÁNÍ S BOHEM

¹⁵Mojžíš tedy vystoupil na horu a horu přikryl oblak. ¹⁶A Hospodinova sláva přebývala na hoře Sínaji a oblak ji přikrýval po šest dní. Sedmého dne zavolal Hospodin na Mojžíše zprostřed oblaku. ¹⁷Hospodinova sláva se jevila pohledu Izraelců jako stravující oheň na vrcholku hory. ¹⁸Mojžíš vstoupil doprostřed oblaku. Vystoupil na horu a byl na hoře čtyřicet dní a čtyřicet nocí. (Ex 24,15–18)

Osobní studium

Přečtěte si Ex 24,9–18. Jaké úžasné setkání s Hospodinem prožili Izraelci?

Po jednoznačném obnovení smlouvy s Bohem Mojžíš znovu vystoupil na Sínaj. Na začátku své cesty nebyl Mojžíš sám. Doprovázelo ho sedmdesát tři izraelských vůdců, pro které to byl vrcholný zážitek. Text dvakrát zdůrazňuje úžasnou skutečnost Božího zjevení (teofanie). Izraelští vůdci také zpečetili svou smlouvu s Bohem společným jídlem. Byla to hostina a Bůh Izraele byl jejich hostitelem. Bůh projevil těmto vůdcům mimořádnou přízeň.

Na Blízkém východě bylo ve starověku (a do jisté míry je stále) společné stolování nesmírně důležité. Byl to velký zážitek, projev úcty a vážnosti. Bylo nabídkou odpuštění a pomáhalo vytvářet pouto přátelství. Společné stolování mělo také vliv na budoucnost. Bylo příslibem vzájemnosti a společenství i v dobách krize a potíží. Byl to slib beze slov, že pokud se jedné straně

něco stane, druhá strana přijde na pomoc. Pozvání k jídlu bylo zvláštní výsadou, která se nevztahovala na každého.

Naopak odmítnutí pozvání bylo považováno za jednu z nejhorších urážek. Tento pohled nám pomáhá pochopit příběhy z Nového zákona, kdy byl Ježíš Kristus vystaven kritice za to, že jedl s hříšníky (L 5,30).

Když věřící slaví Večeři Páně, vytvářejí si úzké pouto s ostatními věřícími, kteří jsou stejnými hříšníky. Během Večeře Páně oslavujeme odpuštění a spasení, které máme v Ježíši (viz Mt 26,26–30; Mk 14,22–25; 1K 11,23–29).

Je tragické, že někteří z těch, kteří byli s Mojžíšem na hoře, později upadli do hříchu a přišli o život (viz Ex 10,1.2.9). Přestože prožili hlubokou zkušenost s Bohem, nezměnila je ani nezpůsobila jejich obrácení. Taková zkušenost měla těmto mužům pomoci, aby se nedopustili tak tragického a politováníhodného činu. Jejich selhání je jasným svědectvím o tom, že „vlastnictví“ pravdy a posvátných výsad neznamena automaticky obrácení.

Aplikace

Premýšlejte o selhání těchto vůdců Izraele, přestože se jim dostalo takové přednosti. Byli to dokonce Áronovi synové! V čem nám jejich zkušenost může sloužit jako varování, když jsme jako adventisté obdrželi tak úžasné světlo.

SÍLA K POSLUŠNOSTI

Když Mojžíš přišel nazpět, vypravoval lidu všechna slova Hospodinova a předložil mu všechna právní ustanovení. Všechn lid odpověděl jako jedněmi ústy. Řekli: „Budeme dělat všechno, o čem Hospodin mluvil.“ (Ex 24,3)

²⁶A dám vám nové srdce a do nitra vám vložím nového ducha. Odstraním z vašeho těla srdce kamenné a dám vám srdce z masa. ²⁷Vložím vám do nitra svého ducha; učiním, že se budete řídit mými nařízeními, zachovávat moje řády a jednat podle nich. ²⁸Pak budete sídlit v zemi, kterou jsem dal vašim otcům, budete mým lidem a já vám budu Bohem. (Ez 36,26–28)

Osobní studium

Jak se v našem životě začne projevovat poslušnost? (Viz úvodní text Ez 36,26–28.)

Tříkrát Izraelci horlivě prohlásili, že budou poslouchat Boha (Ex 19,8; Ex 24,3.7). Poslušnost je důležitá, i když Bible učí, že my lidé jsme slabí, zlomení, křehcí a hříšní. Tato smutná pravda se projevila nejen v dějinách starověkého Izraele, ale také v celé historii Božího lidu.

Jak tedy můžeme věrně následovat Boha?

Dobrou zprávou je, že Bůh nám dává moc dělat to, co nám přikazuje. Potřebná síla není v nás, přichází zvenčí a umožňuje nám dělat to, co Bůh vyžaduje. Je to jeho práce. Prorok Ezechiel to v jádru svého teologického shrnutí uvádí velmi jasně (Ez 36,26.27). Transplantaci srdce může provést pouze Bůh, a to tak, že nám odstraní naše „kamenné srdce“ a nahradí ho vnímavým „srdcem z masa“. Jak připomněl Jozue svým posluchačům: „Nebudete moci sloužit Hospodinu, neboť on je Bůh svatý. Je to Bůh žárlivý, nepromine vám vaše nevěrnosti a hříchy“ (Joz 24,19).

Je na nás, zda se rozhodneme Boha následovat. A pak se mu den za dnem, hodinu

za hodinou odevzdávat. Sami totiž nejsme schopni uskutečnit svoje vědomé rozhodnutí sloužit mu. Když však Bohu odevzdáme svou slabost, on nám dá sílu. Apoštol Pavel říká: „Vždyť právě když jsem sláb, jsem silný“ (2K 12,10).

Všimněte si božského „já“ v Ez 36,24–30: Bůh nás *shromazďuje*, *очиšťuje*, *odstraňuje* kamenné srdce, *dává nám srdce z masa*, *posiluje* nás svým Duchem a *vybízí nás*, abychom pečlivě zachovávali jeho zákon. Co dělá on, budeme dělat i my. On se s námi ztotožňuje, a pokud s ním máme úzké společenství, jeho skutky se stanou našimi skutky. Spojení mezi Bohem a námi bude silné, živé a dynamické.

V úvodním textu je opět zdůrazněno Boží jednání: „Vložím vám do nitra svého ducha; učiním, že se budete řídit mými nařízeními, zachovávat *moje* řády a jednat podle nich“ (Ez 36,27). Bůh přikazuje lidem, aby ho poslouchali, a pak jim dává sílu k poslušnosti. Bůh vždy pomáhá svému lidu dělat to, co od něj vyžaduje. Poslušnost je Boží dar (ne náš výkon nebo úspěch). Stejně je to s ospravedlněním a spasením, které jsou také jeho dary (Ep 2,13).

Aplikace

Jestliže nám byla zaslíbena síla k poslušnosti, proč je pro nás tak snadné upadnout do hříchu?

UPROSTŘED SVÉHO LIDU

⁸At' mi udělají svatyni a já budu bydlet uprostřed nich. ⁹Uděláte všechno přesně podle toho, co ti ukazuji jako vzor svatého příbytku i vzor všech bohoslužebných předmětů. (Ex 25,8,9)

Osobní studium

K vyučování svého lidu Bůh využíval různé obrazy. Jedním z nich byla svatyně. Všechny služby spojené se svatyní ukazovaly na Ježíše. Byla to podobenství vysvětlující plán spasení, který měl být uskutečněn prostřednictvím Ježíše o mnoho století později.

Přečtete si text Ex 25,1–9. Jaké zásadní, praktické a teologické pravdy můžeme v těchto verších najít?

Bůh zázračně vyvedl Izraelce z Egypta a byl jim blízko. Přesto nařídil Mojžíšovi: „At' mi udělají svatyni a já budu bydlet uprostřed nich“ (Ex 25,8). Bůh jim chtěl skutečně hmatatelně ukázat, že je s nimi. Navzdory jejich četným proviněním je neopustil a znovu je „přijal na milost“ (PP 343; NUD 160). Nyní dostali od Boha příkaz a začal proces budování svatyně.

Bible nás ujišťuje, že Bůh nepřebývá v chrámech a budovách postavených lidmi (Sk 7,47–50), protože je větší než nebesa a ani nebesa ho nemohou pojmout. Pavel na aténském Areopagu říká: „Bůh, který učinil svět a všechno, co je v něm, ten je pánem nebe i země, a nebydlí v chrámech, které lidé vystavěli“ (Sk 17,24). Král Šalomoun připomíná:

„Ale může Bůh opravdu sídlit na zemi, když nebesa, ba ani nebesa nebes tě nemohou pojmout, natož tento dům, který jsem vybudoval?“ (1Kr 8,27). Svatyně měla být místem, kde Bůh zjevoval svou přítomnost lidem.

Izraelci měli přinést dobrovolnou oběť na stavbu svatyně. Měli dávat vzácné a drahé dary, včetně zlata, stříbra, bronzu, akáciového dřeva, různých druhů jemných látek, olivového oleje a koření.

V Ex 25,10–27,21 se dozvídáme mnoho podrobností o svatyni a službě v ní. Bůh dal Mojžíšovi plán, který obsahoval konkrétní pokyny, jak svatyni postavit a zařídit, včetně schrány úmluvy (archy úmluvy), stolu na předkladný chléb, svícnu, oltářů, závěsů, barev a rozměrů.

Bůh Mojžíšovi představil model nebeské svatyně a přikázal mu, aby všechno udělal podle vzoru, který mu ukázal (Ex 25,9,40; Ex 26,30). Svaté prostory byly vytvořené lidskýma rukama podle nebeských věcí... (Žd 8,1,2; 9,11). Pozemská svatyně plnila zásadní funkci až do Ježíšovy smrti a začátku jeho služby v nebeské svatyni. V té době služba v pozemské svatyni skončila, jak se to projevilo symbolickým roztržením opony před svatyní svatých při Kristově smrti (Mt 27,51; Mk 15,38).

Aplikace

Dnes už nemáme fyzickou svatyni jako Izraelci, ale Bůh stále touží přebývat s námi – v našich životech a v našich srdcích (1K 3,16). Jak můžeš vytvořit prostor pro Boží přítomnost ve svém životě každý den? Jaké konkrétní změny nebo závazky musíš udělat, aby tvůj život odrážel jeho charakter?

NAPLNĚNÍ BOŽÍM DUCHEM

¹Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ²„Hleď, povolal jsem jménem Besaleela, syna Urího, vnuka Chúrova, z pokolení Judova. ³Naplnil jsem ho Božím duchem, totiž moudrostí, důvtipem a znalostí každého díla. (Ex 31,1–3)

¹²Hospodin řekl Mojžíšovi: ¹³„Promluv k Izraelcům: Dbejte na mé dny odpočinku; to je znamení mezi mnou a vámi pro všechna vaše pokolení, abyste věděli, že já Hospodin vás posvěcuji. ¹⁴Budete dbát na den odpočinku; má být pro vás svatý. Kdo jej znesvěť, musí zemřít. Každý, kdo by v něm dělal nějakou práci, bude vyobcován ze společenství svého lidu. (Ex 31,12–14)

Osobní studium

Bůh dal Mojžíšovi při přípravě na službu ve svatyni instrukce o každé podrobnosti. Kněží měli nosit kněžský oděv a velekněz měl mít na sobě zvláštní efód, na němž byla jména synů Izraele. Nosil také náprsník, do kterého byly vloženy urím a tumím tak, aby byly vlevo na jeho srdci (Ex 28). Všichni kněží měli být vysvěceni (Ex 29).

Mezi další předměty, které měly být pečlivě připraveny pro službu ve svatyni, patřil kadidlový oltář, umyvadlo na omývání, olej na pomazání a kadidlo (Ex 30).

Přečtěte si Ex 31,1–18. Jakou zvláštní pomoc poskytl Bůh, aby zajistil, že všechny detaily svatyně a související služby byly připraveny a postaveny podle jeho pokynů?

Poprvé se v Písmu dozvídáme, že Hospodin naplnil člověka Božím Duchem. Co to znamená? Besaleel byl pověřen uměleckým zpracováním jednotlivých částí svatostánku. To, že byl naplněn Božím Duchem, se projevilo tím, že mu byly dány dovednosti, porozumění a znalosti potřebné k vykonání tohoto důležitého díla. Kromě toho dal

Bůh stejného Ducha i Oholíabovi a mnoha dalším řemeslníkům, aby se podíleli na této práci.

Uprostřed tohoto tvůrčího díla je představena Boží sobota jako znamení mezi Bohem a jeho lidem. Sobota byla svědectvím toho, že je Hospodin učinil svatými. To znamená, že dodržování čtvrtého přikázání je spojeno s posvěcením. Ezechiel později zaznamenal Hospodinova slova: „Dal jsem jim také své soboty, aby se staly znamením mezi mnou a jimi, aby poznali, že já Hospodin je posvěcuji“ (Ez 20,12; ČSP).

Sobota nám připomíná, že Hospodin je nejen náš Stvořitel (Gn 2,2.3), Vykupitel a Bůh (Dt 5,15; Mk 2,27.28), ale že je také svatý. Svou přítomností posvěcuje lidi. Proměňuje je, rostou díky jeho Duchu a Slovu, aby zjevovali milující, laskavý, nesobecký a odpouštějící Boží charakter.

Největším darem, který Bůh Mojžíšovi dal, bylo Desatero (Ex 31,18). Bůh sám napsal a dal lidem dvě kamenné desky s Desaterem (Ex 31,18; Dt 9,9–11). Tyto desky měly být uloženy ve svatyni svatých, uvnitř archy úmluvy, která byla zakryta slitovnicí (Ex 25,21).

Aplikace

Termín „slitovnice“ (Ex 25,18; BK, ČSP), („příkrov“; ČEP) pochází v hebrejštině ze slova, jehož základním významem je „usmířit“. Proč měla být tato „slitovnice“ umístěna přímo nad Božím zákonem? Jakou naději bychom v této skutečnosti měli vidět?

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

Přečtěte si 30. kapitolu „Stan setkávání“ z knihy *Na úsvitu dějin* (PP 343–353; NUD 160–167).

Stan byl zvláštním místem, kde se konalo smíření za vyznané hříchy Božího lidu. Právě díky službě ve svatyni se Izraelci dozvídali o plánu spasení. Dozvěděli se také o některých jeho podrobnostech, které zahrnovaly otázky týkající se ospravedlnění, posvěcení a soudu. Každá zvířecí oběť poukazovala na Ježíšovu smrt, odpuštění hříchů a nakonec i na jejich zahlázení. Kromě obětí byl samozřejmě nedílnou součástí svatyně také Boží zákon jako měřítko spravedlnosti.

„Nad slitovnicí byla Hospodinova sláva, projev Boží přítomnosti. Hlas, který vycházel z oblaku, občas sděloval veleknězi Boží poselství. Boží zákon uložený ve schráně úmluvy byl ústavou spravedlnosti a soudu. Zákon odsuzoval hříšníka na smrt. Avšak nad zákonem byla slitovnice. Díky smíření bylo hříšníkovi, který činil pokání, darováno odpuštění. „Setkají se milosrdenství a věrnost, spravedlnost s pokojem si dají políbení“ (Ž 85,11).“ (PP 349; NUD 162)

Otázky k rozhovoru

1. Kdy naposledy jste si řekli, že uděláte vše, co vám Pán přikáže? Jak se vám toto rozhodnutí daří plnit?
2. Na konci Mojžíšova čtyřicetidenního pobytu s Hospodinem na hoře Sínaj Bůh zdůraznil, že Izraelci musí zachovávat jeho sobotu. Sobota měla být znamením mezi Bohem a jimi, že je to Hospodin, kdo je posvěcuje. Jakou roli hraje v zachovávání soboty svatost a posvěcení?
3. Hospodin chtěl, aby Izraelci postavili svatyni, aby mohl „bydlet uprostřed nich“. Toto místo bylo pro Izrael centrem spásy. Právě zde – ve svatyni, kde Bůh přebýval uprostřed svého lidu – se prostřednictvím předobrazů a náznaků uskutečňoval plán spasení. Co se z těchto obrazů můžeme naučit o naší naprosté závislosti na Bohu, pokud jde o spasení?
4. Jak rozumíte tomu, že prostřednictvím krve byly všechny hříchy lidu přeneseny do svatyně, Božího domu? Jak tato úžasná pravda zjevuje – byť jen v náznacích – to, co pro nás Ježíš udělal na kříži a co pro nás nyní dělá v nebeské svatyni?

Selhání a Mojžíšova přímluva

Texty na tento týden

Ex 32,1–6; Ž 115,4–8; Iz 44,9,10; Ř 1,22–27; Ex 32,7–32; Iz 53,4

Základní verš

„Mojžíš se tedy vrátil k Hospodinu a řekl: ‚Ach, tento lid se dopustil velikého hříchu, udělali si zlatého boha. Můžeš jim ten hřích ještě odpustit? Ne-li, vymaž mě ze své knihy, kterou píšeš!‘“
(Ex 32,31.32)

Je naprosto nepochopitelné, co všechno se odehrálo během Mojžíšovy nepřítomnosti. A to byl mimo tábor jen čtyřicet dní! Boží lid se odvrátil od Hospodina a začal uctívat modlu vyrobenou člověkem – zlaté tele. Jak to mohli po tolika úžasných znameních, zážitcích a zázracích udělat?

Odpovědi může být několik a na každé z nich může být kus pravdy. Možná lidé nepochopili, kdo Bůh skutečně je... Možná to, co prožívali s Pánem, zastínily jejich hříšné a tělesné touhy... Nedocenili to, co pro ně Bůh udělal, a brali to jako samozřejmost... A co když jejich chápání zastínily každodenní starosti a hříšné myšlení... Nebo byli prostě nevděční a neuvědomovali si hloubku Božích milosrdných činů na jejich účet... Zapomněli rychle na mocné Boží činy (Ž 106,13.21–23)? A konečně, co když za všechno může Áronovo selhání ve vedení? „Hospodin se velmi rozhněval i na Árona a chtěl ho zahladit“ (Dt 9,20).

Ať už byly příčiny hrozného odpadnutí Izraelců jakékoli, měli bychom se z nich poučit. Tento týden se tedy budeme zabývat nejen lidskou hříšností, ale také milostí Boží lásky, která se projevuje navzdory naší hříšnosti.

Osnova lekce

Ústředním tématem jedenácté lekce bude odpadnutí izraelského lidu od Hospodina a uctívání zlatého telete během Mojžíšova pobytu na hoře Sínaj. Nepůjde ale jen o popis nesprávného jednání, ale především o téma milosti, která se projevuje v Mojžíšově přímlově za jeho lid a ochotě obětovat se pro jeho záchranu.

- ▶ Ex 32,1–6: Selhání pod Áronovým vedením: zlaté tele (neděle)
- ▶ Ex 32,6–8: Modloslužba: odklon od Stvořitele ke stvoření (pondělí + úterý)
- ▶ Ex 32,9–29: Boží spravedlivý hněv (středa)
- ▶ Ex 32,30–32: Mojžíšova přímluva a Boží milost (čtvrtek)

Budování společenství

- Podělte se ve skupině o to, co jste v posledním týdnu zažili.
- Vyjádřete veřejně Bohu své poděkování za jeho přiznání.

SELHÁNÍ POD ÁRONOVÝM VEDENÍM

‘Když lid viděl, že Mojžíš dlouho nesestupuje z hory, shromáždil se k Áronovi a naléhali na něho: „Vstaň a udělej nám boha, který by šel před námi. Vždyť nevíme, co se stalo s Mojžíšem, s tím člověkem, který nás vyvedl z egyptské země.“² Áron jim řekl: „Strhněte zlaté náušnice z uší svých žen, synů a dcer a přineste je ke mně!“³ I strhal si všichni lid z uší zlaté náušnice a přinesli je k Áronovi. “On je od nich vzal, připravil formu a odlil z toho sochu býčka. A oni řekli: „To je tvůj bůh, Izraeli, který tě vyvedl z egyptské země.“⁴ Když to Áron viděl, vybudoval před ním oltář. Potom Áron provolal: „Zítřka bude Hospodinova slavnost.“⁵ Nazířeli za časného jitra obětovali oběti zápalné a přinesli oběti pokojné. Pak se lid usadil k jídlu a pití. Nakonec se dali do nevázaných her. (Ex 32,1–6)

Osobní studium

Bůh povolal Mojžíše, aby s ním strávil nějaký čas. Je možné, že Mojžíšovi těch čtyřicet dní a nocí v Hospodinově přítomnosti rychle uteklo. Izraelcům se však tato doba zdála příliš dlouhá (Ex 32,1). Jejich viditelný vůdce se nevracel a jeho vliv chyběl. Začali pocítovat nejistotu, zmatek, netrpělivost a strach. Toužili po viditelném bohu, který by je vedl. Chtěli alespoň jednoho z „bohů“, které vídali celý život v modlářském Egyptě.

Jak je možné, že Áronovo vedení tak strašlivě selhalo? Co o tom říká úvodní text (Ex 32,1–6)?

Áron situaci nezvládl. Nedokázal zasáhnout a udělat to, co bylo správné. Místo aby důvěřoval Hospodinu, dostal strach a podvolil se většině. Lid požadoval něco nemyslitelného: „Vstaň a udělej nám boha, který by šel před námi“ (Ex 32,1). A Áron souhlasil.

Lidé začali ochotně přinášet zlato na výrobu modly. Áron jim v tom nejen nezabránil, ale dokonce je vyzval, aby zlato darovali. Sám se pak podílel na zformování falešného

boha. Nakonec lid prohlásil: „To je tvůj bůh, Izraeli, který tě vyvedl z egyptské země“ (Ex 32,4). Byl to zlý, hříšný a krátkozraký postoj. Začali uctívat modlu, kterou si právě vyrobili, a tvrdili, že právě ona je zachránila. Je ohromující a děsivé, jak hříšné touhy mohou zvrátit naše myšlení a jednání. Když lidé začnou oslavovat své vlastní výtvořky, zkazí je to a ovlivní to jejich schopnost rozlišovat, co je správné.

„Kdyby měl Áron odvahu postavit se za pravdu, mohl tomuto odpadnutí předejít. Kdyby zůstal nekompromisně oddaný Bohu a připomněl lidem jejich slavnostní smlouvu s Bohem, bylo by zlo zastaveno. Avšak jeho povinnost je povzbudila, aby ve svém hříchu zašli mnohem dál, než původně zamýšleli. Aby se ospravedlnil, snažil se Áron svalit zodpovědnost za svou slabost na lid, že jen vyhověl jeho žádosti. Přesto ho lidé obdivovali pro jeho zdvořilost a trpělivost. Ovšem Áronův poddajný duch a touha zalíbit se zaslepily jeho oči tak, že neviděl, jak odporný je zločin, který schválil.“ (PP 316.317; NUD 151)

Aplikace

Jak mohl být Áron tak slabý vůdce? Čím se mohl snažit ve svém srdci ospravedlnit své selhání a hrozné činy, kterých se on i lid dopustili?

MODLOSLUŽBA A ZLO

Nazítří za časného jitra obětovali oběti zápalné a přinesli oběti pokojné. Pak se lid usadil k jídlu a pití. Nakonec se dali do nevázaných her. (Ex 32,6)

²²Tvrdí, že jsou moudří, ale upadli v bláznovství: ²³zaměnili slávu nepomíjitelného Boha za zobrazení podoby pomíjitelného člověka, ano i ptáků a čtvernožců a plazů. ²⁴Proto je Bůh nechal na pospas nečistým vášním jejich srdcí, takže zneuctívají svá vlastní těla; ²⁵vyměnili Boží pravdu za lež a klanějí se a slouží tvorstvu místo Stvořiteli – on budiž veleben na věky! Amen. ²⁶Proto je Bůh vydal v moc hanebných vášní. Jejich ženy zaměnily přirozený styk za nepřirozený. (Ř 1,22–27)

Osobní studium

Důsledky modloslužby byly nejen tragické, ale i rychlé. Co všechno se odehrálo? (Ex 32,6; viz také Ž 115,4–8; Ž 135,15–18; Iz 44,9,10)

Zlaté tele připomínalo egyptského býčího boha (Apise) nebo kraví bohyni (Hathor). To bylo do očí bijící přestoupení prvního a druhého přikázání (Ex 20,3–6). Jejich čin nemohl zůstat nepotrestán, protože se otevřeně dotýkal jejich vztahu k živému Hospodinu. Namísto uctívání svého Stvořitele se Izraelci uchýlili k uctívání vlastního výtvaru, který nemohl vidět, slyšet, cítit, mluvit, starat se, milovat ani vést.

Svémi činy zcela převrátili řád stvoření. Místo toho, aby pochopili, že byli stvořeni k obrazu Božímu, udělali si boha sami. Navíc ho nestvořili k obrazu svému – což by už samo o sobě bylo zvrácené –, ale dokonce k obrazu zvířete. To byl skutečně „bůh“, kterému chtěli sloužit? Jejich hřích proti Hospodinu byl skutečně ohromující (Iz 31,7; Iz 42,17).

Jak apoštol Pavel popisuje a hodnotí odpadnutí Izraelců? (Ř 1,22–27)

Modlářství popírá samotnou teologickou podstatu toho, že Bůh je vždy Bohem a člověk zůstává člověkem. Modloslužba maže základní rozdíl mezi Bohem a člověkem (Kaz 5,1) a přerušuje spojení člověka se Stvořitelem. Ať už se modloslužba odehrává otevřeně, všem na očích, nebo skrytě v srdci, vždy rychle narušuje náš vztah s Pánem a vede nás po spirále do stále hlubšího morálního odpadnutí. Biblický text říká, že se následujícího dne „dali do nevázaných her“ (Ex 32,6). To je eufemismus pro nemravné praktiky, které navíc Ellen G. Whiteová popisuje jako „napodobeninu modlářských slavností Egypta“ (PP 320; NUD 150).

Lidé mají mimořádný talent vytvářet si své vlastní idoly. Nejenže si vytvářejí vlastní bohy, ale pak je uctívají a slouží jim. Tímto způsobem nahrazují Stvořitele modlami, které je dříve či později přivedou k morálnímu úpadku.

Aplikace

Jak dnes lidé uctívají stvoření místo Stvořitele?

LID „SE VRHÁ DO ZKÁZY“

⁷I promluvil Hospodin k Mojžíšovi: „Sestup dolů. Tvůj lid, který jsi vyvedl z egyptské země, se vrhá do zkázy. ⁸Brzy uhnulí z cesty, kterou jsem jim přikázal. Odlíli si sochu býčka a klanějí se mu, obětují mu a říkají: „To je tvůj bůh, Izraeli, který tě vyvedl z egyptské země.““ (Ex 32,7.8)

Osobní studium

Proč Hospodin poslal Mojžíše zpět do izraelského tábora (Ex 32,7.8)?

Tím, že se obrátili k modle, se Izraelci oddělili od pravého Boha, který je svou mocí vysvobodil z Egypta. Hospodin zcela jasně označil za viníka samotný lid, když řekl, že se lid „vrhá do zkázy“ (Ex 32,7). Izraelci dokonce přisoudili zlatému teleti zásluhu za to, že je vysvobodilo z Egypta. Jednání lidí bylo v přímém rozporu s Hospodinovým prohlášením, že to byl on, kdo je vyvedl z Egypta (Ex 20,2)! Popírání Boží přítomnosti a jeho mocných činů bylo nesmírně závažné. Jejich uvažování a city byly pokřivené a zcela zvrácené.

Pro proroka Ezechiela bylo modlářství příčinou vši bídy Božího lidu. Z modloslužby pramení všechny ostatní hříchy (viz např. Ez 8,1–18; 20,1–44 a 22,1–12). Často se divíme, jak je možné, že tito lidé byli tak naivní a nenapravitelní a uctívali různé modly, které si sami vyrobili? Jsme hluboce přesvědčeni, že my bychom něco takového nikdy neudělali. Opravdu dnes žijeme bez modelů? Dnešní modly mohou mít různé podoby a formy, přesto mají moc upoutat naši pozornost a ovlivnit naše myšlení.

Modla je něco, co nahrazuje Boha, a přestože víme, že je to špatné, uctíváme ji. Uchvacuje naši představivost, naše city, uzurpuje si náš čas a zotročuje naše myšlení. Získává nad námi moc a vytlačuje Boha z našeho života. Je pravda, že se stáváme tím, na co se díváme. Naše mysl se tedy rozhodně nepozvedá výše než „bůh“, kterému sloužíme.

Pokud není středem našeho života pouze Bůh, pak jeho místo zaplní různí jiní bohové. Pokud nemáme radost z přítomnosti živého Boha a nepěstujeme s ním vztah, pak jeho místo v našem životě zaplní něco nebo někdo jiný. To, čím nahradíme Krista, může mít mnoho podob. Může to být pýcha, sebestřednost, peníze, moc, sex, jídlo, televize, drogy, alkohol, nečisté myšlenky, pornografie, požitky, práce, sport, rodina, hry, filmy, nakupování, politika, hudba, postavení, tituly a tak dále. Seznam je nekonečný.

V tomto ohledu jsme velmi kreativní a vynalézaví. Cokoli, co je dobré, krásné a smysluplné, můžeme proměnit v modlu. Modloslužba je nesmírně nebezpečná, protože mění naši osobnost, náš způsob myšlení, naše sklony a náš společenský život. Mění naši identitu a nahrazuje skutečné osobní vztahy prázdňými a nesmyslnými interakcemi, které nás nemohou zachránit.

Aplikace

Izraelci se obrátili k modle a připsali jí své vysvobození, i když byli svědky přesvědčivých Božích činů. Modlářství se netýká jen soch, ale všeho, co v našich životech nahrazuje Boha. Zamysli se na chvíli: jaké „modly“ jsou ve tvém životě? Co pohlcuje tvůj čas, čemu věnuješ svou energii a oddanost více než Bohu? Jak můžeš tato „rozptýlení“ odstranit a učinit Boha středem svého srdce i každodenního života?

SPRAVEDLIVÝ BOŽÍ HNĚV

⁹Hospodin dále Mojžíšovi řekl: „Viděl jsem tento lid, je to lid tvrdé šíje. ¹⁰Ted' mě nech, ať proti nim vzplane můj hněv a skoncuji s nimi; z tebe však udělám veliký národ.“ (Ex 32,9.10)

Osobní studium

Přečtěte si Ex 32,9–29. Jaká byla Mojžíšova reakce na Boží hrozbu, že zničí Izrael?

Ještě když byl Mojžíš na hoře Sínaj, Bůh řekl, že zničí vzbouřence a z Mojžíšových potomků vytvoří velký národ. Mojžíš však něco takového odmítl. Prosil Hospodina a snažil se ho obměkčit. Poukázal na to, že to byl on, Hospodin, kdo vyvedl lid z Egypta svou mocnou rukou. Svou prosbu také opřel o skutečnost, že Hospodin slíbil praotcům velké potomstvo. V této situaci Mojžíš neochvějně vystupoval jako prostředník mezi Bohem a lidmi.

„A Hospodin se dal pohnout k lítosti nad zlem, o němž mluvil, že je dopustí na svůj lid“ (Ex 32,14). Mojžíš se tedy vrátil ke svému lidu. Neexistuje žádný záznam – na rozdíl od situace v Ex 34,29.30, že by mu v té chvíli zářila tvář z Hospodinovy přítomnosti. Mojžíšova tvář pravděpodobně odrážela jeho lidský hněv.

„Když se Mojžíš přiblížil k táboru a uviděl býčka a křepčení, vzplanul hněvem, odhodil desky a pod horou je roztříštil“ (Ex 32,19).

Rozbití desek obsahujících Desatero bylo vnějším znamením znehodnocení jeho ob-sahu. Bůh za to Mojžíše pokáral a později mu přikázal, aby vyrobil dvě desky, které by nahradily první desky, „jež jsi roztříštil“ (Dt 10,2). Bůh sám pak přepsal Desatero na nové desky.

Mojžíš ostře pokáral Árona za to, že se tak hanebně podřídil požadavkům lidu: „Co ti tento lid udělal, že jsi naň uvedl tak veliký hřích?“ (Ex 32,21). Áron se snažil ospravedlnit svůj přestupek tím, že (1) obviňoval ostatní a (2) vymlouval se na magii: býček prý vznikl sám v ohni (Ex 32,24). Bylo to ještě smutnější v tom, že Áron měl v minulosti určitá privilegia. Bůh ho například poctil tím, že mu dovolil jít s Mojžíšem a sedmdesáti staršími na horu, aby se setkal s Hospodinem (Ex 24,1).

Jak smutná ironie! Tvrzením o kouzle se Áron snažil oklamat svého bratra (všimněte si, jak jeden hřích vede k druhému; v tomto případě modloslužba vede ke lži). Mojžíš se však oklamat nenechal. Viděl, jak se lidé chovají, a byl si vědom toho, že musí vzpou-ru okamžitě ukončit.

Aplikace

Co se z tohoto příběhu můžeme naučit o síle přimluvné modlitby? Za koho by ses měl v současnosti modlit?

MOJŽÍŠOVA PŘÍMLUVA

³⁰Nazítří pak Mojžíš řekl lidu: „Dopustili jste se velikého hříchu; avšak nyní vystoupím k Hospodinu, snad jej za váš hřích usmírím.“ ³¹Mojžíš se tedy vrátil k Hospodinu a řekl: „Ach, tento lid se dopustil velikého hříchu, udělali si zlatého boha. ³²Můžeš jim ten hřích ještě odpustit? Ne-li, vymaž mě ze své knihy, kterou píšeš!“ (Ex 32,30–32)

Osobní studium

Jak daleko zašel Mojžíš ve své přímmluvné modlitbě za hříšníky podle úvodního textu (Ex 32,30–32)?

Vzpoura v izraelském táboře měla hrozné následky, včetně smrti mnoha lidí (Ex 32,28). Druhý den Mojžíš řekl lidu: „Dopustili jste se velikého hříchu; avšak nyní vystoupím k Hospodinu, snad jej za váš hřích usmírím“ (Ex 32,30).

„Mojžíš se tedy vrátil k Hospodinu a řekl: „Ach, tento lid se dopustil velikého hříchu, udělali si zlatého boha. Můžeš jim ten hřích ještě odpustit? Ne-li, vymaž mě ze své knihy, kterou píšeš!“ (Ex 32,31.32).

Není divu, že Mojžíš je považován za předobraz Krista! Jeho přímmluvná modlitba za hříšníky a ochota obětovat za ně vlastní život jsou zrcadlem toho, co později udělal Kristus za nás všechny. Mojžíšův soucit s provinilci je obdivuhodný. Prokázal svou naprostou oddanost Hospodinu a obětavou lásku k lidem. Kniha Exodus neuvádí, jak dlouho Mojžíš v tomto konkrétním

okamžiku zůstal s Hospodinem na hoře, ale kniha Deuteronomium prozrazuje, že při této příležitosti byl na Sínaji čtyřicet dní (viz Dt 9,18).

V Exodusu 32,32 pochází slovo přeložené jako „odpustit“ ze slovesa, jehož základním významem je „nést“, jako například v Iz 53,4, kde se (o Ježíši) říká: „Byly to však naše nemoci, jež nesl, naše bolesti na sebe vzal.“ V hebrejštině jde o stejné sloveso, které je jednou přeloženo jako „odpustit“ (Ex 32,32) a jindy jako „nést“ (Iz 53,4). Tento pohled nám pomáhá hlouběji pochopit, co zahrnuje proces spasení a odpuštění a jak velkou cenu Bůh za naše spasení zaplatil.

Mojžíš požádal Hospodina, aby „nesl“ hřích lidu. A Bůh to skutečně udělal – na kříži o tisíce let později. Text Ex 32,32 ukazuje nejen myšlenku zástupného vykoupení, ale také to, kdo se stává naším zástupcem – je to sám Bůh.

Tento text objasňuje, jak dochází k odpuštění. Bůh v Kristu nesl naše hříchy, jediné tak nám může být odpuštěno. To je krásné vyjádření plánu spasení.

Aplikace

Mojžíš žádá Boha, aby sám nesl – odpustil – hříchy lidu. Bůh to nakonec v Ježíši skutečně udělal. To je nádherná pravda, která by měla prostoupit celé naše myšlení. Co se díky ní učíme o Boží lásce k padlému lidstvu?

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

Přečtěte si 1. část 28. kapitoly „Zlaté tele“ z knihy *Na úsvitu dějin* (PP 315–327; NUD 148–152).

Tento týden jsme se zaměřili také na to, jak Bůh působí v lidech, kteří mu věří. Hospodin je schopen v nás udělat „nade všechno víc, než zač prosíme a co si dovedeme představit“ (Ef 3,20). Neměli bychom se zaměřovat na sebe a uspokojovat jen své osobní touhy, protože to vede k modlářství. Místo toho bychom se měli soustředit na Boha a jeho moc. On jediný dává sílu, která vede k novému a vítěznému životu (Ep 4,13; Ju 1,24.25).

„Jak láska, tak spravedlnost vyžadovaly, aby byl vykonán soud. Bůh odstraňuje ty, kdo se rozhodli mu odpírat, aby nemohli vést druhé do zkázy. Na Kainovi, který byl ponechán naživu, Bůh ukázal, jaké to má následky, když se dovolí, aby hřích zůstal nepotrestán. Jeho život a učení vedly k hroznému zkažení, která si vyžádala zničení celého světa potopou. Dějiny předpotopního světa svědčí o tom, že Bůh svou úžasnou trpělivostí nepřemohl jejich bezbožnost. Stejně tomu bylo i na Sínaji. Kdyby bezbožnost nebyla rychle potrestána, mělo by to tytéž následky.“ (PP 325; NUD 152)

Otázky k rozhovoru

1. Zamyslete se nad otázkou z pondělní aplikace. Jakým způsobem můžeme uctívat stvoření místo Stvořitele? Jak se například můžeme snažit být dobrými správci země a chránit životní prostředí, aniž bychom uctívali přírodu a dělali si z ní modlu?
2. Závažnost situace lze rozpoznat buď podle jejích následků, nebo podle závažnosti reakce na ni. Proč Mojžíš nařídil popraviti ty, kteří tvrdošijně odmítali činit pokání a nadále se bouřili proti Bohu a jeho učení?
3. Proč je zástupné usmíření jediným správným modelem smíření? Proč je každá teorie smíření, která popírá nebo zlehčuje zástupnou povahu evangelia, vážným teologickým omylem? Přečtěte si text 1Pt 2,24. Jak tento verš odhaluje myšlenku Ježíše jako našeho Zástupce?

„Ukaž mi svou slávu!“

Texty na tento týden

Ex 33,7–34,35; Dt 18,15.18; J 17,3; Ř 2,4; J 3,16; 2K 3,18

Základní verš

„Když Hospodin kolem něho přecházel, zavolal: ‚Hospodin, Hospodin! Bůh plný slitování a milostivý, shovívavý, nejvyšší milosrdný a věrný, který osvědčuje milosrdenství tisícům pokolení, který odpouští vinu, přestoupení a hříchy; avšak viníka nenechává bez trestu, stíhá vinu otců na synech i na vnucích do třetího a čtvrtého pokolení.“ (Ex 34,6.7)

Všichni potřebujeme na cestě s Bohem růst. Bez růstu jsme mrtví. Apoštol Petr říká: „Kéž rostete v milosti a v poznání našeho Pána a Spasitele Ježíše Krista. Jemu buď sláva nyní a až do dne věčnosti“ (2Pt 3,18). Musíme být ochotni růst. Jsme každodenními studenty „Boží univerzity“. Cílem však není získání titulu, ale neustálý proces učení. V každé fázi našeho růstu můžeme být dokonalí. Musíme jen dovolit Bohu, aby nás proměňoval a přetvářel v takového člověka, jakého z nás chce udělat skrze Kristovo povolání.

Podívejme se v tomto kontextu na školu. Pokud se žáci naučí počítat do dvaceti a číst jednoduché texty v první třídě, budou úspěšně postupovat do vyšších ročníků, protože jejich znalosti jsou v této fázi poznávání „dokonalé“. Pokud by se však zjistilo, že žák střední školy má stejnou úroveň znalostí (a neumí nic víc), jednalo by se o kolosální selhání jeho vzdělávání. Podobně je tomu s naším růstem v milosti a poznání Boha. Na každém stupni svého duchovního vývoje můžeme být dokonalí – stejně jako byl dokonalý Kristus jako Boží Syn.

Tento týden se zaměříme na to, jak Mojžíš díky poznávání a následování Božích pokynů rosti na své cestě s Hospodinem.

Osnova lekce

V předposlední lekci našeho studia si povšimneme velké Mojžíšovy touhy poznat blíže Hospodina – jeho moudrost, cesty a hlavně jeho charakter. Začteme se do biblického svědectví o jeho setkání s Bohem, které proměnilo nejen jeho tvář, ale i jeho život.

- ▶ Ex 33,7–11: Stan setkávání a Mojžíšova důvěrná komunikace s Hospodinem (neděle)
- ▶ Ex 33,12–17: Mojžíšova prosba o bližší poznání Boha (pondělí)
- ▶ Ex 33,18–23: Mojžíšova prosba o spatření Boží slávy (úterý)
- ▶ Ex 34,5–9: Bůh se představuje (středa)
- ▶ Ex 34,29–35: Mojžíšova zářící tvář (čtvrtek)

Budování společenství

- Podělte se ve skupině o to, co jste v posledním týdnu zažili.
- Vyjádřete veřejně Bohu své poděkování za jeho přiznání.

STAN SETKÁVÁNÍ

⁷Mojžíš vzal stan a postavil si jej venku za táborem opodál tábora a nazval jej stanem setkávání. Když někdo hledal Hospodína, vycházel ke stanu setkávání, který byl venku za táborem. ⁸A když Mojžíš vycházel ke stanu, všechen lid povstával; zůstali stát, každý u vchodu do svého stanu, a hleděli za Mojžíšem, dokud nevešel do stanu. ⁹Kdykoli Mojžíš vcházel do stanu, sestupoval oblakový sloup a stál u vchodu do stanu. A Hospodin rozmlouval s Mojžíšem. ¹⁰Všechen lid viděl oblakový sloup, stojící u vchodu do stanu; tu všechen lid povstával a klaněli se, každý u vchodu do svého stanu. ¹¹A Hospodin mluvil s Mojžíšem tváří v tvář, jako když někdo mluví se svým přítelem. Potom se Mojžíš vracel do tábora. Ale mládenec Jozue, syn Núnův, který mu přisluhoval, se ze stanu nevzdaloval. (Ex 33,7–11)

Osobní studium

Co říká úvodní text (Ex 33,7–11) o důvodech, proč Bůh povolal Mojžíše, aby postavil stan setkávání?

Nesmíme zaměňovat stan setkávání (dočasné místo bohoslužby, postavené mimo izraelský tábor) s novým stanem setkávání – svatostánkem, který Izraelci postavili později a který se nacházel uprostřed tábora. Nevíme, jak často se Mojžíš radil s Bohem ve stanu setkávání. Jedno však víme jistě: Mojžíšova setkání s Bohem vyústila v jejich blízké přátelství: „A Hospodin mluvil s Mojžíšem tváří v tvář, jako když někdo mluví se svým přítelem“ (Ex 33,11). Přítel je člověk, se kterým se můžeme radit, otevřeně diskutovat o nejosobnějších tématech a zároveň věřit, že naše rozhovory zůstanou jen mezi námi. Přátelství je úžasná věc a být něčím přítelem nebo mít přítele patří mezi to nejkrásnější, co nás v životě může potkat.

Z příběhů zapsaných v knize Exodus 19–34 se dozvídáme mnohé nejen o Mojžíšovi, ale také o tom, jak Bůh mění naše životy. Jak si Bůh vybudoval vztah s tímto výjimečným

vůdcem? Studium Mojžíšova života nám ukazuje, jak rostl v poznání nejen Boží moci, ale také jeho lásky a charakteru. To je klíčový prvek vztahu s Bohem.

Bůh s Mojžíšem pracoval již v době, kdy se připravoval na svou mimořádnou vůdčí roli. Ještě předtím, než přišel na horu Sínaj. V midjánské zemi, kde se staral o ovce, ho Bůh inspiroval k napsání dvou knih, Jóba a Genesis. Později, během dramatického setkání u hořícího keře, ho Bůh povolal, aby vyvedl Izrael z Egypta. Mojžíš byl svědkem porážky egyptských bohů a silné egyptské armády v Rudém moři. Po mnoho týdnů sledoval, jak Bůh vedl Izrael z Egypta na Sínaj. Poté, kdy prožil setkání s Bohem, jehož výsledkem byla jeho rozzářená tvář, vedl Izrael dalších třicet devět let až k hranicím zaslíbené země. Biblický záznam uvádí, že Mojžíš byl věrným Božím služebníkem (Dt 34,5; Joz 1,1), nezlomným světlem v temnotách, vzorovým prorokem, podle kterého byli posuzováni ostatní proroci (Dt 18,15.18). Byl hybatelem změn, i když se lidé neřídili vždy jeho pokyny a slovy. Když se však rozhodli poslechnout jeho rady, vždy uspěli.

Aplikace

Od Mojžíše se můžeme mnohému naučit. Jeho neobyčejný životní příběh nám ukazuje, co Bůh dokáže, když mu dovolíme, aby nás změnil. Jaké zlomové okamžiky na tvé cestě s Bohem ti pomohly rozpoznat mocné Boží působení ve tvém životě?

ABYCHOM TĚ POZNALI

¹²Mojžíš řekl Hospodinu: „Hleď, ty mi říkáš: Vyved' tento lid. Ale nesdělil jsi mi, koho chceš se mnou poslat, ačkoli jsi řekl: „Já tě znám jménem, našel jsi u mne milost.“¹³Jestliže jsem tedy nyní u tebe našel milost, dej mi poznat svou cestu, abych poznal tebe a našel u tebe milost; pohleď, vždyť tento pronárod je tvůj lid.“¹⁴Odvětil: „Já sám půjdu s vámi a dám vám odpočinutí.“¹⁵Mojžíš mu řekl: „Kdyby s námi neměla být tvá přítomnost, pak nás odtud nevyváděj!“¹⁶Podle čeho jiného by se poznalo, že jsem u tebe našel milost já i tvůj lid, ne-li podle toho, že s námi půjdeš; tím budeme odlišeni, já i tvůj lid, od každého lidu na tváři země.“¹⁷Hospodin Mojžíšovi odvětil: „Učiním i tuto věc, o které mluvíš, protože jsi u mne našel milost a já tě znám jménem.“ (Ex 33,12–17)

Osobní studium

O co Mojžíš podle úvodního textu (Ex 33,12–17) požádal Hospodina? Proč tolik toužil po tom, aby byl Bůh přítomen a vedl je?

Mojžíšův růst v Hospodinu byl postupný a trvalý. Stále více se Hospodinu přibližoval a proměňoval se podle Božího vzoru. Jednoho dne, když Mojžíš rozmlouval s Bohem ve stanu setkávání, si náhle uvědomil, že Hospodina vlastně nezná. Vyslovil tedy konkrétní modlitbu: „Dej mi poznat svou cestu, abych poznal tebe a našel u tebe milost“ (Ex 33,13). Mojžíš pochopil, že potřebuje o Bohu vědět víc. Uvědomoval si totiž důležitý paradox, že čím více o Hospodinu ví, tím více by ho chtěl ještě znát. Mojžíš z celého srdce toužil poznat Hospodina více a lépe. A Bůh Mojžíšovo přání ochotně splnil.

Když se podíváme na Mojžíšovy dosaavadní zkušenosti s Hospodinem, pochopíme, jak se jeho vztah s Bohem postupně prohluboval a jak Mojžíš duchovně rostl.

Nejprve čteme, že Mojžíš „vystoupil k Bohu“ (Ex 19,3). Když Hospodin sestoupil na horu Sínaj, zavolał Mojžíše „na vrchol

hory“ (Ex 19,20) a Mojžíš tam vystoupil. Nakonec Mojžíš „přistoupil k mračnu, v němž byl Bůh“ (Ex 20,21).

Při jiné příležitosti „Mojžíš vstoupil doprostřed oblaku. Vystoupil na horu a byl na hoře čtyřicet dní a čtyřicet nocí“ (Ex 24,18). Během této doby dal Bůh Mojžíšovi dva vzácné dary: (1) Desatero přikázání, které Bůh sám napsal na dvě kamenné desky (Ex 24,12), a (2) návod, jak postavit a vybavit svatostánek (viz Ex 25–31).

Dalších čtyřicet dní a nocí pak strávil s Hospodinem a přimlouval se za hříšníky. (Ex 32,30–32; Dt 9,18)

Navzdory těmto úžasným zážitkům Mojžíš toužil poznat Boží charakter ještě konkrétněji. A Bůh mu brzy dal zvláštní poznání, aby o něm mohl vědět více. Poznání, po kterém Mojžíš toužil, nebylo jen intelektuálním pochopením Boha, ale zkušenostním poznáním jeho osoby.

Není divu, že Ježíš o několik století později řekl: „A život věčný je v tom, když poznají tebe, jediného pravého Boha, a toho, kterého jsi poslal, Ježíše Krista“ (J 17,3). Není snad lepší způsob, jak se Bůh může dát lidem poznat, než když se sám stane člověkem.

Aplikace

Jaký je rozdíl mezi tím, že o Bohu něco víme, a tím, že jsme ho poznali? Jak je to ve tvém životě?

„DOVOL MI SPATŘIT TVOU SLÁVU!“

¹⁸I řekl [Mojžíš]: „Dovol mi spatřit tvou slávu!“ ¹⁹Hospodin odpověděl: „Všechna má dobrota přejde před tebou a vyslovím před tebou jméno Hospodin. Smiluji se však, nad kým se smiluji, a slituji se, nad kým se slituji.“ ²⁰Dále pravil: „Nemůžeš spatřit mou tvář, neboť člověk mě nesmí spatřit, má-li zůstat naživu.“ ²¹Hospodin pravil: „Hle, u mne je místo; postav se na skálu.“ ²²Až tudy půjde moje sláva, postavím tě do skalní rozsedliny a zakryji tě svou dlaní, dokud nepřejdu. ²³Až dlaně odtáhnu, spatříš mě zezadu, ale mou tvář nespatří nikdo.“ (Ex 33,18–23)

Osobní studium

Poté, co izraelský lid selhal a klaněl se zlatému teleti, přimlouval se Mojžíš za ně u Boha. Chtěl mít jistotu, že je Hospodin i nadále povede do zaslíbené země. Navíc v hloubi duše toužil po tom, aby Hospodina lépe poznal.

Co se z úvodního textu (Ex 33,18–23) dozvídáme o Boží odpovědi na Mojžíšovu žádost, aby viděl jeho slávu?

„Dovol mi spatřit tvou slávu!“ Mojžíš požádal Hospodina a Hospodin mu ve svém milosrdenství skutečně svou slávu zjevil. Z odpovědi na Mojžíšovu žádost však vidíme, že Hospodin Mojžíšovi slibuje ukázat všechnu svou dobrotu. Z tohoto rozhovoru je zcela zřejmé, že Boží sláva je jeho dobrota, tedy jeho charakter (viz také AA 576, PNL 332; COL 414.415, PM 211.212; PK 313, OSU 121.122).

„Jestliže Bůh udělí svým dětem své ctnosti, bude oslaven. Přeje si, aby muži a ženy dosáhli toho nejvyššího cíle...“ (AA 530; PNL 305). Boží sláva spočívá v tom, že přijímá kající hříšníky (viz PK 668; OSU 252) a poskytuje vše, co může vést k jejich změně. Zároveň můžeme říci, že naše „sláva“ se projeví

ve zjevení jeho charakteru v našem vlastním životě. Tímto způsobem můžeme umožnit, aby i ostatní lidé měli možnost poznat Boží charakter.

Naše chování musí odrážet Boží charakter, jeho dobrotu, laskavost a něžnou lásku. Tak máme šanci být nejen požehnáním pro svět, ale také zářivým světlem pro pozorující vesmír. Jak říká apoštol Pavel: „Skoro se mi zdá, že nás apoštolů Bůh určil na poslední místo, jako vydané na smrt; stali jsme se divadlem světu, andělům i lidem“ (1K 4,9). Tento vesmírný rozměr dává našemu životu a naší službě smysl a cíl, který si jen stěží dokážeme představit.

V Ř 2,4 apoštol Pavel připomíná, že „Boží dobrota tě chce přivést k pokání“. To znamená, že lidé jsou o své hříšnosti a potřebě spasení přesvědčováni Boží dobrotou a jeho charakterem, na který poukazuje Duch svatý. A skutečně, když se podíváme na kříž a uvědomíme si, kdo na něm visel (sám Bůh) a proč tam byl – protože nás miloval a byl to jediný způsob, jak nás zachránit –, dostaneme největší možné zjevení Boží dobroty a charakteru.

Aplikace

Kolik času věnuješ soustředění se na kříž? Co se z Kristovy oběti dozvídáš o Božím charakteru?

SEBEZJEVENÍ BOHA

⁵Tu sestoupil Hospodin v oblaku. Mojžíš tam zůstal stát s ním a vzýval Hospodinovo jméno.

⁶Když Hospodin kolem něho přecházel, zavolal: „Hospodin, Hospodin! Bůh plný slitování a milostivý, shovívavý, nejvyšší milosrdný a věrný, který osvědčuje milosrdenství tisícům pokolení, který odpouští vinu, přestoupení a hříchy; avšak viníka nenechává bez trestu, stíhá vinu otců na synech i na vnucích do třetího a čtvrtého pokolení.“ ⁸Mojžíš rychle padl na kolena tváří k zemi, klaněl se ⁹a řekl: „Jestliže jsem, Panovníku, našel u tebe milost, putuj prosím, Panovníku, uprostřed nás. Je to lid tvrdšíjvý; promiň nám však vinu a hříchy a přijmi nás jako dědictví.“ (Ex 34,5–9)

Osobní studium

Přečtěte si Ex 34,1–28. Jak Bůh zjevil Mojžíšovi svou slávu?

Mojžíš musel vzít s sebou dvě kamenné desky podobné těm prvním, které rozbil (Ex 32,19). Na hoře Sínaj se měl s Hospodinem setkat již posedmé. O jeho předchozích výstupu se zmiňují následující texty: (1) Ex 19,3,7; (2) Ex 19,8,14; (3) Ex 19,20,25; (4) Ex 20,21; Ex 24,3; (5) Ex 24,9,12–18; Ex 32,15; (6) Ex 32,30,31. Mojžíš začal svůj výstup brzy ráno.

Mojžíš byl nyní připraven poznat úžasný Boží charakter. Jeho skutečnou krásu nejlépe vysvětluje úžasný Boží sebezjevení. Je to nejdůležitější popis toho, kdo Bůh skutečně je, a táhne se jako zlatá nit celou Biblí (Nu 14,18; Neh 9,17; Ž 103,8; Jl 2,13; Jon 4,2). Výrok, který zde Hospodin pronáší, je podobně významný jako verš J 3,16 v Novém zákoně. Na důležitých místech Písma bibličtí autoři toto sebezjevení živého Boha opakovaně připomínají, aplikují ho nebo rozšiřují, protože všichni lidé potřebují správně pochopit, jaký Bůh ve skutečnosti je.

Když Mojžíš obdržel toto mimořádné, nevídané a nesrovnatelné vysvětlení Boží-

ho jména, padl na kolena a klaněl se. Když zahlédneme Boží lásku, když pochopíme jeho milost, milosrdenství, soucit, dobrotu, věrnost, odpuštění, svatost a spravedlnost, jsme přitahováni k Bohu. Když vidíme a obdivujeme jeho mimořádné vlastnosti, začneme ho milovat láskou, která vede k touze sloužit mu a poslouchat ho. Protože on miluje nás, my milujeme jeho (1J 4,19).

V tomto sebezjevení Bůh Mojžíše ujišťuje, že pro svůj lid udělá úžasně věci a přivede ho do zaslíbené země. Z vlastní iniciativy obnovuje smlouvu se svým lidem a slibuje, že ostatní národy uvidí jeho majestát a úžasně dílo. „Hospodin odpověděl: ‚Hle, uzavírám s vámi smlouvu. Před veškerým tvým lidem učiním podivuhodné věci, jaké nebyly stvořeny na celé zemi ani mezi všemi pronárody. Všechny lid, uprostřed něhož jsi, uvidí Hospodinovo dílo; neboť to, co já s tebou učiním, bude vzbuzovat bázeň‘“ (Ex 34,10).

Podmínkou zachování zaslíbené prosperity však bylo, že Izraelci budou nadále poslouchat Boha a dodržovat deset jasných nařízení, která jim dal. Bůh tedy požádal Mojžíše, aby sepsal obsah smlouvy, kterou Izraelci mezitím již stihli porušit (Ex 34,27,28).

Aplikace

Mojžíš zažil úžasně zjevení Božího charakteru. Tento zážitek ho vedl nejen k uctívání Boha, ale také k obnovení smluvního závazku s Hospodinem. Kdy jsi ve svém životě zažil okamžik mimořádné přítomnosti Boží lásky, milosrdenství nebo věrnosti? Jak toto zjevení formovalo tvůj vztah k němu?

MOJŽÍŠOVA ZÁŘÍCÍ TVÁŘ

²⁹Když pak Mojžíš sestupoval z hory Sínaje, měl při sestupu z hory desky svědectví v rukou. Mojžíš nevěděl, že mu od rozhovoru s Hospodinem září kůže na tváři. ³⁰Když Áron a všichni Izraelci uviděli, jak Mojžíšovi září kůže na tváři, báli se k němu přistoupit. ³¹Ale Mojžíš je zavolal, i vrátili se k němu Áron a všichni předáci pospolitosti a Mojžíš k nim promluvil. ³²Potom přistoupili všichni Izraelci a on jim přikázal všechno, o čem s ním Hospodin mluvil na hoře Sínaji. ³³Když k nim Mojžíš přestal mluvit, dal si na tvář závoj. ³⁴Kdykoli Mojžíš vstupoval před Hospodina, aby s ním mluvil, odkládal závoj, dokud nevyšel. Pak vycházel, aby k Izraelcům mluvil, co mu bylo přikázáno. ³⁵Izraelci spatřili Mojžíšovu tvář a viděli, jak mu kůže na tváři září. Proto si Mojžíš dával na tvář závoj, pokud nešel mluvit s Hospodinem. (Ex 34,29–35)

Osobní studium

Co bylo podle úvodního textu (Ex 34,29–35) příčinou Mojžíšovy zářící tváře?

Když Bůh zjevil Mojžíšovi svou laskavou povahu, sestoupil Mojžíš do izraelského tábora se zářící tváří. Byl si Mojžíš vědom toho, že jeho tvář září? Vůbec ne. Spíše naopak, čím blíže je člověk Bohu, tím více si uvědomuje svou nedokonalost ve srovnání s Boží svatostí.

Co bylo příčinou Mojžíšovy proměny, která se projevila rozzářením jeho tváře? Nebylo to jen tím, že byl v Boží přítomnosti, protože s Hospodinem byl už několikrát předtím, a jeho tvář po těchto setkáních nezářila. Kdyby však nebyl v Hospodinově přítomnosti, jeho tvář by nikdy nezazářila. Teprve když pochopil Boží dobrotu a laskavost a zcela se Bohu otevřel díky kráse jeho

charakteru, Mojžíš se změnil a jeho tvář zazářila. Naše srdce a mysl se mohou změnit, když se odevzdáme Bohu a dovolíme mu, aby byl Pánem a Králem našich životů.

Přečtěte si 2K 3,12–18. Jak nás může Ježíš postupně proměňovat ke svému obrazu?

Apoštol Pavel porovnává Mojžíše a jeho zahalenou zářící tvář s tím, že my se můžeme obrátit k Ježíši Kristu. Ukazuje, jak sláva Ježíše (v němž byl zosobněn Boží zákon i Boží milost) převyšuje slávu zákona a Mojžíše. Kristus a jeho zákon se může vrýt do našich charakterů jen tehdy, když upřeme svůj zrak na Ježíše (Žd 3,1; 12,2), a to pouze mocí Božího Ducha (2K 3,12–18).

Mojžíš je pro nás vzorem, který ukazuje, co pro nás Bůh může udělat, když mu dovolíme, aby změnil naši povahu a proměnil nás ke svému obrazu. To má Pavel na mysli, když mluví o cestě „nového života“ (Ř 6,4).

Aplikace

Které oblasti tvé osobnosti by měly lépe odrážet Boží charakter? Jsme-li upřímní, máme v každé oblasti prostor pro růst. Jak tě může každodenní zaměření se na Ježíšovu obět na kříži povzbudit a dát ti jistotu spasení?

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

Přečtete si 2. část 28. kapitoly „Zlaté tele“ z knihy *Na úsvitu dějin* (PP 327–330; NUD 152–154).

Jednoho pošmourného dne navštívili otec a syn katedrálu. Když se dívali na vitráže v oknech s krásnými vyobrazeními různých biblických výjevů, začalo skrze sklo náhle pronikat slunce a jasně osvětlovalo vyobrazené lidi. Malý chlapec se zeptal: „Tati, kdo jsou ti lidé?“ Otec toho o křesťanství, Kristu ani jeho učednících moc nevěděl, ale odpověděl rychle: „To jsou křesťané.“ Tento oslnivý obraz zůstal synovi v paměti. Jednoho dne se zeptala chlapcova učitelka: „Děti, víte, kdo jsou křesťané?“ Malý chlapec si vzpomněl na úžasný výjev v katedrále a odpověděl: „Já to vím, křesťané jsou zářící lidé.“ Ve stejném duchu řekl Ježíš svým následovníkům: „Tak ať svítí vaše světlo před lidmi, aby viděli vaše dobré skutky a vzdali slávu vašemu Otci v nebesích“ (Mt 5,16). Jen „zářící“ lidé mohou něco změnit.

Otázky k rozhovoru

1. „Kdybychom se pokořili před Bohem a byli laskaví, zdvořilí, mírní a soucitní, došlo by ke stovce obrácení k pravdě tam, kde je nyní jen jedno.“ (9T 189) To je jasné poselství pro nás všechny o tom, jak náš charakter, jednání a postoje ovlivňují naši schopnost svědčit. Jak toto poznání ovlivňuje náš pohled na evangelizaci?
2. Text Ex 34,6.7 je často nazýván „J 3,16 Starého zákona“. Proč?
3. Jak můžeš vysvětlit krásu Božího charakteru na základě Hospodinova sebezjevení v Ex 34,6.7 lidem, kteří se ptají, kdo je tvůj Bůh?
4. Jak charakter a chování lidí vyznávajících Krista ovlivnily váš život? Jak vaši vlastní zkušenost ovlivnili lidé, kteří byli laskaví, zdvořilí, mírní, pokorní, soucitní a odpouštějící? A naopak, jak vaši cestu s Bohem ovlivnili nevlídní, nelaskaví, nelítostní, pyšní a arogantní „křesťané“?

Svatostánek

Texty na tento týden

Ex 35,1–36,7; Gn 1,1; Ex 36,8–39,31; Žd 7,25; Ex 40,1–38; J 1,14

Základní verš

„Tu oblak zahalil stan setkávání a příbytek naplnila Hospodinova sláva. [...] Hospodinův oblak býval ve dne nad příbytkem a v noci na něm planul oheň před očima celého domu izraelského na všech jejich stanovištích.“ (Ex 40,34.38)

Ve Starém zákoně bylo hlavním úkolem Božího lidu žít v úzkém vztahu s Hospodinem, uctívat ho a sloužit mu a také zjevovat správný Boží obraz ostatním národům (Dt 4,5–8). Stejně poslání máme i my dnes.

V zahradě Eden se Adam a Eva před Bohem ukryli; hřích totiž způsobil, že se ho začali bát. Jedním z důsledků hříchu je totiž strach z Boha. Tento strach zkresluje a deformuje náš pohled na Boží charakter. Dobrou zprávou je, že Bůh činí první krok k překlenutí této propasti. Z vlastní iniciativy přichází, aby zacelil trhlinu a napravil narušený vztah. Bůh volá hříšníka zpět k sobě: „Kde jsi?“ (Gn 3,9).

Naším hlavním posláním je tedy představovat lidem kolem nás pravý Boží charakter a jeho milující a spravedlivé skutky. Když jsou lidé k Bohu přitahováni a přesvědčeni o jeho nesobecké lásce k nim, odevzdají mu svůj život. Právě tehdy se rozhodnou poslouchat to, co jim říká, aby dělali. Uvědomí si totiž, že Bohu jde o jejich vlastní dobro.

Svatyně názorně ukazovala, že Bůh je lidem blízko, a zároveň lidem zjevovala největší pravdy o Bohu. Nejdůležitější pravdou je, že Bůh zachraňuje ty, kdo k němu přicházejí s vírou.

Osnova lekce

Hlavním tématem třinácté lekce bude význam svatostánku ve Starém zákoně jako místa Boží přítomnosti mezi jeho lidem, zjevujícího jeho charakter a plán spasení, a jeho naplnění v Ježíši Kristu, který přebýval mezi lidmi, a v novém Jeruzalémě, kde bude Bůh navždy přebývat se svým lidem.

- ▶ Ex 35,1–3: Svatyně a sobota – symboly Boží touhy být s lidmi (neděle)
- ▶ Ex 35,30–36,7: Dary a Boží Duch při stavbě svatostánku (pondělí)
- ▶ Ex 36,8–39,31: Dokončení svatyně podle Božích pokynů (úterý)
- ▶ Ex 40,34–38: Boží sláva naplňuje svatostánek (středa)
- ▶ J 1,14: Ježíšovo přebývání mezi lidmi jako naplnění významu svatyně (čtvrtek)

HOSPODINOVA SOBOTA

¹Mojžíš shromáždil celou pospolitost Izraelců a řekl jim: „Hospodin přikázal, abyste dodržovali toto: ²Šest dní se bude pracovat, ale sedmého dne budete mít slavnost odpočínutí, Hospodinův svatý den odpočinku; kdo by v ten den dělal nějakou práci, zemře. ³V den odpočinku nerozděláte oheň v žádném svém obydlí.“ (Ex 35,1–3)

Osobní studium

Lidé, kteří jsou proti zachovávání sedmého dne, soboty, tvrdí, že sobota byla určena pouze pro Židy nebo že Židé poprvé slyšeli o sobotě na Sínaji. Takové argumenty jsou samozřejmě nepravdivé. Vždyť sedmý den byl oddělen a posvěcen již v Edenu (viz Gn 2,1–3) a Židé zachovávali sobotu již před Sínají (viz Ex 16,22–29). Ať už jsou argumenty odpůrců jakékoli, není pochyb o tom, že sobota byla od počátku důležitou součástí života Izraelců.

Jakou pravdu připomíná úvodní text (Ex 35,1–3) o stavbě svatyně?

Sobota připomínala v minulosti, připomíná v současnosti a bude připomínat i v budoucnosti pravdu o Bohu – kdo je a jaké mocné skutky koná. Sobota nám připomíná jeho stvořitelské a vykupitelské dílo a zaměřuje naši pozornost na Boha, který chce přebývat se svým lidem. Sobota a svatyně tak poukazují na totéž: na Boží přítomnost v našem životě.

Sobota starozákonní církve přináší důležité poselství, které lze shrnout do pěti klíčových bodů:

1. **Bůh je Stvořitel.** Bible začíná tímto ohromujícím a nesmírně důležitým prohlášením (Gn 1,1). Sobota je živou památkou Božího stvoření (Gn 2,2,3; Ex 20,8–11). Všechny ostatní biblické pravdy vyplývají ze skutečnosti, že Bůh je náš Stvořitel.
2. **Přijde Mesiáš.** Naděje na jeho příchod je založena na Božím zaslíbení o semeni, které přemůže hada (satana) a přinese vítězství nad zlem.
3. **Bůh ustanoví své království a sobota je předzvěstí tohoto království.**
4. **Spása přichází od Hospodina.** Boží lid svědčí o tom, že Bůh je jeho Spasitelem a Vykupitelem a že spasení přichází jako výsledek jeho milosti a pouze jeho milosti.
5. **Bůh je nejvyšším soudcem všech lidí.** Ti, kdo mu vytrvale vzdorují a popírají ho, nemají žádnou budoucnost. Těm, kdo ho následují, však zdarma dává věčný život.

Aplikace

Hebrejský novinář a esejista Achad ha-Am napsal: „Více než Židé zachovávali sobotu, sobota zachovávala Židy.“ I když my jako adventisté to možná takto neříkáme, jak důležitou roli hraje sobota v životě naší církevní rodiny?

BOŽÍ DUCH A JEHO ŠTĚDRÉ DARY

³⁰Mojžíš řekl Izraelcům: „Hleďte, Hospodin povolal jménem Besaleela, syna Urího, vnuka Chúrova, z pokolení Judova. ³¹Naplnil ho Božím duchem, aby měl moudrost, důvtip a znalost pro každé dílo ³²a uměl dovedně pracovat se zlatem, stříbrem a mědí, ³³opravovávat kameny pro vsazování a obrábět dřevo, aby dovedl udělat každé navržené dílo. ³⁴Dal mu i schopnost vyučovat, jemu i Oholíabovi, synu Achísamakovu z pokolení Danova. (Ex 35,30–34)

Osobní studium

Přečtěte si Ex 35,4–36,7. Jaké důležité poučení můžeme v těchto textech najít pro nás dnes?

Na stavbu svatostánku bylo potřeba mnoho různých drahých materiálů. Vše se podařilo shromáždit díky štědrým darům Božího lidu, který ochotně a s radostí dával ze svého srdce. Darovali zlato, stříbro, bronz, jemné plátno, drahé kameny, jedinečné látky, akáciové dřevo, olivový olej, koření a mnoho dalších potřebných věcí. Lidé také darovali svůj čas a své síly. Díky jejich usilovné práci na svatyni a jejím vybavení bylo vyrobeno vše potřebné. Krejčí zhotovili oděvy pro kněze, kteří měli sloužit ve svatostánku. K bohatě zdobenému oděvu velekněze navíc patřil i náprsník a turban.

Bůh Izraelitům nesmírně poželhal prostřednictvím darů, které jim Egypťané dali, když opouštěli Egypt. Nyní přišla příležitost přinést tyto dary jako oběť díky za Boží milostivé a mocné vedení. Bůh vedl svůj lid tak, aby z vděčnosti vykonal dílo k jeho slávě.

Lidé dávali s takovou radostí a v takovém množství, že Mojžíšovi řekli: „Lid přináší víc, než je třeba k provedení díla, které Hospodin přikázal vykonat“ (Ex 36,5). Mojžíš tedy nakonec musel ukončit přinášení darů, protože „měli dostatek potřeb pro veškeré dílo, které se mělo udělat, a ještě zbývalo“ (Ex 36,7).

Vedením Ducha svatého Bůh vybavil a zmocnil lidi, aby stavěli stánek podle přesných pravidel. Besaleel, Oholíab a další byli naplněni Božím Duchem (Ex 35,31), což znamená, že byli obdařeni zručností, moudrostí a uměleckými znalostmi, aby mohli dokonale provést všechny práce. Byl to obrovský projekt a musel být zhotoven přesně podle vzoru, který Bůh ukázal Mojžíšovi.

Je příznačné, že dar Ducha svatého souvisel s různými schopnostmi a dovednostmi lidí, které byly důležité při stavbě stánku. Naplnění Duchem není magický proces. Neznamená to ani, že v sobě člověk objeví nějaké zvláštní duchovní schopnosti. Bůh zmocňuje své následovníky, aby dosáhli jeho cílů a dělali to dobře.

Aplikace

Jaké duchovní dary jsi dostal, když tě naplnil Duch svatý? Pamatuji, že duchovní dary mohou vzkvétat pouze tehdy, když ve svém životě pěstuješ ovoce Ducha. (Ga 5,22.23)

DOKONČENÍ SVATOSTÁNKU

¹Besaleel zhotovil schránu z akáciového dřeva dva a půl lokte dlouhou, jeden a půl lokte širokou a jeden a půl lokte vysokou. ²Obložil ji uvnitř i zvnějšku čistým zlatem a opatřil ji dokola zlatou obrubou. [...] ⁶Zhotovil příkrov z čistého zlata dva a půl lokte dlouhý a jeden a půl lokte široký. ⁷Potom zhotovil dva cheruby ze zlata; dal je vytepat na oba konce příkrovu. ⁸Jeden cherub byl na jednom konci a druhý cherub na druhém konci. Udělal cheruby na příkrov, na oba jeho konce. ⁹Cherubové měli křídla rozpjata vzhůru; svými křídly zastírali příkrov. Tvářemi byli obráceni k sobě; hleděli na příkrov. (Ex 37,1.2.6–9)

Osobní studium

Seznamte se s textem Ex 36,8–39,31. Proč dal Bůh lidem tak jasné pokyny týkající se svatyně? Co nás to učí o tom, jak se Bůh stará o každý detail?

Možíš dohlížel na to, aby byl přibýtek postaven pečlivě a aby se při jeho stavbě všichni přesně řídili pokyny, které Bůh dal na hoře Sínaj. Biblický text hovoří v souvislosti se svatyní o následujících věcech: (1) svatostánek s různými látkami, závěsy a příslušenstvím (Ex 36,8–38); (2) schrána (Ex 37,1–9); (3) stůl na chleby (Ex 37,10–16); (4) svícen (Ex 37,17–24); (5) kadidlový oltář (Ex 37,25–29); (6) oltář pro zápalné oběti (Ex 38,1–7); (7) umyvadlo na omývání (Ex 38,8); (8) nádvoří (Ex 38,9–20); (9) materiál použitý pro svatostánek (Ex 38,21–31). Text Ex 39 pokračuje popisem efódu, náprsníku a dalších částí kněžského oděvu.

Bohoslužby ve svatostánku a všechny použité předměty byly „lekce“ evangelia. Představovaly celý Boží plán vykoupení. Různé obřady znázorňovaly (1) Boží odpor k hříchu a to, jak se s ním vypořádá; (2) způsob, jakým Bůh zachraňuje kající lidi; (3) osud bezbožných lidí a (4) jak Bůh zajistí slavnou budoucnost, která bude bez hříchu a zla.

Během roku ve svatostánku probíhaly dvě různé, ale úzce související služby; denní

a roční. Tyto dvě fáze bohoslužby znázorňovaly, jak se Bůh vypořádává s hříchem a jak zachraňuje hříšníky. Prostřednictvím denní bohoslužby (hebrejsky *tamid*; „neustálá“, „každodenní“) ve svatyni Bůh ujistil ty, kteří činili pokání, že jim odpustil hříchy a milostivě jim nabídl záchranu. Pro přijetí tohoto daru spasení bylo třeba přinést oběti a tyto oběti poukazovaly na smrt Mesiáše, jehož krev „nás očišťuje od každého hříchu“ (1J 1,7). Ústředním bodem tohoto daru bylo vyznání hříchu a přijetí roucha Kristovy spravedlnosti (Ž 32,1.2). Kající hříšník tak měl jistotu odpuštění a mohl se radovat ze spasení.

Roční bohoslužba (hebrejsky *jamim no-ram*; „hrozná dny“, „dny hrůzy“) konaná v Den smíření ukazovala, jak Bůh odstraňuje hřích, řeší problém hříchu a zajišťuje budoucnost bez hříchu (Lv 16; J 1,29).

Dnes vnímáme Kristovu dvoufázovou službu v nebeské svatyni jako další projev Božího díla pro nás. Kristus vykonává nepřetržitou přímělnou službu (Žd 7,25) a nakonec dojde k poslednímu soudu, který přinese konečné řešení problému zla (Da 7,13.14.22.27; Da 8,14; Zj 21,4).

Svatyně byla místem, kde lidé Boha uctívali, chválili a vyjadřovali mu svou vděčnost. Uctívání souvisí s udržováním vztahu s Bohem, který věřící zve ke společenství s ním.

Aplikace

Podrobné pokyny ke stavbě stánku ukazují, jak moc Bohu záleží na každém aspektu jeho stánku a na způsobu, jakým chce být uctíván. Jak tě toto poznání povzbuzuje na tvé vlastní cestě s Bohem?

BOŽÍ PŘÍTOMNOST VE SVATOSTÁNKU

³⁴Tu oblak zahalil stan setkávání a přibýtek naplnila Hospodinova sláva. ³⁵Mojžíš nemohl přistoupit ke stanu setkávání, neboť nad ním přebýval oblak a přibýtek naplňovala Hospodinova sláva. ³⁶Kdykoli se oblak z přibýtku zvedl, vytáhli Izraelci ze všech svých stanovišť. ³⁷Jestliže se oblak nezvedal, nevytáhli, dokud se nezvedl. ³⁸Hospodinův oblak býval ve dne nad přibýtkem a v noci na něm planul oheň před očima celého domu izraelského na všech jejich stanovištích. (Ex 40,34–38)

Osobní studium

Přečtěte si Ex 40,1–38. Jak Izraelci poznali Boží přítomnost?

Poslední kapitola knihy Exodus popisuje posvěcení stánku a uložení „svědectví“ (Desatera) do schrány úmluvy. Zasvěcení stánku bylo pro Izrael vrcholnou událostí na Sinaji.

Boží slávou je jeho svatost, jeho charakter a jeho milující přítomnost, která spočívá v jeho dobrotě (Ex 3,5; Ex 33,18.19). Hospodinova přítomnost naplnila stánek a byla viditelná jako oblak, sláva, šekina. Kniha Exodus končí zdůrazněním Boží přítomnosti, která vede Izraelce – ve dne v Hospodinově oblaku a v noci v ohnivém oblaku. Hebrejci měli velmi silně zakusit nejen Boží realitu, ale také jeho blízkou a trvalou přítomnost, když je vedl.

Mojžíš postavil stánek prvního dne prvního měsíce druhého roku po vyjití z Egypta (Ex 40,2.17). Poté vše zasvětil Bohu olejem pomazání – včetně Árona a jeho synů (40,9.13–15). Prošel svatyní svatých, svatyní i nádvoří a vše zasvětil Hospodinu. Tímto procesem zahájil bohoslužbu v celé svatyni

(viz také Nu 7,1). Pouze během pomazání a zasvěcení stánku mohl Mojžíš vstoupit do svatyně svatých. Poté tam mohl každoročně v Den smíření sloužit bohoslužbu jen velekněz (Lv 16,2.17).

Tříkrát biblický text naznačuje, že určité dílo bylo dokončeno: (1) na konci stvořitelského týdne Bůh zdůrazňuje dokončení svého díla stvoření (Gn 2,1–3); (2) po dokončení stánku biblický text prohlašuje: „Tak Mojžíš dokončil celé to dílo“ (Ex 40,33); (3) je to také vyjádřeno, když Šalomoun dokončil práci na chrámu (1Kr 7,51).

Toto spojení mezi stvořením a svatyní Izraele poukazuje na kosmický rozměr plánu spasení. Připomíná čas, kdy bude Hospodin přebývat s vykoupenými na nové zemi v novém Jeruzalémě, který je „Božím přibýtkem“ (Zj 21,2.3; srov. Zj 22,1–4).

To, že Bůh naplnil svatostánek svou slávou (Ex 40,34), bylo velkým vyvrcholením událostí, které začaly Mojžíšovým narozením a pokračovaly porážkou egyptských bohů během deseti ran, vyjitím z Egypta, porážkou egyptské armády a nakonec Božím zjevením na hoře Sínaj.

Aplikace

Jak můžeš dnes prožívat Boží přítomnost? Proč je důležité, aby se setkání s Bohem stalo tvou každodenní zkušeností?

JEŽÍŠOVO PŘEBÝVÁNÍ S LIDMI

Tu oblak zahalil stan setkávání a příbytek naplnila Hospodinova sláva. (Ex 40,34)

A Slovo se stalo tělem a přebývalo mezi námi. Spatřili jsme jeho slávu, slávu, jakou má od Otce jednorozený Syn, plný milosti a pravdy. (J 1,14)

¹A viděl jsem nové nebe a novou zemi, neboť první nebe a první země pominuly a moře již vůbec nebylo. ²A viděl jsem od Boha z nebe sestupovat svaté město, nový Jeruzalém, krásný jako nevěsta ozdobená pro svého ženicha. ³A slyšel jsem veliký hlas od trůnu: „Hle, příbytek Boží uprostřed lidí, Bůh bude přebývat mezi nimi a oni budou jeho lid; on sám, jejich Bůh, bude s nimi...“ (Zj 21,1–3)

Osobní studium

Jak úvodní text (J 1,14) spojuje Kristovo vtělení s přebýváním Hospodina ve svatyni?

Ježíšovo vtělení je tajemstvím a zároveň tématem, kterému se vykoupení budou věnovat po celou věčnost. Podle apoštola Jana Kristus tím, že na sebe vzal naše tělo, ukázal, že s námi hmatatelně přebývá. Ježíš se zde v těle podobá Bohu Starého zákona, který přebýval s Izraelci ve svatostánku na Sínaji a na poušti při jejich cestě do zaslíbené země.

Během svého vtělení Ježíš přebýval se všemi lidmi. Jaký úžasný, nezasloužený dar! Věčný Bůh k nám sestupuje jako jeden z nás, aby nás ujistil, že je skutečně „Immanuel, [...] „Bůh s námi““ (Mt 1,23).

V Mt 18,20 Ježíš řekl, že když se dva nebo tři shromáždí v jeho jménu, bude tam mezi nimi. Kristus je se svým lidem prostřednictvím přítomnosti Ducha svatého i dnes.

Zve své následovníky, aby s ním navázali důvěrný vztah: „Hle, stojím přede dveřmi a tluču; zaslechne-li kdo můj hlas a otevře mi, vejdu k němu a budu s ním večeřet a on se mnou“ (Zj 3,20).

Co nám ukazují další verše (Zj 21,1–3)?

Nový Jeruzalém sestoupí z nebe na zem. A Jan říká: „A slyšel jsem veliký hlas od trůnu: „Hle, příbytek Boží uprostřed lidí, Bůh bude přebývat mezi nimi a oni budou jeho lid; on sám, jejich Bůh, bude s nimi...““ (Zj 21,3). V novém Jeruzalémě není žádný chrám (Zj 21,22), protože celé město je chrámem, Boží svatyní. Délka, šířka a výška města jsou stejné (Zj 21,16), jako tomu bylo v případě nejsvětějšího místa ve svatyni. Svatyně svatých měla tvar krychle, jejíž všechny strany byly stejné (asi čtyři a půl metru). Ve světě bez hříchu, smrti a utrpení budeme po celou věčnost přebývat v bezprostřední přítomnosti našeho Boha.

Aplikace

Když si uvědomíme všechna zaslíbení, která jsme obdrželi v Ježíši a skrze něj, naše srdce se naplní radostným očekáváním. Jak se můžeme naučit vytrvat, dokud nepříjde čas naplnění těchto zaslíbení?

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

Přečtěte si 2. část 30. kapitoly „Stan setkávání“ z knihy *Na úsvitu dějin* (PP 353–358; NUD 164–167).

„Stavbě svatyně předcházela božský akt vykoupení, tedy vysvobození Izraele z otrocké moci Egypta. Po něm následovala Boží ochota vstoupit do trvalého smluvního vztahu se svým lidem. Měl se stát jejich Bohem a oni se měli stát jeho lidem (Ex 6,7). Smlouva definovala vztah, který měli mít lidé k Bohu a k sobě navzájem. Stánek byl skutečným místem setkání Boha a jeho lidu. Teprve až po vykoupení a navázání trvalého spojení s Bohem prostřednictvím smlouvy měli lidé přístup k Bohu v jeho příbytku.“ (Andrews Bible Commentary: Exodus. Berrien Springs, MI, Andrews University Press, 2020, s. 226)

Ellen G. Whiteová popisuje účel bohoslužeb ve svatyni takto: „Takto byli lidé obřady, které se konaly ve stanu setkávání, každý den poučováni o velkých pravdách týkajících se Kristovy smrti a služby a jednou za rok byla jejich mysl vedena ke konečným událostem velkého sporu mezi Kristem a satanem, kdy dojde ke konečnému očištění vesmíru od hříchu a hříšníků.“ (PP 358; NUD 167)

Otázky k rozhovoru

1. Ústředním bodem bohoslužeb ve svatyni bylo prolévání krve. Obětovaly se různé druhy zvířat a jejich krev se používala téměř při všech chrámových rituálech. Co symbolizovala krev obětí a na co všechny tyto oběti nakonec poukazovaly?
2. Bylo opravdu úžasné, že Bůh, Stvořitel vesmíru, přebýval ve svatyni uprostřed svého lidu. Oč úžasnější je, že přišel přebývat mezi nás jako jeden z nás – jako člověk. Už jen tato skutečnost byla úžasným projevem Kristovy lásky. To, co se stalo potom, je pro naše chápání naprosto nevysvětlitelné: Kristus se obětoval jako oběť za hřích. Zemřel za nás. Co se z toho dozvídáme o Božím charakteru? A co nás to učí o tom, jak moc nás Bůh touží přivést zachráněné do svého věčného království?
3. Přečtěte si text Žd 8,1–6. Co tyto verše říkají o tom, jak pozemská svatyně ukazovala to, co pro nás nyní Ježíš dělá v nebeské svatyni?

POUŽITÉ ZKRATKY

.....

Biblické překlady

Standardně je v lekcích Průvodce studiem Bible používán Český ekumenický překlad (ČEP). Pokud je použit jiný překlad, je u odkazu verše uvedena následující zkratka:

BK Bible kralická

ČSP Český studijní překlad

Díla Ellen G. Whiteové

U českých překladů knih Ellen G. Whiteové je uváděno nejnovější vydání z nakladatelství Advent-Orion.

Zkratka	Anglický název	Zkratka	Český překlad
AA	The Acts of the Apostles	PNL	Poslové naděje a lásky
COL	Christ's Object Lessons	PM	Perly moudrosti
GC	The Great Controversy	VDV	Velké drama věků
PK	Prophets and Kings	OSU	Od slávy k úpadku
PP	Patriarchs and Prophets	NUD	Na úsvitu dějin

Zkratka	Anglický název
T	Testimonies for the Church

Další materiály

Zkratka	Anglický název
BC	The Seventh-day Adventist Bible Commentary

Všem dárčům děkujeme za jejich ochotu podporovat práci církve v naší zemi i v prostoru světa kolem nás.

Církev adventistů sedmého dne financuje většinu svých projektů z vlastních zdrojů prostřednictvím různých sbírek. Každou sobotu proběhnou v našich shromážděních sbírky dvě. Jedna je určena na provoz místního sboru a druhá na podporu různých celosvětových misijních projektů.

Informace pro pokladníky sborů – misijní sbírky jsou odesílány na účet příslušného sdružení. První část variabilního symbolu je ve sloupci VS, druhá část variabilního symbolu je přidělené číslo sboru.

Plán tematických sobot, týdnů a sbírek v roce 2025			
	Téma soboty	Sbírka	VS
Červenec			
5. 7.	Den modlitby a půstu		
12. 7.	Den misie		
	Sbírka pro celosvětovou misií	Sbírka pro GK	14
19. 7.	Den evangelizace prostřednictvím médií		
26. 7.	Sobota dětí		
Srpen			
2. 8.	Den evangelizace s projekty Globální misie		
9. 8.	Den zakládání sborů		
16. 8.	Den vzdělávání		
23. 8.	Den prevence zneužívání a domácího násilí		
30. 8.			
Září			
6. 9.	Sbírka pro projekt určený sdružením	Sbírka stavební	36
	Týden rodinné soudržnosti (7.–13. 9.)		
13. 9.	Sbírka pro celosvětovou misií	Sbírka pro GK	14
20. 9.	Den Klubu Pathfinder		
27. 9.	Sbírka 13. soboty pro Jihoafricko-Indickooceánskou divizi	Sbírka 13. soboty	13

Mince denně

Pravidelný dobrý skutek
pomáhá nejvíce

Mince denně pomáhá v Česku

Mince denně pomáhá v zahraničí

Mince denně nám pomáhá se rozvíjet

S vaší mincí denně:

Plánujeme
lépe

Jsme
připraveni

Zvyšujeme
profesionalitu

„My lidé bychom si měli uvědomit, že jsme tu jeden pro druhého. Rozhodl jsem se, že humanitárním organizacím budu přispívat pravidelně, aby s tím mohly počítat.“

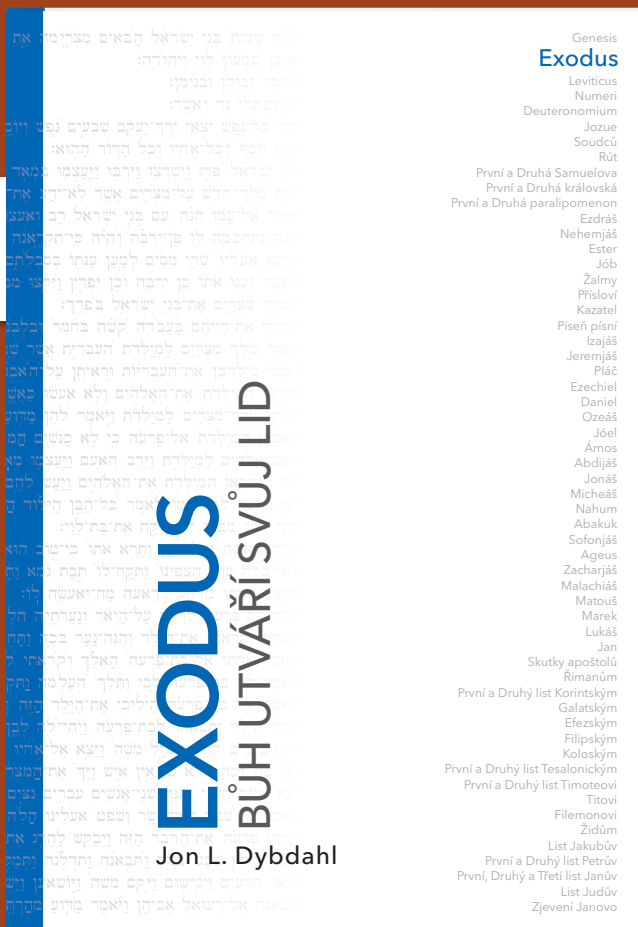
Jan, dárcce programu Mince denně

www.mincedenne.cz

program pravidelného dárcovství organizace ADRA

EXODUS – Bůh utváří svůj lid

JON L. DYBDAHL

Dr. Jon Dybdahl byl dlouhá léta ředitelem Institutu Církve adventistů sedmého dne pro světovou misi. Svůj doktorát se zaměřením na Pentateuch získal na škole Fuller Theological Seminary. Byl rektorem Walla Walla university, jako profesor působil na univerzitách v USA, Singapuru a Thajsku. Sloužil jako pastor, učitel Bible a také jako misionář v jihovýchodní Asii. Do svého zpracování knihy Exodus tedy vnesl nejen bohatství své erudice, ale také svých zkušeností.

15 × 21 cm / 248 stran / pevná vazba

INTERNETOVÉ STRÁNKY SOBOTNÍ ŠKOLY <http://sobotniskola.casd.cz>

základní informace o sobotní škole / lekce ve formátu pdf / doplňkové materiály / odkazy na další studijní pomůcky / podněty k modlitbám

